gemeente Twenterand

Kadernota 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 4

Inleiding Kadernota 2025 5

Overzicht van voorstellen 10

Programma Sociaal Domein 27
- Doelenboom Sociale Zaken 29
- Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning 34
- Doelenboom Gezondheidszorg 38
- Doelenboom Onderwijs 41
- Doelenboom Jeugd 44

Programma Ruimte 51
- Doelenboom Openbare orde en veiligheid 53
- Doelenboom Openbare ruimte en verkeer 55
- Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH 57
- Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH 61

Programma Economie en vrije tijdsbesteding 64
- Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme 66
- Doelenboom Economie en werkgelegenheid 69
- Doelenboom Sport 75

Bedrijfsvoering 81

Bijlagen 86
- Lijst met verklarende afkortingen 87

Inleiding Kadernota 2025

Opmaat naar scherpe keuzes op basis van een economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart

In Nederland en daarmee ook in onze Twenterandse gemeente zijn vele ontwikkelingen gaande. De grote opgaven rondom wonen, koopkracht, vergrijzing, migratie, energie en klimaat zijn al vaak genoemd. Tegelijkertijd is het van belang nieuwe opgaven in een vroeg stadium te signaleren en hier tijdig mee aan de slag te gaan. Technologische ontwikkelingen volgen elkaar snel op wat kansen biedt. Daarnaast staat de samenleving ook niet stil. Burgers zijn mondiger, vertrouwen in de overheid staat onder druk en eisen aan onze dienstverlening en in goede participatieprocessen nemen in onze beleving toe.
Er is dus veel dynamiek en dat vraagt om behendig (be)sturen met visie en om een wendbare ambtelijke organisatie. In lijn hiermee is en wordt in 2024 de organisatiefilosofie uitgewerkt naar concrete nieuwe structuren en werkwijzen wat in 2025 verder ontwikkeld zal worden. Het bevorderen van integraliteit en samenspel tussen raad, college, ambtelijke organisatie, inwoners, ondernemingen, medeoverheden en andere organisaties – ook buiten de gemeentegrenzen - zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Verschillende perspectieven vergroten de kennis, creativiteit, mogelijke synergievoordelen en zorgen dat oplossingen ook voor de langere termijn houdbaar zijn.
Soms ontstaat daarbij de indruk dat alles urgent is en keuzes haast onmogelijk te maken zijn. Des te meer is het prioriteren van doelstellingen belangrijk. In alle programma's klinkt een besef van schaarste aan financiële middelen en ambtelijke capaciteit. Zonder duidelijke keuzes gaat dit ten koste van de kwaliteit, maar belangrijker nog is dit een risico om beoogde doelen niet te halen. Goed bestuur vraagt om een sterke hand op het stuur, bijsturen waar nodig, anticiperend op de omgeving.
Het "financiële ravijnjaar 2026" voor Nederlandse gemeenten is niet opgelost. Veel gemeenten zijn langere tijd - in afwachting van een nieuw kabinet - terughoudend geweest ten aanzien van bezuinigingsmaatregelen. Die onduidelijkheid is er tijdens het schrijven van deze kadernota nog steeds. De realiteit van nu is dat gemeenten rekening dienen te houden met aanzienlijk minder structurele inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026 en dat naar verwachting het rijk ons volledige meerjarentekort niet zal compenseren. Ons meerjarentekort is maar liefst ruim € 3,5 miljoen en dan blijven er naast ongewis kabinetsbeleid nog diverse risico's (zie doelenbomen).

Koers

De financiële situatie dwingt ons tot scherpe strategische keuzes. Bij het maken van die keuzes vallen we terug op ons bestuurlijk gekozen scenario: economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart. Dit was al ons profiel, maar zal voor de komende tijd verder worden aangescherpt.
Wat is er nu en voor de langere termijn nodig voor een economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart? De Integrale Beleidsnota (IBN) sociaal domein en de Maatschappelijke Agenda (MAG), het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 en de startnotitie economische visie geven daaraan al goede richting.
Het college wil voorkomen dat we een minimale gemeente worden waar alleen de aandacht op wettelijke taken komt te liggen en rendabele investeringen zowel economisch als maatschappelijk - voor de langere termijn niet mogelijk zijn. Gezien de verwachtingen en huidige onduidelijkheid is in het algemeen gekozen terughoudend om te gaan met voorstellen waarbij nieuwe, structurele middelen benodigd zijn. Er blijven onzekerheden vanuit het Rijk, ook vanwege het nieuwe kabinet, en daarnaast zijn er ook personele vraagstukken lokaal die onze aandacht vragen. Hiertoe wordt een aparte notitie opgesteld. Het college komt daar concreet op terug in de begroting van 2025.
Voor het sociaal domein geven vier pijlers richting aan de strategische keuzes: De (1) zelfredzame, (2) participerende, (3) gezonde en (4) de lerende Twenterander. Voor het ruimtelijk domein ligt de centrale aandacht op de invoering van de omgevingswet en het versnellen van de woningbouw om het woningaanbod beter aan te laten aansluiten bij de woningbouwbehoefte. Voor economie is in de startnotitie economische visie de denkrichting ontwikkeld om als strategische keuze voor het behoud van essentiële voorzieningen in te zetten op gematigde bevolkingsgroei van Twenterand.
Voor het programmaplan wonen is incidenteel voor de jaren 2025-2027 € 2,8 miljoen opgenomen.
Verder zijn er onder andere middelen opgenomen ten behoeve van het stimuleren van biobased telen en het gezond, lokaal, plantaardig produceren en consumeren van voedsel. Behalve voor strategische keuzes zijn er middelen opgenomen ten behoeve van (extra) kosten voor de uitvoering van wettelijke verplichtingen zoals maatwerkvoorzieningen en inkoop jeugd. Maar ook voor bijvoorbeeld onderhoud

van de wegen aan de Hammerflier en de Noorderweg en zal er een hervorming plaats vinden van het ondernemersfonds naar een investeringsfonds.

Uitgangspunten

Bij het tot stand komen van deze kadernota zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd;
- De eerste jaarschijf (2025) is sluitend
- We ramen reëel en scherp
- Naast de gekozen koers worden alleen extra lasten geaccepteerd als deze onvermijdelijk zijn (wettelijk of autonoom beleid) of al eerder besloten zijn
- Basis op orde, de dienstverlening aan onze inwoners moet op orde zijn

Hiermee willen we de verzwaring van de begroting beperken om de financiële opgave voor de toekomst niet onnodig groter te maken dan deze al is. Met de kadernota 2025 hebben we invulling gegeven aan deze uitgangspunten. Gekozen is om in 2025 de storting in de behoedzaamheidsreserve te verlagen. Dit is verantwoord gezien onze goede reservepositie en zo slagen we erin om de 1e jaarschijf dekkend te krijgen.

Financiën

De saldo's uit de programmabegroting 2024 zijn het vertrekpunt voor deze kadernota. Voor 2028 is hetzelfde beginsaldo genomen als 2027 uit de meerjarenraming 2024-2027. De uitkomsten van de meicirculaire zijn bij het opstellen van deze kadernota nog niet bekend. Er is wel een inschatting gemaakt op basis van de voorjaarsnota van het Rijk. Zodra de meicirculaire is ontvangen zal deze inschatting worden geactualiseerd en middels een oplegmemo bij deze kadernota worden aangeboden.

Startsituatie	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting (vanuit begroting 2024)	€ 831.043 v	€ - n 2.477.874	€ - n 4.281.461	€ - n 2.698.461
Effecten algemene uitkering op basis van voorjaarsnota	€ -1.119.000 n	€ 758.000 v	€ 1.583.000 v	€ 262.000 v
Inflatie; wordt in begroting beoordeeld (positief of negatief)	pm	pm	pm	pm
Startpunt kadernota	€ -287.957 n	€ - n 1.719.874	€ - n 2.698.461	€ - n 2.436.461

Structurele effecten vanuit de jaarrekening				
Bijstellen Wmo voorzieningen	€ 300.000 v	€ 300.000 v	€ 300.000 v	€ 300.000 v
Verlagen uitvoeringsbudget sociaal	€ 70.000 v	€ 70.000 v	€ 70.000 v	€ 70.000 v
Reëel ramen inkomsten Algemene Bijstand - BUIG	€ 740.000 v	€ 740.000 v	€ 740.000 v	€ 740.000 v
Verlagen stimuleringsfonds / Innovatiebudget	€ 15.000 v	€ 15.000 v	€ 15.000 v	€ 15.000 v
Reëel ramen eerstelijnsloket Wmo (inloopvoorzieningen wmo)	€ 30.000 v	€ 30.000 v	€ 30.000 v	€ 30.000 v
Minder schade openbare verlichting door vandalisme	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v
Meer OZB ontvangst door areaal uitbreiding	€ 100.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v
Subtotaal structurele efffecten jaarrekening	€ 1.280.000 v	€ 1.280.000 v	€ 1.280.000 v	€ 1.280.000 v

Voorstellen: wettelijke / autonoom beleid				
Programma Sociaal Domein				
POH jeugd	€ -56.700 n	€ -56.700 n	€ -56.700 n	€ -56.700 n
Maatwerkvoorzieningen (HO) - structureel tekort door tariefstijging	€ -400.000 n	€ -400.000 n	€ -400.000 n	€ -400.000 n
Inkoop jeugd 2025	€ -700.000 n	€ -700.000 n	€ -700.000 n	€ -700.000 n
Verhoging gemeentelijke bijdrage SamenTwente	€ -250.000 n	€ -250.000 n		
	€ -1.406.700 n	€ - n 1.406.700	€ - n 1.156.700	€ - n 1.156.700
Dekking: ARR	€ 250.000 v	€ 250.000 v		
Totaal Sociaal Domein	€ -1.156.700 n	€ - n 1.156.700	€ - n 1.156.700	€ - n 1.156.700
Programma Ruimte				
Structurele verhoging bijdrage Veiligheidsregio Twente	€ -144.000 n	€ -144.000 n	€ -144.000 n	€ -144.000 n
Onderhoud Noorderweg	€ -300.000 n			
Onderhoud wegen Hammerflier	€ -500.000 n	€ -500.000 n		
Kosten tbv kanaal Almelo-de Haandrik	€ -155.000 n			
Programmaplan Woningbouw (versnellen woonopgave)	€ -1.150.000 n	€ -830.000 n	€ -830.000 n	
Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed - Klaampe	krediet 2.850.000	€ -121.000 n	€ -118.720 n	€ -116.440 n
Structurele verhoging bijdrage ODT	€ -72.000 n	€ -90.000 n	€ -117.000 n	€ -155.000 n
Incidentele energiemaatregel ODT	€ -26.000 n	€ -27.000 n		
	€ -2.347.000 n	€ - n 1.712.000	€ - n 1.209.720	€ -415.440 n
Dekking: Voorgestelde reserve versnellen woonopgaven	€ 1.150.000 v	€ 830.000 v	€ 830.000 v	
Dekking: ARR	€ 981.000 v	€ 527.000 v		
Totaal Ruimte	€ -216.000 n	€ -355.000 n	€ -379.720 n	€ -415.440 n
Programma Economie en vrije tijdsbesteding				
Stimuleren biobased teelten	€ -10.000 n	€ -10.000 n	€ -10.000 n	
Ondersteuning uitvoering landbouwbeleid	€ -15.000 n	€ -15.000 n	€ -15.000 n	
Organiseren landbouwbeleefdag	€ -10.000 n	€ -10.000 n	€ -10.000 n	
Stimuleren biodiversiteit	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n
Deelname Groene Metropool	€ -9.000 n	€ -9.000 n	€ -9.000 n	€ -9.000 n
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente	€ -17.000 n	€ -21.500 n		
Uitvoering Cultuurakkoord	€ -25.000 n	€ -25.000 n		
Uitbreiding subsidieregeling culturele evenementen	€ -25.000 n	€ -25.000 n		
Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering	€ -10.000 n	€ -10.000 n		
Ontwikkeling 1+2 van de 4 inclusieve speeltuinen	€ -200.000 n			

Ontwikkeling 3+4 van de 4 inclusieve speeltuinen		€ -200.000 n		
Onderhoud inclusieve speeltuinen		€ -10.000 n	€ -20.000 n	€ -20.000 n
Onderzoeken i.r.t. vervanging / privatisering sportvelden	€ -15.000 n			
Vervanging inventaris sporthal 't Punt / De Klaampe	€ -11.000 n	€ -11.000 n	€ -11.000 n	€ -11.000 n
Voorbereiding ontwikkeling nieuwe sporthal Vriezenveen	€ -280.000 n			
Vervanging kunstgrasveld SDO, kapitaallasten reeds geraamd	krediet 125.000	€ -	€ -	€ -
Ondernemersfonds (vervangen door investeringsfonds)	€ 100.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v
Investeringsfonds (met dekking OZB-opslag niet woningen)	€ -40.000 n	€ -40.000 n	€ -40.000 n	€ -40.000 n
Ondersteuning realisatie PPLG	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n	
Ontwikkelen visie landelijk gebied	€ -25.000 n	€ -25.000		
Ontwikkelen perspectief voor landbouw oostzijde EDV	€ -5.000 n			
Ontwikkelen gebiedsvisie EDV	€ -30.000 n			
Ervencoaches	€ -7.500 n			
	€ -684.500 n	€ -361.500 n	€ -65.000 n	€ -5.000 n
Dekking: Ontwikkelbudget coalitie	€ 512.500 v	€ 225.000 v	€ 25.000 v	
Dekking: Reserve platteland	€ 35.000 v			
Dekking: ARR	€ 152.000 v	€ 141.500 v	€ 35.000 v	€ -
Totaal Economie en vrije tijd	€ 15.000 v	€ 5.000 v	€ -5.000 n	€ -5.000 n
Bedrijfsvoering				
Salarissen, cao stijging 2024	€ -375.000 n	€ -375.000 n	€ -375.000 n	€ -375.000 n
Hybride werken, inrichting thuis + ICT middelen	€ -32.000 n	€ -32.000 n	€ -32.000 n	€ -32.000 n
Tijdelijke uitwijk trouwlocatie tijdens verbouw	€ -10.000 n			
Pilot datagedreven werken	€ -100.000 n	€ -100.000 n	€ -100.000 n	
E-depot, proefperiode van 2 jaar	€ -70.000 n	€ -70.000 n	p.m. n	p.m. n
Uitfasering Corsa, eenmalige kosten	€ -100.000 n			
Uitfasering Corsa, structureel lagere kosten		€ 15.000 v	€ 15.000 v	€ 15.000 v
Cloud ontwikkeling	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n
Electronisch ondertekenen	€ -15.000 n	€ -15.000 n	€ -15.000 n	€ -15.000 n
Vervangen audio visuele installatie raadszaal	krediet € 100.000 n	€ -12.000 n	€ -11.800 n	€ -11.600 n
Rekenkamerbudget verhoging	€ -9.000 n	€ -9.000 n	€ -9.000 n	€ -9.000 n
Hoger budget accountantskosten	€ -90.000 n	€ -90.000 n	€ -90.000 n	€ -90.000 n
Opleidingsbudget verhogen	€ -70.000 n	€ -70.000 n	€ -70.000 n	€ -70.000 n
Partnerschap Melle	€ -5.000 n	€ -5.000 n	€ -5.000 n	€ -5.000 n
	€ -901.000 n	€ -788.000 n	€ -717.800 n	€ -617.600 n
Dekking: ARR	€ 210.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v	
Totaal Bedrijfsvoering	€ -691.000 n	€ -688.000 n	€ -617.800 n	€ -617.600 n
Subtotaal voorstellen wettelijk/autonoom beleid	€ -2.048.700 n	€ - n 2.194.700	€ - n 2.159.220	€ - n 2.194.740
Voorstellen: personeel				
Programma Sociaal Domein				
Structureel inzetten 2e coördinator externe verwijzers (CEV)	€ -58.000 n	€ -60.378 n	€ -62.733 n	€ -65.179 n
Borgen taken 'Kwaliteitsmedewerker'	€ -45.000 n	€ -46.845 n	€ -48.672 n	€ -50.570 n
Extra werkzaamheden Werk en inkomen ivm overname taken Almelo	€ -70.000 n	€ -72.870 n	€ -75.712 n	€ -78.665 n
Totaal sociaal	€ -173.000 n	€ -180.093 n	€ -187.117 n	€ -194.414 n
Programma Ruimte				
Uitvoeren actieplan ondermijning	€ -75.000 n	€ -78.075 n	€ -81.120 n	€ -84.284 n
Totaal ruimte	€ -75.000 n	€ -78.075 n	€ -81.120 n	€ -84.284 n
Subtotaal personeel	€ -248.000 n	€ -258.168 n	€ -268.237 n	€ -278.698 n
Storting behoedszaamheidsreserve laatste jaar (2025) deels terugddraaien	€ 1.350.000 v			
EINDSALDO KADERNOTA	**€ 45.343 v**	**€ - n 2.892.742**	**€ - n 3.845.918**	**€ - n 3.629.899**

Leeswijzer

Deze inleiding van de kadernota 2025 beschrijft de koers en de keuzemogelijkheden om te komen tot een reëel sluitende begroting. Voor een gedetailleerdere beschrijving van de voorstellen met financiële consequenties verwijzen wij naar de programma's en doelenbomen. De voorstellen zijn samengevat in de rubriek 'Voorstellen'. De ontwikkelingen komen in beeld onder de doelenbomen. In diezelfde doelenbomen leest u het beoogd effect, de (sub-)doelen en bijbehorende activiteiten. De kleuren bij de subdoelen en activiteiten geven aan of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. Rood = wettelijk, groen = niet wettelijk en oranje = deels wettelijk. In deze kadernota beschrijven we alleen de subdoelen en activiteiten waar ontwikkelingen op zijn. Het andere reguliere werk wordt niet verder beschreven.

Overzicht van voorstellen

Toelichting

In deze kadernota beschrijven wij in de programma's en doelenbomen de voorstellen met financiële consequenties. In deze tegel vindt u de voorstellen per programma.

Subdoelen

Structurele effecten vanuit de jaarrekening / collegeprogramma per programma

Activiteiten

- Structurele effecten vanuit de jaarrekening / collegeprogramma Programma Sociaal Domein

Omschrijving

In deze alinea een toelichting op de structurele effecten vanuit de jaarrekening voor het sociaal domein. Deze zijn voordelig voor onze (meerjaren)begroting.

Wmo voorzieningen

Er is afgelopen 3 jaar een overschot op woonvoorzieningen en rolstoelen en om financieel scherp aan de wind te varen kan dit worden bijgesteld in de ramingen. Het is een volumeneutrale raming. Hierin zit wel een risico want Wmo voorzieningen blijven open einde-regelingen en de vergrijzing zal komen. Voor de post Wmo-vervoersvoorzieningen is dit positieve beeld er niet en is het beeld grillig. Bij eventuele overschrijdingen worden onze reserves ingezet.

De doorwerking van doelgroepenvervoer (m.n. leerlingenvervoer) wordt ook in de loop van dit jaar nader beschouwd. Er is sprake van een wisseling van aanbieder halverwege het jaar. Indien nodig komen we hierbij de Berap en/of begroting op terug.

Uitvoeringsbudget sociaal domein

Het uitvoeringsbudget sociaal domein is bedoeld voor uitvoerings- en bedrijfsvoeringszaken sociaal domein. Denk hierbij aan bijv. Dashboard, inkooptrajecten, regionale samenwerking (Samen14) en de verplichte cliëntervaringsonderzoeken). De afgelopen drie jaren is op dit budget én het budget om o.a. calamiteiten te bestrijden onderuitputting op vandaar dat wordt voorgesteld – gezien de wens scherp te willen ramen en meer risico te nemen - een deel van de structureel geraamde middelen af te ramen. In totaal €. 70.000,- voordelig. Mocht toch vanwege pieken of incidenten meer nodig blijken, dan wordt op dat moment via bijv. Berap of reserves in aanvullende dekking voorzien.

Algemene Bijstand

Terugkijkend de afgelopen 3 jaren is er steeds in de jaarrekening een overschot op de financiering van de bijstand (BUIG). In deze kadernota is het voorstel om dit aan de voorkant nu aan te passen. Het continue voordeel is een prestatie van de afdeling die door volle 100% inzet mensen weer richting werk krijgen en hierbij gebruik maken van een op maat gemaakt plan. Ons beleid voor inzetten van Loonkostensubsidie werkt ook gunstig uit. Tenslotte is de arbeidsmarkt hierbij ook gunstig gezind. Belangrijk is wel te melden dat we hierbij risico's lopen. Het budget is een open einde regeling en is erg conjunctuur gevoelig. Met andere woorden we hebben niet direct invloed op het aantal mensen wat gebruikt maakt van deze regeling. Daarnaast wordt het macro budget jaarlijks aangepast (daalt in 2024) is er een verdeelsleutel waarbij rekening wordt gehouden met het aantal mensen die gebruik heeft gemaakt van deze regeling. Uiteindelijk zijn er dus ook factoren die er toe kunnen leiden dat de gemeente dan wordt gekort c.q. dat uitgaven toenemen.

Stimuleringsfonds 2025.

Omdat het budget voor het voormalige innovatiefonds sociaal domein stelselmatig niet volledig werd gebruikt, wordt dit in deze Kadernota afgeschaald van € 50.000,- naar € 35.000,-.

Eerstelijnsloket Wmo (inlopen Wmo)

Vanuit deze post wordt in elke kern een inloop gefinancierd voor de Wmo doelgroep van Evenmens en ZorgSaam. De inlopen zijn onderdeel van ons voorliggend veld en bieden een alternatief voor geïndiceerde dagbesteding vanuit de Wmo. We zien al enkele jaren een onderschrijding op deze post en er zijn geen aanvragen voor uitbreiding. Het voorstel is daarom een afroming van het budget met € 30.000,-.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n

Wmo voorzieningen	s	€300.000	v
Uitvoeringsbudget sociaal domein	s	€70.000	v
Algemene bijstand	s	€740.000	v
Stimuleringsfonds / Innovatiebudget	s	€ 15.000	v
Eerstelijnsloket Wmo (inlopen)	s	€ 30.000	v

- Structurele effecten vanuit de jaarrekening / collegeprogramma Programma Ruimte

Omschrijving
De laatste jaren is de schade aan openbare verlichting door vandalisme sterk gedaald. Dit laat al een aantal jaren een onderschrijding zien bij de jaarrekening. Het begrote bedrag kan dan ook verlaagd worden met € 25.000.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Minder schade openbare verlichting door vandalisme	s	€ 25.000	v

- Structurele effecten vanuit de jaarrekening / collegeprogramma Bedrijfsvoering

Omschrijving
Door areaal uitbreiding zijn de OZB opbrengsten hoger. Dit heeft een structureel effect, derhalve kan de begrote opbrengst met € 100.000 omhoog.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Meer OZB ontvangst door areaal uitbreiding	s	€100.000	v

Subdoelen

Overzicht voorstellen Programma Sociaal Domein

Activiteiten

- VOORSTEL: Verstrekken Inkomensvoorzieningen

Omschrijving
Kwaliteitsborging sociaal domein middels continueren functie kwaliteitsmedewerker sociaal domein

In verband met het feit dat de kwaliteitsmedewerker sociaal domein afgelopen januari gebruik heeft gemaakt van een RVU-regeling en boventallig is geworden doen we dit voorstel. Binnen de organisatie zijn geen middelen meer beschikbaar, maar tegelijkertijd blijven er wel de nodige werkzaamheden – ook vanwege aanhoudende eisen van rijkswege - met een cruciaal karakter in het sociaal domein.
Hierbij moet worden gedacht aan werkzaamheden op het gebied van: het beschrijven/actualiseren/controleren/toetsen van (werk)processen in het sociaal domein (4-ogen principe); verrichten steekproeven m.b.t. gevolgde werkwijzen, toetsing aan wet- en regelgeving; verplichte aanleveringen richting ministeries (denk bijv. aan Beeld van de Uitvoering, Loonaangifte); verplichte werkzaamheden in het kader van SUWINET (het systeem wat wordt gebruikt voor o.a. controle op rechtmatigheid binnen de Participatiewet). Wanneer de functie niet zou worden ingevuld worden de nodige risico's gelopen, waaronder het niet voldoen aan wet- en regelgeving (met bijv. boetes tot gevolg) en het negatieve oordelen vanuit verplichte audits en zelfs het afsluiten van SUWINET. Tevens is deze functie noodzakelijk wegens inzet van deze medewerker voor het bestrijden van fraude, mede naar aanleiding van de recente ervaringen op dit gebied. Binnen (de reguliere formatie van) het sociaal domein is geen ruimte, gelet op de reeds bestaande formatie en werkdruk, om deze werkzaamheden te verrichten. Daarom wordt voorgestelde om jaarlijks 20 uur aan

formatieve ruimte op te nemen voor de kwaliteitsmedewerker sociaal domein. Deze kosten bedragen € 45.000 structureel.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Kwaliteitsmedewerker Sociaal Domein	s	€ 45.000	n

Borging dienstverlening Aanvragen levensonderhoud

Gemeente Almelo heeft besloten om niet langer de dienstverlening op het gebied van Aanvragen Levensonderhoud (ALO) te verrichten voor een aantal omliggende gemeenten. Om de dienstverlening in Twenterand te kunnen verrichten is het noodzakelijk om hiervoor formatie op te nemen. Het spreekt vanzelf dat we moeten voldoen aan onze wettelijke plicht de aanvragen tijdig af te handelen conform ons beleid en daarom is het onvermijdelijk dat voor deze extra werkzaamheden ook gekeken is naar voldoende formatie bij consulenten en backoffice. Uiteindelijk wordt na uitgebreide afweging voorgesteld 18 uur formatie voor een inkomensconsulent en 18 uur voor een werkconsulent op te nemen. Deze kosten bedragen € 70.000 structureel. Hierin is onze bijdrage voor de dienstverlening aan Almelo verrekend. Wanneer er niet gekozen wordt om de formatie in te vullen, dan komen er wachtlijsten (met overschrijding van termijnen), zal er onvoldoende gescreend kunnen worden op mogelijkheden tot matching en doorgeleiding naar werk, met als gevolg dat er meer instroom zal zijn naar uitkeringen. Daarnaast zal er ook onvoldoende ruimte zijn om te beoordelen in hoeverre iemand recht heeft op een uitkering en bestaat dan ook risico dat inwoners een uitkering zullen ontvangen terwijl zij er mogelijk niet altijd recht op hadden. Dit heeft naast het verstrekken van onterechte uitkeringen ook financiële effecten tot gevolg en zorgt voor extra werkzaamheden (denk bijv. aan werkzaamheden in het kader van terugvorderingen).

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Borging dienstverlening Aanvragen levensonderhoud	s	€ 70.000	n

- VOORSTEL: Garanderen ondersteuning door beschikbaar stellen en toewijzen van maatwerkvoorzieningen

Omschrijving

Voorstel: Huishoudelijke Ondersteuning

De prognose voor 2025 en verder laat een toename zien van de kosten voor de HO. Dit wordt deels verklaard door de vergrijzing en een stijgend aantal inwoners wat afhankelijk is van HO. Daarnaast merken we financiële effecten van gewijzigd beleid. Per 1 februari 2024 hanteren we het vernieuwde Normenkader Huishoudelijke Ondersteuning van Bureau HHM bij het indiceren van HO. De indicatie wordt op een objectieve en onafhankelijke wijze vastgesteld, hetgeen een waarborg is voor rechtszekerheid voor inwoner. De Centrale raad van Beroep (CrvB) onderschrijft dat het normenkader van bureau HHM voldoet aan eisen die gesteld worden aan normtijden. Het toepassen van dit normenkader leidt tot hogere indicaties. Een groeiend aantal cliënten en hogere indicaties leiden dus tot hogere kosten binnen de HO. Om de financiële dekking in evenwicht te brengen met de realiteit wordt een structurele ophoging van het budget voorgesteld van € 400.000,-

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Huishoudelijke ondersteuning	s	€400.000	n

- VOORSTEL: Financiële ontwikkelingen Sociaal Domein

Omschrijving

Optimale bedrijfsvoering sociaal domein middels continuering taken senior bedrijfsvoering sociaal domein

Vanwege de organisatie-ontwikkeling heeft een herschikking plaatsgevonden hetgeen de bedrijfvoering in het sociaal domein raakt. Om zaken zuiver te neer te zetten zijn de leidinggevende taken (en ook de huidige medewerker en de formatieruimte) naar de teamleidersfunctie

Ondersteuning Sociaal en Interne Bedrijfsvoering (2 teams) gegaan. De tactisch/operationele taken voor het sociaal domein zijn hierdoor vrijgevallen en hiervoor is geen ruimte binnen de formatie beschikbaar, terwijl uitvoering van deze senior-taken onmisbaar is.
Het gaat daarbij om werkzaamheden zoals bijv. sturing en financiële verantwoording van budgetten in het sociaal domein (o.a. signaleren van trends en financiële afwijkingen op budgetten), bijdrage aan de P&C cyclus, deelname aan regionaal overleg (Bedrijfsvoering Samen14), sturing op diverse lokale/regionale projecten, advisering over diverse beleidsvraagstukken en inkooptrajecten, borgen van interne processen rondom de bedrijfsvoering in het sociaal domein en het doen van verplichte aanleveringen richting o.a. CBS en ministeries. Reguliere taken die het functioneren en beheersen van het sociaal domein ondersteunen. Niet invullen betekent forse gevolgen voor de gemeente. Op basis van voornoemde is het noodzakelijk om deze taak in te vullen. Wanneer niet hiervoor gekozen zou worden ontstaan er risico's:
- financiële afwijkingen binnen budgetten (zoals bekend zijn in het sociaal domein de open einde regelingen waarbij flinke financiële risico's kunnen optreden wanneer er onvoldoende tijdig wordt gesignaleerd;
- risico's van onvoldoende beheersing op het proces, waardoor potentiële fraude zou kunnen optreden.
- risico's bij de accountantscontrole (oordeel omdat de bedrijfsvoering niet voldoet);
- mislopen van inkomsten/ verhalen;
- risico van boetes die worden opgelegd wanneer niet wordt voldaan aan termijnen.
Binnen het sociaal domein danwel aanpalende teams is er geen ruimte, gelet op de reeds bestaande formatie en werkdruk, om deze werkzaamheden te verrichten. Derhalve wordt voorgesteld om 28 uur aan structurele formatie voor de senior bedrijfsvoering sociaal domein op te gaan nemen. De kosten hiervoor bedragen € 70.000 structureel.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Senior Bedrijfsvoering Sociaal Domein	s	€ 70.000	n

- VOORSTEL: Samenwerking Samen Twente

Omschrijving
Vanuit de SamenTwente zijn er bij de Twentse gemeenten extra financiële bijdragen gevraagd. Een aantal bijdragen zijn onvermijdelijk vanwege veiligheid en het continueren van essentiële dienstverlening. Voorbeelden van deze onvermijdelijke bijdragen zijn informatieveiligheid, -management en privacy. Verhogingen van bijdragen bij VTT, Milieu en Gezondheid en Forensische geneeskunde zijn voor de komende 2 jaar incidenteel toegezegd. Incidentele dekking van de ontwikkelingen sluit aan bij de wens van het college en het besluit van het Algemeen Bestuur van SamenTwente om deze tijdelijk te continueren. Op verzoek van het Algemeen Bestuur SamenTwente loopt nu dit jaar een kerntakendiscussie gezien de grote budgetwens rondom SamenTwente en de situatie dat gemeenten een ravijnjaar tegemoet gaan.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Verhogingen van bijdragen Samen Twente (2025 en 2026)	i	€ 250.000	n

- VOORSTEL: Inkoop jeugd 2025

Omschrijving
Vanaf 1 januari 2025 wordt gestart met een nieuw regionaal inkoopmodel voor Jeugd en Wmo. Uit de impactanalyse blijkt dat dit tot € 991.000,- meerkosten voor Twenterand leidt bij gelijkblijvende instroom. De meerkosten komen deels voort uit de herijking van de reële tarieven en CAO-stijgingen, zoals al eerder aangegeven in de over de Inkoop Jeugdhulp 2025 verstuurde Raadsbrief. Er is bij de begroting 2024 al rekening gehouden met de prijseffecten van het reële tarievenonderzoek. Daarnaast komt de impact voort uit de landelijke opdracht om grote residentiële voorzieningen af te bouwen en toe te werken naar kleinschalige woon- en verblijfsvoorzieningen. Deze ombouw heeft een verhogend effect op de tarieven. Daarom is het noodzakelijk om de instroom te verminderen en de trajectduur

(zorginzet) te verkorten. Om dit kansrijk te laten zijn, wordt er ingezet op de ontwikkeling en inzet van ambulante alternatieven voor verblijf.
Eigen initiatieven in Twenterand zijn hierbij van belang, maar we zullen dit ook regionaal oppakken in de Samenwerkingsagenda. Voorbeelden van eigen initiatieven zijn het lokaal ontwikkelen van passende woonvormen voor jongeren (18-/ 18+) met een lichte begeleidingsvraag of de inzet van extra gezinswerk. Ook is het noodzakelijk om de sociale basis te versterken en om invulling te geven aan normaliseren en het ontmoedigen van claimgedrag. Dit is ook een belangrijk thema in de IBN. Dit zijn trajecten die pas op de lange termijn resultaat opleveren, maar wel noodzakelijk om de menselijke maat en continuïteit te kunnen blijven bieden aan onze inwoners. Daarnaast worden er mogelijkheden onderzocht om nieuwe werkafspraken met externe verwijzers voor jeugd te maken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Inkoop jeugd 2025	s	€ 700.000	n

- VOORSTEL: Afspraken maken en beheren met instellingen, zorgaanbieders, huisartsen en Raad voor kinderbescherming

Omschrijving
POH Jeugd
Sinds 2017 zijn praktijkondersteuners actief in huisartsenpraktijken (POH) op het gebied van jeugd geestelijke gezondheid (jeugd-ggz). Het doel is laagdrempelig, dicht bij huis informatie te bieden en hulpvragen te beantwoorden rondom opvoeden en opgroeien. We streven ernaar om tot een zo groot mogelijk dekking van het aantal deelnemende huisartsen te komen. Dit is ook is in lijn met de Hervormingsagenda jeugdzorg en de Regiovisie Jeugdzorg Twente. Het budget is niet meegegroeid met het toenemende aantal huisartsen. De administratieve verwerking bleek niet aan te sluiten bij werkelijke kosten en collegebesluiten.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
POH Jeugd	s	€ 56.700	n

Subdoelen

Overzicht voorstellen Programma Ruimte

Activiteiten

- VOORSTEL: Uitvoeren actieplan ondermijning

Omschrijving
In 2024 is een actieplan ondermijning opgesteld, waarin acties m.b.t. ondermijning worden geborgd en planmatig worden weggezet. De verbeteracties uit de weerbaarheidsscan staan hierin verwerkt, net als de regionale doelstellingen ("basis op orde") waaraan de gemeente zich heeft gecommitteerd. Om deze zogenaamde "basis op orde" te krijgen, is extra capaciteit voor ondermijning een noodzakelijkheid. Voor de wettelijke taak 'Ondermijning' is 24 uur extra structurele capaciteit nodig. Daartoe is een budget nodig ter hoogte van € 75.000,-.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Uitvoeren actieplan ondermijning	s	€ 75.000	n

- VOORSTEL: Twenterandse bijdrage VRT

Omschrijving
De Twenterandse bijdrage voor de VRT is voor 2025 begroot op € 2.641.656. Dit betekent een stijging van onze gemeentelijke bijdrage van ruim 8% die volgens de Veiligheidsregio te wijten is aan loon- en prijsindexeringen. In de meerjarenbegroting van de gemeente Twenterand is voor 2025 rekening gehouden met een bijdrage van € 2.497.447. Dit is een stijging van 2% ten opzichte van vorig jaar. Dit betekent dat er een structureel tekort is van € 144.000

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Twenterandse bijdrage VRT	s	€ 144.000	n

- VOORSTEL: Wegen Hammerflier

Omschrijving
Vanwege bodemopbouw is een extra investering van € 500.000 euro in 2025 en €500.000 euro in 2026 naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan) noodzakelijk (Bakkersweg in 2025, Polderweg en Hammerflier in 2026). Vanwege bodemopbouw in combinatie met klimaatverandering (oxidatie van veen) worden deze wegen sneller slechter dan tot voor kort voorzien, daarom zijn de kosten voor het verkeersveilig houden van deze wegen hoger dan bij reguliere wegen. Daarom is de genoemde investering nodig.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Wegen Hammerflier 2025	i	€ 500.000	n
Wegen Hammerflier 2026	i	€500.000	n

- VOORSTEL: Noorderweg

Omschrijving
Vanwege de bodemopbouw is een extra investering nodig van € 300.000 euro in 2025 naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan). Voor de Noorderweg is een aparte adviesnota geweest i.v.m. problematiek Kanaal Almelo-De Haandrik. Hierin is expliciet vermeld dat er drie gedeelten van de Noorderweg die verzakt zijn, als pilot zijn/worden uitgevoerd. Dit om te onderzoeken of dit ook een goede aanpak is voor toekomstige verzakkingen. Als pilot werkt is de investering van 300.000 euro nodig voor het aanpakken van de andere verzakkingen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Noorderweg	i	€ 300.000	n

- VOORSTEL: Uitvoeringsprogramma VTH- speerpunten ODT

Omschrijving
Ontwikkelingen milieutaken, de ODT en de gevolgen. Diverse ontwikkelingen eisen structureel een hogere jaarlijkse bijdrage aan de ODT. Dat zijn de gevolgen van het resultaat uit het onderzoekstraject 'Herijking financiering ODT'. Daaruit is gebleken dat het noodzakelijk is om financiële dekking in evenwicht te brengen met de realiteit ten einde een gezonde en duurzame (meerjaren)begroting voor de gemeente en de ODT te realiseren. Daarbovenop komen de recentelijke aanbevelingen van de commissie Van Aartsen die door de minister zijn overgenomen. Een belangrijk deel van die aanbevelingen richten zich op het robuust maken van de Omgevingsdiensten zodat ze blijvend kunnen voldoend aan de VTH-kwaliteitseisen waar het gaat om capaciteit, kennis en vaardigheden. Dat zorgt samen er voor dat Twentebreed de jaarlijkse bijdrage aan de ODT in stappen naar een hoger realistisch niveau wordt gebracht om alle wettelijke milieutaken door de ODT -conform de eisen - uit te kunnen laten voeren. Bovendien gaan er vanuit onze gemeente meer opdrachten naar de ODT vanwege het feit dat de gemeente zich ontwikkelt in woningbouw (denk bijvoorbeeld aan Vriezenveen Zuid) en bedrijven, gewijzigde regelgeving in relatie tot klimaatdoelen, stikstof bodem(PFAS) en energietransitie. De energietransitie vergt binnen dit alles ook inzet. Dat gaat met SPUK-gelden voor energiemaatregelen die de overheid beschikbaar stelt en door de gemeente met een gelijk deel moet worden aangevuld. Eis is dat de SPUK-gelden besteed worden, omdat deze gelden anders teruggestort moeten worden.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Ontwikkelingen ODT	s	€72.000	n

Energiemaatregelen ODT 2026	i	€ 26.000	n
Energiemaatregelen ODT 2027	i	€ 27.000	n

Het bedrag loopt op naar € 155.000 in 2028 in verband met de versterking VTH-stelsel en de verplichtingen in relatie tot de resultaten van de commissie Van Aartsen, zoals is gebleken uit de conceptprogrammabegroting 2025 van de ODT.

- VOORSTEL: Kanaal Almelo - De Haandrik

Omschrijving
De problematiek rondom het kanaal Almelo-De Haandrik zal ook in 2025 onze aandacht blijven vragen. We weten niet precies wat er op de gemeente afkomt. Er is nog veel onduidelijk en onzeker. De werkzaamheden lopen door en er moeten bijeenkomsten worden georganiseerd. Voor specialistische taken, juridisch advies en vergunningverlening schakelen wij indien nodig externe expertise in. Dit geldt ook voor de projectleiding en communicatie.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Kanaal Almelo - de Haandrik	i	€155.000	n

- VOORSTEL: Woningbouwversnelling

Omschrijving
Op het gebied van woningbouw komt er veel op de gemeente af qua verplichtingen en gemaakte afspraken. Om overzicht te krijgen en beter te kunnen sturen op de woningbouw is het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 opgesteld. Hierin zijn de ambities van het college qua woningbouw verwerkt en wordt ingezet op de realisatie van 1200 woningen , conform het woningbouwbehoefteonderzoek van Tellers & Benoemers, zoals ook door uw Raad vastgesteld. Het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 is in april 2024 door het college vastgesteld. De raad is middels een raadsbrief over het Programmaplan geïnformeerd.

Voor de uitvoering van het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 is verdeeld over de jaren 2025/2026/2027 een bedrag benodigd van € 3.060.000,-. Hiervan is reeds € 250. 000,- gedekt.
In de kadernota wordt gevraagd:
* 2025: € 1.150.000,- dekking uit reserve
* 2026: € 830.000,- dekking uit reserve
* 2027: € 830.000,- dekking uit reserve

Het voorstel is om dit bedrag van € 2.810.000 te dekken uit de nog te vormen reserve versnellen woonopgave. Het voorstel is om deze reserve te vormen uit het overschot van de jaarrekening 2023 .

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Woningbouwversnelling 2025	i	€1.150.000	n
Woningbouwversnelling 2026	i	€ 830.000	n
Woningbouwversnelling 2027	i	€ 830.000	n

- VOORSTEL: Opstellen en uitvoeren routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Omschrijving
De Klaampe
Als gemeente Twenterand zijn we eigenaar van het vastgoed Kulturhus de Klaampe in Westerhaar. Sinds de oplevering van het gebouw zijn er al klachten over het binnenklimaat. Het is te heet in de zomer en te koud in de winter. De afgelopen jaren is gebleken dat binnen de huidige gebouwinstallatie deze problemen niet op te lossen zijn. Dit vraagt nieuwe installaties voor het complex, voor verwarmen koelen en ventilatie, en daarvoor is budget nodig, (het huidige onderhoudsbudget van

gebouwenbeheer voor de Klaampe is gericht op onderhouden van de bestaande installatie).
Hierbij komt dat wij als eigenaar de plicht hebben om het pand in goede staat van onderhoud te houden en te werken aan verduurzaming. We moeten ons houden aan de wettelijke plicht voor maatschappelijk vastgoed om in 2030 55% CO2-uitstoot te verminderen. Door onder andere de daken extra te isoleren, zonnepanelen te plaatsen, ledverlichting toe te passen, willen we de CO2 uitstoot verminderen.
De werkzaamheden voor verbetering van het binnenklimaat combineren met verduurzaming is werk met werk maken en kost minder dan de projecten separaat aan te pakken. Niets doen is geen optie en een groot risico voor de exploitatie van de Klaampe, de te verhuren ruimten worden minder courant, ook kan het de huurderving, die er nu al is, verder in de hand werken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Verduurzamen de Klaampe (Krediet € 2.850.000)	s	€ 121.000	n

Subdoelen

Overzicht voorstellen Programma Economie en Vrije tijdsbesteding

Activiteiten

- VOORSTEL: Uitvoering Cultuurakkoord

Omschrijving
Het beleidsterrein cultuur is op dit moment sterk in beweging. Dit vraagt om een verandering waarbij samenwerking en integraal werken centraal staan. Om dit te kunnen realiseren, willen we samen met partners via een transitie cultuur toewerken naar een lokaal cultuurakkoord. Voor de uitvoering van dit cultuurakkoord willen we extra gelden inzetten om (nieuwe) activiteiten te kunnen aanjagen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Uitvoering cultuurakkoord (per jaar 2025-2026)	i	25.000	n

- VOORSTEL: Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente

Omschrijving
Cultuur moet voor elke inwoner van Twenterand beschikbaar zijn. In de cultuurregio wordt hier in regionaal verband aan gewerkt. De afgelopen jaren is al sterk ingezet op samenwerking. De ambitie is om nog meer te gaan samenwerken. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan thema's zoals de bibliotheken, jongerenparticipatie, (immaterieel) erfgoed en vrijetijdseconomie. Om dit mogelijk te maken wordt een financiële bijdrage van gemeenten gevraagd. Deze bijdrage biedt mogelijkheden op cofinanciering vanuit het rijk, fondsen en de provincie Overijssel. De gemeente Twenterand kan ook deelnemen aan projecten die worden gefinancierd vanuit het gezamenlijke fonds Cultuurregio.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2025	i	€ 17.000	n
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2026	i	€ 21.500	n

- VOORSTEL: uitbreiding subsidieregeling cultuur

Omschrijving
We willen samen met culturele organisaties Twenterand beter op de kaart zetten door middel van culturele festivals en evenementen. Om hiervoor extra mogelijkheden te bieden, wordt de subsidieregeling uitgebreid in 2025 en 2026.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n

Uitbreiding subsidieregeling cultuur 2025 en 2026, jaarlijks	i	€ 25.000	n

- VOORSTEL: Faciliteren realisatie Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Omschrijving

De rijksoverheid werkt aan een samenhangend programma voor transitieopgaven in het landelijk gebied, het zogenaamde NPLG. Wettelijke grondslag voor dit programma zijn de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering, de Kaderrichtlijn Water en de Klimaatwet. Het NPLG wordt door provincies uitgewerkt in een eigen provinciaal programma, het PPLG (Provinciaal Programma Landelijk gebied). Het is nog niet duidelijk welke rol gemeenten uiteindelijk krijgen bij de uitvoering van het PPLG, maar we hebben minimaal een faciliterende rol. Deze rol willen we proactief oppakken. Dit mede om ervoor te zorgen dat we minimaal de achterstand in halen, die we afgelopen jaren hebben opgelopen in het toekomstbestending maken van ons landelijk gebied.
Om proactief aan de slag te kunnen met onze agrariërs, andere ondernemers, inwoners en andere stakeholders in het landelijk gebied en bijvoorbeeld gebiedsprocessen te kunnen ondersteunen en faciliteren, vragen wij voor 2025 een bedrag van € 25.000,-. We verwachten dat er straks vanuit het rijk of de provincie geld naar gemeenten stroomt voor deze rol, maar willen hetzelfde bedrag ook graag begroten voor 2026 en 2027 om in ieder geval continuïteit te kunnen garanderen in de gebiedsprocessen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ondersteuning realisatie PPLG 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 25.000	n

- VOORSTEL: Ontwikkelen visie landelijk gebied

Omschrijving

Het collegeprogramma en ook de nieuwe omgevingswet vragen om het opstellen van een visie voor het landelijk gebied. We willen samen met de inwoners en ondernemers van het landelijk gebied deze visie opstellen, waarin de kansen/perspectieven worden verkend, die passen in de Twenterandse context. De visie moet invulling geven aan de realisatie van de transitieopgaven met daarbij passende nieuwe economische dragers en bijdragen aan een sociaal vitaal platteland.
We verwachten in 2025 te starten met het opstellen van de visie en verwachten deze af te ronden in 2026. We vragen € 25.000,- voor het (laten) opstellen van de visie in 2025 en een zelfde bedrag in 2026.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ontwikkelen visie Landelijk gebied (2025 en 2026 jaarlijks)	i	€ 25.000	n

- VOORSTEL: Ontwikkelen toekomstvisie- en toekomstperspectief Engbertsdijksvenen

Omschrijving

De komende jaren wordt er door de provincie gewerkt aan natuurherstelmaatregelen in en om N2000-gebied Engbertsdijksvenen. De maatregelen die getroffen worden behelsen vooral het creëren van de juiste hydrologische omstandigheden voor het behoud en herstel van het hoogveen. Voor deze maatregelen worden aan de oostzijde van het veengebied een groot aantal boeren uitgekocht en wordt landbouwgrond omgezet naar natuur. Daarnaast wordt het landbouwkundig gebruik van veel percelen beperkt door de vernatting. Aan de westzijde van het veengebied gebeurt dat ook, maar in beperkte mate. Naast de natuurherstelmaatregelen speelt ook de te hoge stikstofbelasting in het veengebied en spelen ook andere opgaven in de zone rondom het N2000-gebied.
Door deze ontwikkelingen staan de huidige verdienmodellen (met name in de landbouw), het verdienvermogen en de leefbaarheid onder druk. Tegelijkertijd zijn er kansen om met andere (passende) vormen van landbouw, ecosysteemdiensten en met recreatie en toerisme het gebied een nieuw perspectief te bieden. We willen samen met de provincie, andere partners, ondernemers en inwoners uit het gebied werk maken van dat perspectief. Dit is precies de wens van de coalitie, zoals verwoord in het coalitieakkoord.
We vragen voor het ontwikkelen van perspectief voor passende landbouw een bedrag van € 5.000,- in 2025, waarbij we ervan uitgaan dat het resterende bedrag vanuit de provincie komt. Vervolgens moet

er vanuit de provincie en het Rijk geld komen om de transitie naar passende landbouw met ecosysteemdiensten mogelijk te maken.
Voor het (laten) opstellen van een integrale gebiedsvisie voor de gehele Engbertsdijksvenen en de zone eromheen vragen wij een bedrag van € 30.000,- voor 2025. Deze gebiedsvisie gaat ook over grondgebied van Hardenberg en Tubbergen. Wij gaan er van uit dat deze gemeenten ook zullen bijdragen aan de gebiedsvisie, evenals de provincie. Voor de realisatie van de gebiedsvisie zullen vooraf afspraken moeten worden gemaakt over uitvoeringsgelden, met name met de provincie. Dit mede in het licht van het niet meenemen van meekoppelkansen in de huidige plannen voor de herstelmaatregelen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ontwikkelen van perspectief (t.l.v. reserve Platteland)	i	€ 5.000	n
Opstellen van integrale gebiedsvisie voor Engbertsdijksvenen (t.l.v. reserve Platteland)	i	€ 30.000	n

- VOORSTEL: Ondersteuning transitie landbouwbeleid

Omschrijving
De landbouw staat voor een grote transitie naar een meer natuurinclusieve kringlooplandbouw met minder input van bijvoorbeeld kunstmest, fossiele brandstoffen en (kracht)voer. Ook moet de toekomstige landbouw zich aanpassen aan het veranderende klimaat. Europees, landelijke en provinciaal worden in het licht van deze transitie veel nieuwe wetten, regels en beleid gemaakt die allemaal landen op het boerenerf. Zoals het collegeakkoord oproept willen we, uitgaande van de kansen die de transitie biedt, proactief te werk gaan bij het helpen van de agrarische sector in de gemeente bij deze transitie. Samen gaan we op zoek naar nieuwe businesscases, die zowel lucratief als duurzaam zijn.
In 2024 zijn we gestart met het organiseren van bijeenkomsten voor agrariërs, waarin we met ze in gesprek zijn gegaan over de aanstaande veranderingen in de landbouw. Voor de ondersteuning van de uitvoering van het landbouwbeleid willen we de komende jaren onder andere (thema)bijeenkomsten blijven organiseren om onze landbouwsector zo goed mogelijk te informeren en bij te staan in de transitie en nieuwe vormen van landbouw te stimuleren. Om dit mogelijk te maken vragen we voor de komende 3 jaar incidenteel de volgende bedragen:

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ondersteuning uitvoering landbeleid (o.a. organiseren bijeenkomsten) 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 15.000,-	n
Stimuleren biobased teelten (en op gang brengen biobased keten in de gemeente) 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 10.000,-	n

- VOORSTEL: Deelname Groene Metropool

Omschrijving
Gemeente Twenterand heeft zich aangesloten bij de netwerkorganisatie Groene Metropool Twente. Naast het uitwisselen van kennis bevordert dit netwerk de samenwerking tussen Twentse gemeenten en initieert het gezamenlijke projecten.
De bijdrage voor het deelnemen van het netwerk bedraagt € 9.000,- per jaar. Gezien de grote meerwaarde zouden wij graag zien dat dit bedrag jaarlijks in de begroting wordt opgenomen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Deelname Groene Metropool	s	€ 9.000	n

- VOORSTEL: Stimuleren biodiversiteit

Omschrijving

De gemeente Twenterand steunt al jaren de biodiversiteit in de gemeente met projecten als 'Wies met de patries', 'Twenterand bloeit op' en het 'gratis bloemenzaadmengselproject'. Naast de bijdrage van de projecten aan de biodiversiteit zorgt het voor een mooier landschap en draagt het bij aan een stukje bewustwording.
Ondanks onze huidige inzet staat de biodiversiteit steeds meer onder druk. Als gemeente willen graag ons steentje bijdragen aan het verhogen van de biodiversiteit. We vragen daarom structureel een bedrag van € 25.000,- per jaar om dat mogelijk te maken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Stimuleren biodiversiteit	s	€ 25.000	n

- VOORSTEL: Ervencoaches

Omschrijving
Ervencoaches ondersteunen erven in het landelijk gebied (kosteloos) bij allerlei vragen of problemen. Ze worden voor een groot deel betaald door de provincie en gemeente dragen een deel bij. In 2023 is dit bedrag uit de ARR betaald. Voor 2025 vragen wij een bedrag aan € 7.500,- voor de inzet van ervencoaches. De verwachting is dat daarna de ervencoaches worden betaald vanuit het PPLG.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ervencoaches	i	€ 7.500	n

- VOORSTEL: Organiseren landbouwbeleefdag

Omschrijving
Om de verbinding tussen agrariërs en inwoners van de gemeente te versterken organiseren we in 2024 samen met 'De streek van de boer Twenterand' en 'Gastvrij Twenterand' voor het eerst een landbouwbeleefdag. Daarnaast willen we de boeren een podium geven en het consumeren van lokaal geproduceerde producten stimuleren.
Op deze dag stellen deelnemende boeren hun erf open voor de inwoners en vertellen zij over hun bedrijf en het product/de producten zie zij produceren. Langs de deelnemende erven worden fietsroutes gemaakt. Op een aantal locaties in de gemeente wordt een kleine streekmarkt gehouden, waar ook streekproducten kunnen worden geproefd en waar mensen kennis kunnen maken met het verhaal achter de producten.
Het is de bedoeling om van de landbouwbeleefdag een jaarlijks terugkerend evenement te maken. Hiervoor vragen wij structureel een bedrag van € 10.000,- per jaar.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Landbouwbeleefdag	s	€ 10.000	n

- VOORSTEL: Van ondernemersfonds naar investeringsfonds

Omschrijving
Met het Investeringsfonds Twenterand, momenteel bekend als het Ondernemersfonds (wat op het moment van schrijven allemaal nog in ontwikkeling is) versterken we onze gemeente door samen te werken. Jaarlijks wordt een bijdrage aan dit fonds verstrekt via een verhoogde OZB-opbrengst op niet-woningen.
Het oude Ondernemersfonds, met een budget van €100.000, zal komen te vervallen. In plaats daarvan wordt het nu een Investeringfonds, een gezamenlijk fonds van de gemeenschap. Dit fonds stimuleert collectieve initiatieven die de lokale economie en leefbaarheid bevorderen. Het geld voor deze initiatieven komt uit het fonds zelf, waarbij de gemeente indirect bijdraagt via de verhoogde OZB op haar eigen panden.
Het Investeringfonds brengt onderwijs, ondernemers, cultuur, sport, maatschappelijk organisaties en overheid samen. Deze samenwerking stimuleert creativiteit en innovatie, versterkt de banden tussen verschillende sectoren en draagt bij aan een bloeiend Twenterand voor ons allemaal. Door gezamenlijk te investeren kunnen we meer bereiken dan individueel mogelijk is. Het fonds biedt een

platform waar ideeën worden uitgewisseld en gezamenlijk wordt besloten over de beste manier om onze gemeente te versterken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ondernemersfonds vervalt	s	€ 100.000	v
OZB opslag eigen gebouwen	s	€ 40.000	n
Investeringsfonds		€ PM	

- VOORSTEL: Uitbreiding platform www.actieftwenterand.nl – Sjors Sportief/Creatief met organisaties, informatie, aanbod en kennismakingslessen sport en cultuur

Omschrijving

Het verleiden van sport- en beweegaanbieders alsmede cultuuraanbieders om hun reguliere aanbod en kennismakingslessen zoveel mogelijk op te nemen op het platform www.actieftwenterand.nl. en actief te houden. Aanbod in de volle breedte van hun doelgroepen, van jong tot oud. Dit met als doel om zoveel mogelijk inwoners inzicht te geven in de sport- en beweegmogelijkheden in Twenterand.
WENS: Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering. Projectperiode 2025 (10k) en 2026 (10k).
Capaciteitsuitbreiding is noodzakelijk t.b.v. uitbreiding aanbod Platform / project Sjors naar doelgroep middelbare schooljeugd 12-18 jaar

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering. Projectperiode 2025 (10k) en 2026 (10k).	i	€ 10.000	n

- VOORSTEL: Vervanging sportaccommodaties

Omschrijving

<u>ONTWIKKELING Nieuwe Sporthal Vriezenveen</u>
In Vriezenveen staan een aantal binnensportaccommodaties die (op korte / middellange) termijn aan vervanging toe zijn. Het gaat om Sporthal De Stamper, de semi permanente sporthal en het gymlokaal aan de Krijgerstraat. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van een nieuwe sporthal in Vriezenveen worden op dit moment getroffen. De zoektocht naar een definitieve locatie, programma van eisen en voorlopig ontwerp van een nieuwe sporthal worden uitgewerkt. Om deze voorbereidingen gestalte te kunnen geven is in 2025 een voorbereidingskrediet nodig van 280.000,- euro.
De kapitaallasten voor de volledige dekking van de toekomstige investering in de nieuwe sporthal zijn nog niet toereikend. Op een later moment volgt een adviesnota voor de volledige investering en ophoging kapitaallasten.
<u>ONTWIKKELING Kunstgrasvelden:</u>
Het kunstgrasveld van korfbalvereniging SDO is versleten en zal conform planning in 2025 worden vervangen. Temeer ook om te kunnen voldoen aan de nieuwe veldafmetingen die het Koninklijk Nederlands Korfbal Verbond vereist met ingang van 2026. Voor de vervanging van het kunstgrasveld is een krediet van 125.000,-- euro nodig. De kapitaallasten zijn reeds opgenomen in de begroting.
Het kunstgrasveld van voetbalvereniging Voorwaarts zal conform planning in 2025 worden herkeurd. Indien vervanging noodzakelijk wordt geacht zal dit niet eerder dan 2026 plaatsvinden.
<u>ONTWIKKELING Inventaris Het Punt / De Klaampe</u>
Sportmateriaal zoals gymtoestellen zijn aan vervanging onderhevig. Het Punt en De Klaampe zijn niet in staat om binnen eigen exploitatie deze sportmaterialen te vervangen. Dit komt mede vanwege het feit dat zij geacht worden het tarievenbeleid voor verhuur van sportaccommodaties van de gemeente te volgen. Dit maakt dat structureel jaarbudget voor vervanging van dergelijke materialen in beide accommodaties noodzakelijk is. Voor de vervanging van inventaris is daartoe structureel 11.000,-- (5.500,-- per accommodatie) per jaar nodig.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n

Vervanging inventaris sporthal 't Punt / De Klaampe	s	€ 11.000	n
Voorbereiding ontwikkeling nieuwe sporthal Vriezenveen	i	€ 280.000	n
Vervanging kunstgrasveld SDO, kapitaallasten zijn al geraamd (Krediet € 125.000)	s	€ 0 kapitaallasten	n

- VOORSTEL: Ontwikkeling 2 van de 4 inclusieve speeltuinen

Omschrijving

In het huidige coalitieakkoord is één van de ambities om iedereen mee te kunnen laten doen binnen Twenterand. Om dit te bewerkstelligen richten we ons op het realiseren van een inclusieve speeltuin in elke kern, waar ook kinderen met een beperking kunnen spelen. Deze in het coalitieakkoord omschreven doelstelling komt bovendien terug als één van de uitgangspunten in de onlangs door de raad vastgestelde sport- en beweegvisie, waarbij we ernaar streven dat sport en bewegen voor iedereen mogelijk moet zijn, ongeacht leeftijd, beperking of achtergrond.
Momenteel wordt onderzocht en uitgewerkt welke locaties zich lenen voor de ontwikkeling van inclusieve speeltuinen. Op basis van deze uitwerking zal college en raad een voorstel worden voorgelegd voor in eerste instantie de ontwikkeling van twee inclusieve speeltuinen in 2025 en twee in 2026.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Aanleg van 2 inclusieve speeltuinen 2025	i	€ 200.000	n
Aanleg van 2 inclusieve speeltuinen 2026	i	€ 200.000	n
Onderhoud speeltuinen voor 2026 (voor 2 speeltuinen)	i	€ 10.000	n
Onderhoud speeltuinen vanaf 2027 (voor 4 speeltuinen)	s	€ 20.000	n

- VOORSTEL: Aanloopkosten ontwikkeling 4 open / vitale sportparken - Onderzoek ontwikkeling sport binnen Project Vriezenveen Zuid

Omschrijving

In Twenterand hebben we een 4-tal sportparken, in iedere kern één sportpark. Met het vaststellen van de nota sportaccommodatiebeleid Twenterand 2024 - 2032, de kracht van ruimte voor sport zetten we de komende jaren in op de doorontwikkeling naar open vitale sportparken. In 2025 starten we met de eerste voorbereidingen voor deze ontwikkeling en zetten we in op het inzichtelijk maken van de mogelijke wensen en ontwikkelingen uitmondend in enkele scenario's per sportpark.
In de jaren daarna volgt een definitieve uitwerking en voorstel per sportpark wat betreft mogelijke scenario's, investeringen en (consequenties voor) dekking. De aanloopkosten voor 2025 zijn incidenteel en verzocht te begroten in de programmabegroting 2025.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Aanloopkosten ontwikkeling 4 open / vitale sportparken	i	€ 80.000	n

- VOORSTEL: Onderzoeken i.r.t. vervanging / privatisering sportvelden

Omschrijving

In het kader van vervanging en privatisering van sportaccommodaties (velden, kleedkamers e.d.) dient voorafgaand onderzoek te worden gedaan naar de staat van de betreffende sportaccommodatie. Dit om scherp te stellen of vervanging van bijvoorbeeld de ondergrond gestalte moet krijgen. Dergelijke onderzoeken zijn incidenteel en kosten circa 5.000,-- euro per onderzoek. Voor 2025 wordt rekening gehouden met een 3-tal van dergelijke onderzoeken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Onderzoek vervanging en privatisering sportaccommodaties	i	€ 15.000	n

Subdoelen

Overzicht voorstellen Bedrijfsvoering

Activiteiten

- VOORSTEL: Vervanging AV-installatie raadszaal

Omschrijving
De audiovisuele apparatuur (AV) in de raadszaal (en de trouwzaal) is sterk verouderd. De griffie werkt samen met een delegatie vanuit de gemeenteraad aan de opstelling van een plan van eisen en dat gaat leiden tot een investering in 2025 van geraamd € 100.000 leidend tot structurele lasten van zo'n € 12.000 vanaf 2026.
Uiteraard wordt bij de opstelling van het plan van eisen afgestemd met het traject van verbouw en herinrichting van het gemeentehuis en daarbij specifiek met de eventuele gevolgen voor gebruik en inrichting van de raadszaal. Mogelijk dat hier nog gevolgen gaan ontstaan voor inrichting en meubilair.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Vervanging AV-installatie raadszaal (Krediet € 100.000)	i	€ 12.000	n

- VOORSTEL: Verhoging rekenkamerbudget

Omschrijving
Het huidige budget is ca. € 0,47 p/inw. Het normbedrag volgens onder meer BZK, VNG, Vereniging van Raadsleden, Vereniging van rekenkamers en Vereniging van Griffiers is ca. € 1,20 p/inw. In 2024 is gestart met een aanbesteding van de Rekenkamer. Om uit te gaan van een reële uitvraag heeft het presidium op 19 maart jl. besloten voor te stellen het budget m.i.v. 2025 structureel te verhogen naar € 0,75 p/inw. wat neerkomt op een verhoging met ca. € 9.000 naar €25.000,-.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Verhoging rekenkamerbudget	s	€ 9.000	n

- VOORSTEL: Verhoging budget accountant

Omschrijving
Het geraamde budget voor de accountant blijkt structureel te laag te zijn. Voor 2024 is door BDO aangegeven dat de kosten voor haar werkzaamheden op € 190.000 worden geraamd (excl. vervolg fraudeonderzoek). Het huidige begrote bedrag is € 102.000. Dat betekent een verhoging van de raming met € 90.000,- met als belangrijkste oorzaken: inflatiecorrectie, meerwerk als gevolg van de kwaliteit van de door de gemeente aangeboden gegevens en extra SiSa-controles.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Verhoging budget accountant	s	€ 90.000	n

- VOORSTEL: Uitwijklocatie trouwzaal

Omschrijving
n verband met de verbouwing/herinrichting van ons gemeentehuis is de trouwzaal bijna een jaar niet te gebruiken. Er is een uitwijklocatie gevonden en dit brengt eenmalige kosten van € 10.000 met zich mee.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n

Uitwijklocatie trouwzaal	i	€ 10.000	n

- VOORSTEL: Pilot DGW

Omschrijving
Pilot DGW
DGW (datagedreven werken) gaat om het analyseren, doorgronden en sturen op basis van data. Waarmee de kwaliteit van besluitvorming toeneemt omdat die mede plaatsvindt op basis van inzichten verkregen uit data. Twenterand heeft de eerste stappen gezet – met name in het sociaal domein – en uit de raadsinformatiebijeenkomst van 29 januari 2024 is gebleken dat het ook voor andere domeinen als toegevoegde waarde wordt gezien als daar stappen worden gezet.
Daarom willen we nu vervolgstappen zetten, gebruikmakend van een daarvoor – samen met een extern deskundige – opgestelde roadmap. Deze roadmap schetst het traject om DGW verder uit te bouwen en in de vorm van een aanpak bestaande uit drie fasen:
- Standaardiseren. Centraal staan hier het optimaliseren van datavaardigheden van medewerkers en het opzetten van basisprocessen.
- Verdiepen. Hier gaat het om een verdiepingsslag op kennis, vaardigheden en thema's als datastrategie en datamanagement.
- Verbreden. Dit is het 'verbreden' van opgedane kennis en ervaring met als einddoel een uniforme aanpak ingebed in de organisatie.

Het doorlopen van deze fasen vraagt een goede voorbereiding en adequate begeleiding en daarmee tijd en middelen. Verwacht wordt dat deze fasen in een periode van drie jaar afgerond kunnen worden en daarom wordt hiervoor een pilot ingericht. Wat middelen betreft gaat het om € 100.000 per fase, in totaal € 300.000. Deze middelen worden besteed aan met name externe ondersteuning voor ontwikkeling en implementatie DataWareHouse-omgeving, om verzamelen, opslag, beheer en ontsluiten van data te regelen. En aan een uniforme en toekomstbestendige toolset, ten behoeve van presentatie functionaliteiten.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Pilot DGW (2025 t/m 2027, jaarlijks)	i	€ 100.000	n

- VOORSTEL: E-depot

Omschrijving
E-depot staat voor een digitale voorziening voor het bewaren en beschikbaar stellen van wettelijk blijvend te bewaren informatie. Volgens de definitie van het Nationaal Archief is een e-depot:
'Het geheel van organisatie, beleid, processen en procedures, financieel beheer, personeel, databeheer, databeveiliging en aanwezige hard- en software, dat duurzaam beheren en raadplegen van te bewaren digitale archiefbescheiden mogelijk maakt.'
Het heeft een wettelijke basis op grond van de eis van het selecteren en overbrengen (naar een bewaarplaats) van blijvend te bewaren informatie.
Hierin trekken wij op samen met andere Twentse gemeenten vanuit het IT-platform Twente, met een marktconsultatie en analyse en een daarop gebaseerde businesscase. Daarbij hebben wij, samen met een 7-tal andere gemeenten gekozen voor de variant van een e-depot geboden door een ervaren provinciale archiefinstelling met als argument ontzorgd te worden. Deze variant vraagt € 70.000 per jaar. vooralsnog voor de duur van een proefperiode van 2 jaar, waarna een definitieve beslissing genomen zal worden.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
E-depot (2025 en 2026, jaarlijks)	i	€ 70.000	n

- VOORSTEL: Corsa

Omschrijving
Corsa is een zogenaamd DMS (document management systeem), een digitaal systeem voor het archiefwaardig (duurzaam en toegankelijk) opslaan en bewaren van digitale stukken. Twenterand gebruikte dit tot 2017, toen werd overgestapt op de ESuite als zaaksysteem. Vanaf toen werd Corsa

aangehouden voor raadpleegdoeleinden, omdat de inhoud niet werd overgezet naar ESuite. Dit laatste kost jaarlijks zo'n € 15.000.
Bij de overgang naar Djuma vanaf 2023 zijn alle dossiers uit ESuite ook overgezet naar Djuma. Sluitstuk van de invoering van Djuma is het overzetten van die dossiers, waarvoor dit nodig is, uit Corsa naar Djuma gevolgd door het uitfaseren van Corsa. Daarmee geven we invulling aan wet- en regelgeving die ons verplicht deze data te bewaren en te kunnen ontsluiten, tot aan de termijn van archiefvernietiging.
Dat vraagt eenmalig € 100.000, maar daar staat tegenover dat de jaarlijkse kosten ad. € 15.000 voor het aanhouden van de raadpleegfunctie vervallen vanaf 2026.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Corsa (bewaren data)	i	€ 100.000	n
Corsa (lagere kosten door uitfasering vanaf 2026)	s	€ 15.000	v

- ## VOORSTEL: Cloudontwikkelingen

Omschrijving
T.a.v. software is ons beleid om noodzakelijke software zoveel als mogelijk in de cloud te hebben om de beheerkosten van software te beperken. Welke applicaties naar de cloud overgaan hangt mede af van de mate waarin dit bij leveranciers mogelijk is en van wanneer er belangrijke wijzigingen in applicaties plaatsvinden. Goede uitvoering vraagt structurele middelen en daarvoor wordt voorgesteld het onderhoud software budget structureel met € 25.000 te verhogen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Cloudontwikkelingen	s	€ 25.000	n

- ## VOORSTEL: Elektronisch ondertekenen

Omschrijving
We gaan bij onze gemeente steeds verder met het digitaliseren van werkprocessen. Ook communicatie met inwoners en organisaties gaat steeds vaker digitaal. Met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv; inwerkingtreding naar verwachting 1 januari 2025) krijgt de burger het recht op digitaal zakendoen met de overheid. Dat vraagt om het elektronisch ondertekenen van documenten.
Elektronisch ondertekenen van documenten maakt werkprocessen efficiënter en draagt zo bij aan geheel digitaliseren ervan. Digitale documenten hoeven niet langer te worden geprint, ondertekend en daarna weer gescand, maar kunnen direct online ter ondertekening verzonden worden.
Er zal gebruik worden gemaakt van de applicatie die bij de Griffie al is ingevoerd en het vraagt vanaf 2025 € 15.000 structureel.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Elektronisch ondertekenen	s	€ 15.000	n

- ## VOORSTEL: Regeling thuiswerken / hybride werken

Omschrijving
Als gevolg van de herinrichting van het gemeentehuis en om in te spelen op de huidige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt is er een keuze gemaakt voor het plaats- en tijdonafhankelijk werken (hybride). Daarbij is de werkgever verplicht vanuit Arbowetgeving en goed werkgeverschap zorg te dragen voor een gezonde en ergonomische werkplek thuis. Daarvoor is een regeling opgesteld waarbij medewerkers een maximale vergoeding kunnen ontvangen voor het inrichten van de thuiswerkplek en ICT voorzieningen. De bedragen zijn per medewerker max. € 800,- voor de thuiswerkplek en max. € 400,- voor ICT. Voor 2024 wordt uitgegaan van een eenmalige uitgave van € 240.000 ten laste van de 'reserve Personeel'. Voor de jaren vanaf 2025 wordt t.b.v. nieuw instromende medewerkers een bedrag geraamd van jaarlijks € 32.000.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Regeling thuiswerken / hybride werken	s	€ 32.000	n

- VOORSTEL: CAO kosten

Omschrijving
In de begroting 2024 was een salarisstijging van 4,2% geraamd, in werkelijkheid komt deze neer op 6%. Deze extra stijging wordt meegenomen in de Berap 2024 en werkt door in de jaren daarop voor een bedrag van € 375.000.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
CAO Kosten	s	€ 375.000	n

- VOORSTEL: Opleidingskosten

Omschrijving
Opleidingskosten
In het raadsdebat van 14 mei is uw raad verschillende scenario's voorgelegd vanuit de organisatieontwikkeling. In deze kadernota zijn de opleidingskosten van € 70.000 verwerkt, die een onderdeel waren van scenario 1.
Dit niveau van opleidingskosten valt namelijk binnen de norm van 1,8% die in de programmabegroting 2021 door uw raad is besloten.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Opleidingskosten	s	€ 70.000	n

- VOORSTEL: Partnerschap Melle

Omschrijving
Partnerschap Melle
In het kader van het beoogd partnerschap tussen de gemeenten Melle en Twenterand wordt een budget van € 5.000 per jaar opgenomen. Hiermee kunnen initiatieven op het gebied van onderwijs, cultuur en economische samenwerking gestimuleerd en mede mogelijk gemaakt worden. Het doel is het partnerschap met de gemeente Melle in 2024 te formaliseren.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Partnerschap Melle	s	€ 5.000	n

Programma Sociaal Domein

Inleiding

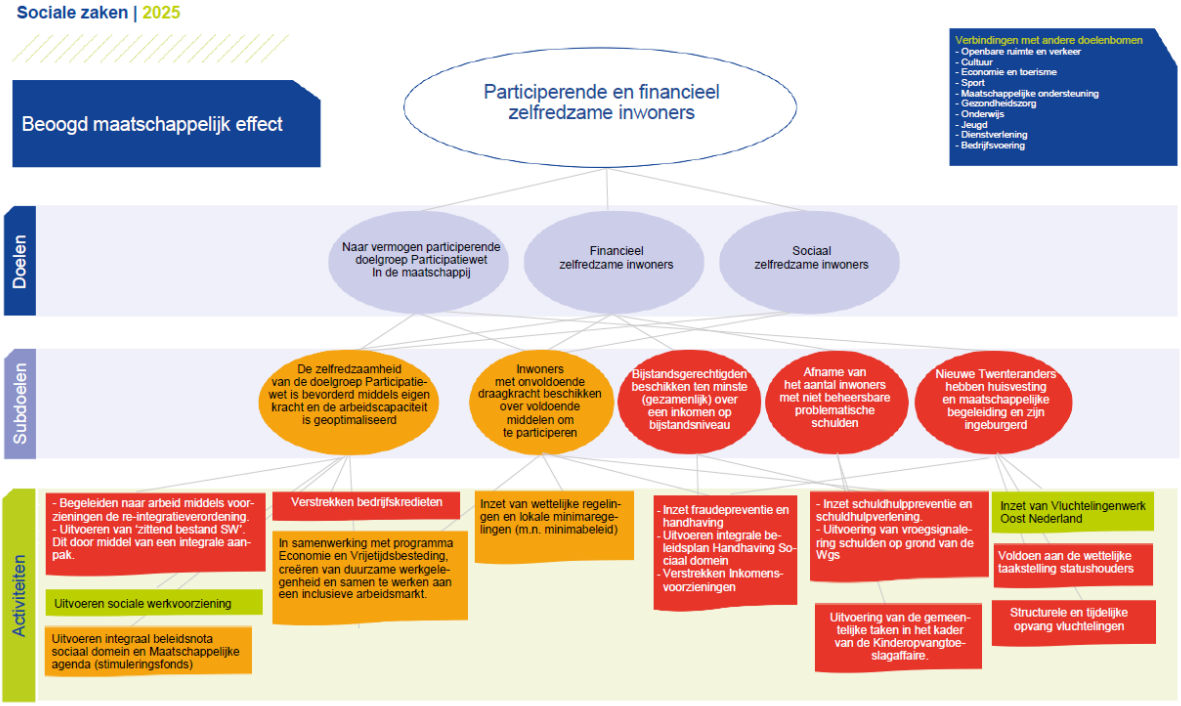
Perspectief 2025 sociaal domein
Het perspectief sociaal domein borduurt voort op het perspectief in de begroting 2024.
Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en overig preventief beleid - met name rond jeugd en gezondheid - vormen het hart van het Programma Sociaal Domein. Dit programma streeft ernaar dat de inwoners van Twenterand zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om mee te kunnen doen in de samenleving. Thuis, in de buurt, bij een vereniging of organisatie of op het werk. Alle mogelijkheden (eigen kracht) van inwoners en hun omgeving (inzet netwerk) worden hierbij benut. Waar dat niet/of in mindere mate lukt worden inwoners hierbij geholpen of ondersteund. Binnen het jeugdbeleid en onderwijs stimuleren wij ontwikkeling van individuen. We ondersteunen inwoners met zorgvragen en geldzorgen. Rond werkgelegenheid is er aandacht voor specifieke doelgroepen met arbeidsbeperkingen. Veranderingen hebben vooral betrekking op mensen in een kwetsbare positie. De sociaaleconomische problematiek in onze gemeente blijft stevig en dus is daarmee de opgave in het sociaal domein ook fors.
Het beleidsmatig kader voor het sociaal domein staat in nieuwe integrale beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026 (hierna: IBN). Een vernieuwde nota, met nu alle onderwerpen van het programma sociaal integraal in één nota. Hierin is ook de uitwerking van het coalitieakkoord en het collegeprogramma met het scenario "Economisch sterk met een sociaal kloppend hart" verwerkt. De uitvoering van de nota doen wij via de maatschappelijke agenda (MAG) Twenterand. Hierover later meer.
Vanuit de gehouden interactieve activiteiten met relevante stakeholders en gezien het beoogd effect zijn de volgende vier integrale thema's gekozen in deze nota, als basis voor onze opgaven:
1. De zelfredzame Twenterander
2. De participerende Twenterander
3. De gezonde Twenterander
4. De lerende Twenterander

De inwoner, de Twenterander, staat hiermee centraal in ons beleidsperspectief. Wij kiezen dan ook als vertrekpunt: Inwoners als "motor" voor de ontwikkeling van Twenterand. Inwoners die werken, versterken de economie! Inwoners die iets organiseren versterken de leefbaarheid en sociale samenhang. Inwoners die praktisch geschoold zijn, zijn de bouwers van Twenterand. Ouders die goed opvoeden, vormen sociaal vaardige inwoners en een verdraagzamere maatschappij. Ons beleid streeft ernaar dat inwoners een goede (start)positie krijgen om mee te doen. Dat ze zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om écht mee te kunnen doen in de samenleving. Economie en sociaal gaan zo hand in hand voor een beter Twenterand!
Grote opgaven blijven spelen de komende jaren. Het is belangrijk om hierop goed op te anticiperen en organiseren. Via het wendbare deel in onze organisatieontwikkeling geven we de opgaven dan ook nader vorm, via bijvoorbeeld verkenningen, bestuursopdrachten, projecten en programma's.
Opgaven als zelfredzaamheid, participatie en transformatie zijn nog steeds leidend in ons beleid, in het licht van de actuele sociale vraagstukken die gelden voor Twenterand. Onderwerpen als bestaanszekerheid, kansengelijkheid, inclusiviteit, normalisering en preventie vindt u daarom terug in deze nota. Het tijdsgewricht en de opgaven waar we nu voor staan zijn stevig. De crisis op de woningmarkt, de inflatie en energie-armoede, de situatie in Oekraïne en het bredere vluchtelingenvraagstuk, de vergrijzing, de vele zorgvragen, maatschappelijke onrust, personeelstekorten maken dat individuen en/of groepen het zwaar hebben. Anderzijds willen we ook investeren, bijvoorbeeld in het onderwijs en voorliggend veld, waar dat mogelijk is. De gemeente, als dichtst bij de burger staande overheid, voelt zich geroepen om inwoners te ondersteunen maar heeft ook te maken met afnemend vertrouwen in de overheid. Tegelijkertijd staat ook de gemeente zelf voor uitdagingen. Landelijke ontwikkelingen hebben nog steeds een forse (financiële) invloed. Bij de doelenboom jeugd gaan wij in op de hervormingsagenda jeugd, het Toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming en de regionale Inkoop 2025 enzovoort. Ondanks dat wij positieve resultaten boeken op jeugd en inzet voorliggend veld en interventies hebben wij over de financiële effecten van de hervormingsagenda en het realisme van de besparingen hebben wij grote zorgen (zie doelenboom jeugd). Bij de doelenboom Wmo gaan wij in op plannen rond een aparte financiering en bij Sociale Zaken op de ontwikkelingen rond participatie en daar speelt naast schuldenaanpak ook de meer menselijke maat in de bijstand. Rond onderwijs speelt het landelijk dossier rond onderwijshuisvesting, zowel op inhoud (rolverdeling gemeente-onderwijs) als op financiën. Ook lokaal zien we investeringen

komen en krimp (zie IHP) en zijn er zorgen over de betaalbaarheid van investeringen. Op de verschillende dossiers is helaas nog niet alles op geld te zetten.
Gelet op de zorgelijke financiële positie van onze gemeente met name in het meerjarenbeeld, betekent dat focus aangebracht moet worden met scherpe keuzes om bepaalde zaken niet meer of anders te (laten) doen. Het college doet binnen deze kaders hiertoe voorstellen (zie inleiding van deze kadernota).
De hoofdvisie in deze nota wordt dus bestendigd, want gebleken is dat onze aanpak vruchten heeft afgeworpen. Vernieuwen en besparen gaan hand in hand (transformatie). Succesvolle interventies als de poh-jeugd, de coördinator externe verwijzers en het gezinswerk zijn hier voorbeelden van. De samenwerking met het voorliggend veld (sociale basis) en de toegang blijven we dan ook doorontwikkelen (zie ook de bijlage bij de IBN). Dit doen we op basis van een visie in combinatie met ervaringen uit de praktijk. Geld volgt beleid (middelen volgen opgaven) en dat werkt! Tenslotte versterken regionale samenwerking en lokale inzet elkaar bij het vormgeven van taken binnen het sociaal domein.
Om samen met partners aan dezelfde doelen te werken en om inzichtelijk te maken wat we waarom doen, hebben we vanaf 2024 een Maatschappelijke Agenda. Samen met inwoners, vrijwilligers en professionals - waaronder ook zeker ook onze constructieve Adviesraad Sociaal Domein valt - bespreken we hoe we doelen gaan bereiken en wie welke acties daarvoor gaat trekken. Zo zijn we samen eigenaar van de oplossingen die geboden worden. Elk jaar wordt de Maatschappelijke Agenda geactualiseerd voor het jaar erop zodat deze altijd actueel en flexibel blijft.
De gemeente heeft een wettelijke taak in het sociaal domein. Wij verliezen niet uit het oog dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren. Wij hebben hier oog voor maar kijken ook naar zelfredzaamheid en ontmoedigen claimgedrag. Het college kijkt naar versterking voorliggend veld maar heeft ook te maken met de financiële positie van de gemeente en zoekt gericht besparingen, ook binnen het sociaal domein, met daarbij het voorzieningenniveau zoveel mogelijk te behouden.
We varen in het sociaal domein scherp aan de wind. Daarbij stijgen kosten en dan zijn randvoorwaardelijke factoren als de arbeidsmarktschaarste en cultuuraspecten (claimgedrag) nog niet eens benoemd. We voorzien (potentiële) risico's, maar zorgen ondertussen dat onze reserves op peil zijn om eventuele klappen op te vangen. Onze druk c.q. lobby naar Den Haag voor het sociaal domein - maar breder nog het ravijnjaar - wordt hierbij onverminderd voortgezet.
Tot zover de algemene inleiding. Bij de doelenbomen gaan wij nader in op de specifieke voorstellen en ontwikkelingen.

Doelenboom Sociale Zaken

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Participerende en financieel zelfredzame inwoners

Doel: Naar vermogen participerende doelgroep Participatiewet In de maatschappij

Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van de inwoner.

Doel: Financieel en sociaal zelfredzame inwoners

Het hebben van werk of een zinvolle dagbesteding zijn dingen die meedoen in de samenleving mogelijk kan maken. Het zorgt voor ritme en structuur en het geeft eigenwaarde. We willen dat elke inwoner van de gemeente Twenterand de mogelijkheid krijgt om naar vermogen mee te doen aan de samenleving. We ondersteunen inwoners die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien met een uitkering. Voor de meest kwetsbaren uit onze samenleving ligt er een opgave wat betreft het vinden van passend werk.
Kinderen moeten zich kunnen ontplooien, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Doel: Sociaal zelfredzame inwoners

Subdoel: De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd

Activiteiten

- Uitvoeren sociale werkvoorziening

Omschrijving
Toekomst Sociale Werkvoorziening en ontwikkeling Regionale Werkcentra
Aangezien er geen nieuwe inwoners in de Wsw stromen, neemt het klantenbestand – en daarmee de productiecapaciteit en omzet – jaarlijks af. Naast dat wij dit lokaal al in onderzoek hebben en is dit aanleiding om naar de gewenste toekomstsituatie van Ontplooj te kijken. Om hiertoe een gedegen onderbouwing te geven, wordt een tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Deze loopt parallel aan een lokale verkenning en landelijke verkenning (zie ook de voorjaarsnota van het Kabinet waarbij landelijk extra middelen worden vrij gemaakt om sociaal ontwikkelbedrijven beter te kunnen organiseren).
Landelijk en regionaal speelt het onderwerp: Regionaal Werkcentrum (RWC). Het RWC is een plek waar werkgevers- of werkzoekendendienstverlening is georganiseerd. Alle inwoners en werkgevers kunnen bij het RWC terecht voor vragen omtrent scholing of werk. Binnen het RWC wordt er samengewerkt door publieke partijen die gericht zijn op werkgevers- en werkzoekendendienstverlening, waarbij er indien nodig koppelingen worden gemaakt met private partijen, zoals uitzendbureaus en werknemers- en werkgeversorganisaties.
Met een nieuwe vorm van regionale samenwerking op het gebied van werkgevers- en werkzoekendendienstverlening wordt er niet alleen vormgegeven aan de wensen van het kabinet, maar ook de aan de behoeften van de inwoner. Er zijn verschillende manieren waarop de nieuwe dienstverlening vorm gegeven kan worden. De verschillende mogelijkheden in het uitvoeren en organiseren van de dienstverlening worden verkend met gemeenten en de functionaliteiten in de arbeidsmarktregio Twente om tot een gedragen ontwerp te komen.

Subdoel: Inwoners met onvoldoende draagkracht beschikken over voldoende middelen om te participeren

Activiteiten

- Inzet van wettelijke regelingen en lokale minimaregelingen (m.n. minimabeleid)

Omschrijving
Belangrijk speerpunt voor het kalenderjaar 2025 is de focus op een efficiënt en effectief schulden(uitvoerings)beleid om zo de bestaanszekerheid van Twenteranders te verbeteren.
Een van de kabinetsdoelstellingen is een halvering van het aantal huishoudens met problematische schulden in 2023 ten opzichte van 2015. Hiertoe moet het bereik en de kwaliteit van gemeentelijke schuldhulpverlening fors omhoog. Om dit te bewerkstelligen hebben het ministerie van SZW, VNG, Divosa en NVVK (brancheverenigingen voor schuldhulpverlening) in maart 2024 bestuurlijke afspraken gemaakt over de basisdienstverlening.
De basisdienstverlening bestaat uit 20 elementen waaraan gemeentelijke schuldhulpverlening moet voldoen. Een aantal elementen van de nieuwe basisdienstverlening, zoals een hulpaanbod dat toegespitst is op verschillende doelgroepen en het standaard aanbieden van een saneringskrediet met aflostermijn van 18 maanden biedt de gemeente Twenterand al aan, maar andere punten vergen nog ontwikkeling. en onderzoek.
Doel van de “nieuwe basisdienstverlening” is dat er meer beleidsuniformiteit tussen gemeenten ontstaat. De partijen van de bestuurlijke afspraken komen in de zomer van 2024 met een actieplan waarmee gemeenten aan de slag kunnen. De basisdienstverlening stelt hogere eisen aan gemeenten wat betreft schuldhulpverlening en is vrij dwingend. Het betekent dat er geïnvesteerd moet worden in gemeentelijke schuldhulpverlening. Bovendien zullen de uitkomsten van de (lopende) businesscase Stadsbank Oost Nederland en de evaluatie van het Meldpunt geldzorgen (in verband met de tijdelijke versterking van het Meldpunt) worden meegenomen in de uitrol van de nieuwe basisdienstschuldhulpverlening. Zodra de ontwikkeling en consequenties van taken i.r.t benodigde bezetting meer te duiden zijn komen wij hierop terug.

Subdoel: Bijstandsgerechtigden beschikken ten minste (gezamenlijk) over een inkomen op bijstandsniveau

Activiteiten

- VOORSTEL: Verstrekken Inkomensvoorzieningen

Omschrijving
Kwaliteitsborging sociaal domein middels continueren functie kwaliteitsmedewerker sociaal domein

In verband met het feit dat de kwaliteitsmedewerker sociaal domein afgelopen januari gebruik heeft gemaakt van een RVU-regeling en boventallig is geworden doen we dit voorstel. Binnen de organisatie zijn geen middelen meer beschikbaar, maar tegelijkertijd blijven er wel de nodige werkzaamheden – ook vanwege aanhoudende eisen van rijkswege - met een cruciaal karakter in het sociaal domein.
Hierbij moet worden gedacht aan werkzaamheden op het gebied van: het beschrijven/actualiseren/controleren/toetsen van (werk)processen in het sociaal domein (4-ogen principe); verrichten steekproeven m.b.t. gevolgde werkwijzen, toetsing aan wet- en regelgeving; verplichte aanleveringen richting ministeries (denk bijv. aan Beeld van de Uitvoering, Loonaangifte); verplichte werkzaamheden in het kader van SUWINET (het systeem wat wordt gebruikt voor o.a. controle op rechtmatigheid binnen de Participatiewet). Wanneer de functie niet zou worden ingevuld worden de nodige risico's gelopen, waaronder het niet voldoen aan wet- en regelgeving (met bijv. boetes tot gevolg) en het negatieve oordelen vanuit verplichte audits en zelfs het afsluiten van SUWINET. Tevens is deze functie noodzakelijk wegens inzet van deze medewerker voor het bestrijden van fraude, mede naar aanleiding van de recente ervaringen op dit gebied. Binnen (de reguliere formatie van) het sociaal domein is geen ruimte, gelet op de reeds bestaande formatie en werkdruk, om deze werkzaamheden te verrichten. Daarom wordt voorgestelde om jaarlijks 20 uur aan formatieve ruimte op te nemen voor de kwaliteitsmedewerker sociaal domein. Deze kosten bedragen € 45.000 structureel.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Kwaliteitsmedewerker Sociaal Domein	s	€ 45.000	n

Borging dienstverlening Aanvragen levensonderhoud

Gemeente Almelo heeft besloten om niet langer de dienstverlening op het gebied van Aanvragen Levensonderhoud (ALO) te verrichten voor een aantal omliggende gemeenten. Om de dienstverlening in Twenterand te kunnen verrichten is het noodzakelijk om hiervoor formatie op te nemen. Het spreekt vanzelf dat we moeten voldoen aan onze wettelijke plicht de aanvragen tijdig af te handelen conform ons beleid en daarom is het onvermijdelijk dat voor deze extra werkzaamheden ook gekeken is naar voldoende formatie bij consulenten en backoffice. Uiteindelijk wordt na uitgebreide afweging voorgesteld 18 uur formatie voor een inkomensconsulent en 18 uur voor een werkconsulent op te nemen. Deze kosten bedragen € 70.000 structureel. Hierin is onze bijdrage voor de dienstverlening aan Almelo verrekend. Wanneer er niet gekozen wordt om de formatie in te vullen, dan komen er wachtlijsten (met overschrijding van termijnen), zal er onvoldoende gescreend kunnen worden op mogelijkheden tot matching en doorgeleiding naar werk, met als gevolg dat er meer instroom zal zijn naar uitkeringen. Daarnaast zal er ook onvoldoende ruimte zijn om te beoordelen in hoeverre iemand recht heeft op een uitkering en bestaat dan ook risico dat inwoners een uitkering zullen ontvangen terwijl zij er mogelijk niet altijd recht op hadden. Dit heeft naast het verstrekken van onterechte uitkeringen ook financiële effecten tot gevolg en zorgt voor extra werkzaamheden (denk bijv. aan werkzaamheden in het kader van terugvorderingen).

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Borging dienstverlening Aanvragen levensonderhoud	s	€ 70.000	n

Subdoel: Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd

Activiteiten

- Structurele en tijdelijke opvang vluchtelingen

Omschrijving

Oekraïense vluchtelingen:
Nog steeds woedt de oorlog in Oekraïne voort. We zien dan ook nog steeds Oekraïense vluchtelingen instromen in de gemeentelijke opvang. Vanuit de signalen vanuit de gemeentelijke opvang zijn de signalen positief en er is een overzichtelijke en duidelijke organisatie opgericht voor instroom, huisvesting en begeleiding van de Oekraïense vluchtelingen. Dit vraagt nog dagelijks behoorlijke inspanningen van het ambtelijk apparaat. De lange termijn is ongewis. Recente peilingen onder de Oekraïense vluchtelingen geven wel een indicatie dat steeds een grotere groep ook na afloop van de oorlog het liefst in Nederland zou willen blijven. Men heeft hier inmiddels ook het leven opgebouwd met werk, school voor kinderen en een eigen sociaal netwerk. De mogelijk impact hiervan op de voorzieningen in bijvoorbeeld het sociaal domein en de woningmarkt zijn nu nog onzeker. Tot op heden kunnen we wel stellen dat de rijksoverheid ons conform belofte compenseert voor geleverde inspanningen om de opvang te realiseren en te organiseren. Dit levert geen directe druk op de begroting van de gemeente. Voor de lange termijn is dit echter minder zeker. De verwachtingen zijn dat werkende Oekraïners op termijn een eigen bijdrage moeten betalen. De inspanning ligt op het consolideren van de opvang.
Asielopvang:
Naast de Oekraïense vluchtelingen is ook de druk op de reguliere asielvoorzieningen nog altijd hoog. Gemeenten hebben met de invoering van de Spreidingswet een wettelijke taak in de opvang van asielzoekers. Het doel van de wet is te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtiger verdeling van asielzoekers over provincies en gemeenten. Op basis van een capaciteitsraming is een indicatieve taakstelling vastgelegd. Twenterand heeft de opdracht gekregen om 183 asielzoekers op te vangen. Omdat gemeente Hengelo 83 asielzoekers voor Twenterand opvangt moet er nog voor 100 asielzoeker een locatie gevonden worden waar deze gehuisvest kunnen worden. Gemeenten moeten in september 2024 hun plannen aanleveren hoe zij hier invulling aan geven. De provincies hebben tot 1 november 2024 de tijd om afspraken te maken met gemeenten. Op die datum moeten ze hun opvangplannen bij het ministerie van Justitie en Veiligheid inleveren. De bewindspersoon voor asielopvang beoordeelt de twaalf plannen voor 1 januari 2025 en provincies krijgen vervolgens nog zes maanden de tijd om die te realiseren.
Uit een recente capaciteitsraming asielopvang blijkt dat indicatieve taakstelling per gemeente op korte termijn met ca 30% zal toenemen. Daarnaast is er sprake is van een acute situatie in de asielopvang en is er een urgentie om met spoed acute noodopvang locaties te realiseren.
Op dit onderwerp is het zeer lastig in te schatten welke consequenties dit zal hebben voor ons als gemeente. Via de tussentijdse rapportage en de raadsinformatiebrieven wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen. Voor belangrijke besluiten wordt de raad in stelling gebracht. Aangegeven is dat het realiseren geen nadelige consequenties mag hebben voor de begroting van de Gemeenten. Een risico is dat de Twenterand geen of onvoldoende geschikte locatie(s) heeft die aan de criteria van het COA voldoen. Het uitgangspunt is dat ontwikkeling, exploitatie, opvang en begeleiding bij het COA ligt. Samenwerken met andere gemeenten kan een uitkomst bieden. Tenslotte blijft voldoende draagvlak en communicatie essentieel in dit dossier.
Statushouders:
De doelstelling van de gemeente Twenterand is te voldoen aan de wettelijke taakstelling. In de 1e helft van 2024 moesten 36 statushouders gehuisvest worden. Ook moet de achterstand van 2023 in totaal 19 statushouders ingehaald worden. Door de woningnood zijn er te weinig woningen om ze te huisvesten en loopt Twenterand achter op de taakstelling. Er moeten aanvullende maatregelen genomen worden om aan de taakstelling van 2024 te kunnen voldoen. De financiële consequenties moeten nader uitgewerkt worden. Uw raad is geïnformeerd over de beoordeling van het Interbestuurlijk toezicht. De Provincie blijft de situatie monitoren. Tenslotte melden wij dat de inkoop voor taallessen in het kader van inburgering weer gaat spelen. Dit wordt in Twents verband opgepakt.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Naar vermogen participerende (niet) uitkeringsgerechtigden								
Aantal uitkeringsgerechtigden* (participatiewet)	400	415	398	394	403	432	442	CIV
Aantal personen met een loonkostensubsidie (nieuwe indicator 2021)	135	135	138	135	115	97	-	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/IOAZ)	17	17	15	17	22	22	24	CIV
Aantal activeringstrajecten	230	320	226	320	235	330	334	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	200	212	219	223	221	255	267	meicirculaire
Aantal taakstelling vergunninghouders	100	100	75	57	29	38	28	Min. Justitie en Veiligheid
Financieel zelfredzame inwoners								
Aantal aanvragen bijzondere bijstand**	450	460	444	458	553	432	562	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk***	120	116	120	116	59	44	70	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag**	320	325	314	310	338	404	327	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoeslag**	12	15	11	14	17	11	8	CIV
Sociaal zelfredzame inwoners								
Aantal personen die beroep doen op de Meedoenregeling**	370	350	375	359	309	218	423	CIV
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	170	150	148	105	165	124	163	extern
Beschut werk	20	20	19	17	17	11	11	Ministerie van SzW
Aantal kinderen schoolpakket	75	80	75	66	70	95	79	Interne systemen

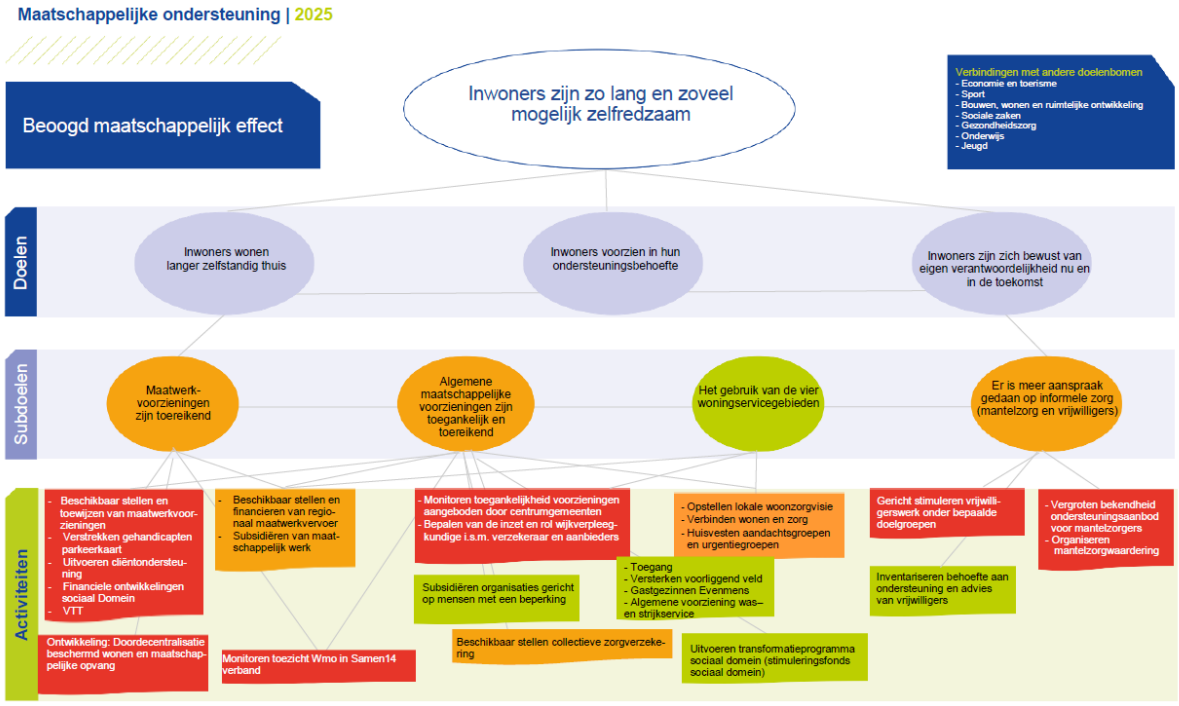
* betreft het aantal uitkeringspartijen

** betreft per 2021 het aantal toegekende aanvragen

*** vanaf 2022 vermelden we het totale aantal uitgestroomde personen uit de bijstand

Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doel: Inwoners wonen langer zelfstandig thuis

Het streven is dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe wordt eraan gewerkt om de inwoners zo lang dit mogelijk en wenselijk is zelfstandig thuis te laten wonen. De gemeente voorziet zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zorgen voor goed ingerichte woonservicegebieden. We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers om in dit doel te voorzien.

Doel: Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte

Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om nog meer op eigen kracht en samen met het eigen netwerk te komen tot oplossingen. De inwoner en zijn omgeving staan daarbij centraal. We stimuleren inwoners op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden in te zetten. Daar waar nodig zetten we een maatwerkvoorziening in om in de ondersteuningsbehoefte van de inwoner te voorzien.

Doel: Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst

We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen.

Subdoel: Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend

Activiteiten

- Doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang
  Omschrijving

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn maatwerkvoorzieningen. De uitvoering ervan ligt bij de centrumgemeente Almelo en indicatie loopt via het Cimot. Het Rijk wil dat regiogemeenten ook meer verantwoordelijkheid krijgen en wil dat de opvang en zorg van mensen dichter bij huis plaatsvinden. Voor beschermd wonen hebben we de doordecentralisatie in de regio voor wat betreft governance inmiddels geregeld.
De komende periode wordt in samenwerking met Cimot gekeken of de doelgroep 18+ met een licht verstandelijke beperking (lvb-problematiek) ook bij hen kan worden ondergebracht. Mogelijk levert dit op middellange termijn voordelen op voor de gemeente.

- VOORSTEL: Financiële ontwikkelingen Sociaal Domein

Omschrijving
Optimale bedrijfsvoering sociaal domein middels continuering taken senior bedrijfsvoering sociaal domein
Vanwege de organisatie-ontwikkeling heeft een herschikking plaatsgevonden hetgeen de bedrijfvoering in het sociaal domein raakt. Om zaken zuiver te neer te zetten zijn de leidinggevende taken (en ook de huidige medewerker en de formatieruimte) naar de teamleidersfunctie Ondersteuning Sociaal en Interne Bedrijfsvoering (2 teams) gegaan. De tactisch/operationele taken voor het sociaal domein zijn hierdoor vrijgevallen en hiervoor is geen ruimte binnen de formatie beschikbaar, terwijl uitvoering van deze senior-taken onmisbaar is.
Het gaat daarbij om werkzaamheden zoals bijv. sturing en financiële verantwoording van budgetten in het sociaal domein (o.a. signaleren van trends en financiële afwijkingen op budgetten), bijdrage aan de P&C cyclus, deelname aan regionaal overleg (Bedrijfsvoering Samen14), sturing op diverse lokale/regionale projecten, advisering over diverse beleidsvraagstukken en inkooptrajecten, borgen van interne processen rondom de bedrijfsvoering in het sociaal domein en het doen van verplichte aanleveringen richting o.a. CBS en ministeries. Reguliere taken die het functioneren en beheersen van het sociaal domein ondersteunen. Niet invullen betekent forse gevolgen voor de gemeente. Op basis van voornoemde is het noodzakelijk om deze taak in te vullen. Wanneer niet hiervoor gekozen zou worden ontstaan er risico's:
- financiële afwijkingen binnen budgetten (zoals bekend zijn in het sociaal domein de open einde regelingen waarbij flinke financiële risico's kunnen optreden wanneer er onvoldoende tijdig wordt gesignaleerd;
- risico's van onvoldoende beheersing op het proces, waardoor potentiële fraude zou kunnen optreden.
- risico's bij de accountantscontrole (oordeel omdat de bedrijfsvoering niet voldoet);
- mislopen van inkomsten/ verhalen;
- risico van boetes die worden opgelegd wanneer niet wordt voldaan aan termijnen.
Binnen het sociaal domein danwel aanpalende teams is er geen ruimte, gelet op de reeds bestaande formatie en werkdruk, om deze werkzaamheden te verrichten. Derhalve wordt voorgesteld om 28 uur aan structurele formatie voor de senior bedrijfsvoering sociaal domein op te gaan nemen. De kosten hiervoor bedragen € 70.000 structureel.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Senior Bedrijfsvoering Sociaal Domein	s	€ 70.000	n

- VOORSTEL: Garanderen ondersteuning door beschikbaar stellen en toewijzen van maatwerkvoorzieningen

Omschrijving
Voorstel: Huishoudelijke Ondersteuning
De prognose voor 2025 en verder laat een toename zien van de kosten voor de HO. Dit wordt deels verklaard door de vergrijzing en een stijgend aantal inwoners wat afhankelijk is van HO. Daarnaast merken we financiële effecten van gewijzigd beleid. Per 1 februari 2024 hanteren we het vernieuwde Normenkader Huishoudelijke Ondersteuning van Bureau HHM bij het indiceren van HO. De indicatie wordt op een objectieve en onafhankelijke wijze vastgesteld, hetgeen een waarborg is voor rechtszekerheid voor inwoner. De Centrale raad van Beroep (CrvB) onderschrijft dat het normenkader van bureau HHM voldoet aan eisen die gesteld worden aan normtijden. Het toepassen van dit

normenkader leidt tot hogere indicaties. Een groeiend aantal cliënten en hogere indicaties leiden dus tot hogere kosten binnen de HO. Om de financiële dekking in evenwicht te brengen met de realiteit wordt een structurele ophoging van het budget voorgesteld van € 400.000,-

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Huishoudelijke ondersteuning	s	€400.000	n

Subdoel: Het gebruik van de vier woningservicegebieden

Activiteiten

- Wmo algemeen

Omschrijving
Vanuit de rijksoverheid wordt nagedacht om de financiering van de Wmo in de nabije toekomst anders te gaan vormgeven. Er wordt bijvoorbeeld nagedacht over een inkomensafhankelijke bijdrage. Dit zal naar verwachting nog wel even duren (2026). Belangrijk nieuws is ook dat er plannen zijn om een deel van de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds zal gaan, maar er zal hiervoor een aparte financiering komen. Door het apart zetten van een deel van de Wmo kunnen we beter zien of de kosten aansluiten bij de uitgaven. Bovendien is daardoor een aparte indexering mogelijk. Dat is hard nodig, stelt de VNG, omdat de uitgaven voor de zorg harder stijgen dan het bruto binnenlands product (bbp). Als deze plannen inderdaad praktijk worden is dat een (positieve) ontwikkeling voor de gemeente. De effecten van beide maatregelen zullen worden als meer duidelijk is nader worden bekeken.

- Wonen en zorg

Omschrijving
Als onderdeel van het programmaplan Wonen zal er een woonzorgvisie worden opgesteld, die de huidige Woonvisie van de gemeente deels zal vervangen. Dit zal in nauwe samenspraak gebeuren met Programma Ruimte (doelenboom Wonen). Tevens zal worden aangesloten bij de regionale woonzorgvisie en de ontwikkelingen rond de huisvesting van aandachts- en urgentiegroepen. Deze opdracht zal extern worden belegd.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend								
Toegekende maatwerkvoorzieningen totaal	Vervalt	4061	2176	3270	3554	3434	3325	Interne systemen
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend								
Aantal mantelzorgers dat de waardebonnen heeft ontvangen	1000	1000	939	803	885	986	1003	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers	280	280	400	236	265	306	162	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	430	430	414	436	407	437	454	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal behandelde cliënten	220	220	194	197	192	252	275	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	950	950	1036	1099	1209	1221	1416	Menzis

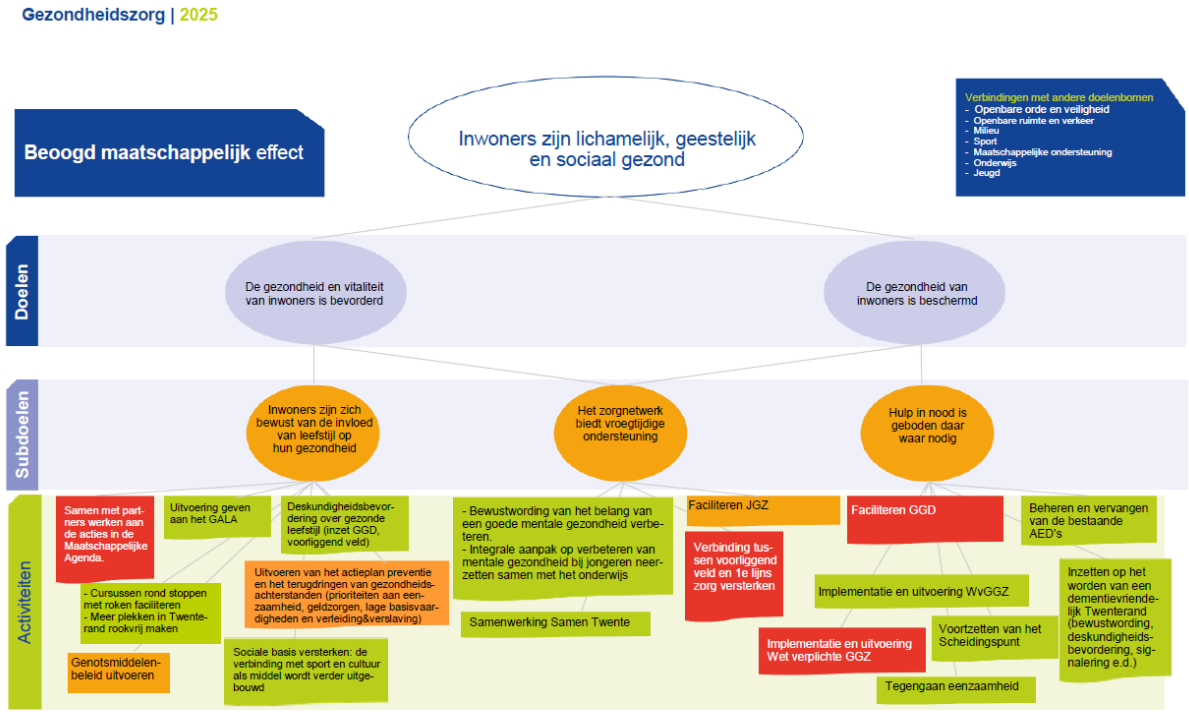
Vernieuwde beleidsindicatoren	Begroot 2025							Bron
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend								
Aantal bereikte ouderen t.b.v. valpreventie	75							Bron: fysiotherapeuten, Zorgsaam
Aantal inwoners dat beschermd woont	20							Bron: gemeente Almelo, Cimot
Aantal inwoners dat verblijft in maatschappelijke opvang	5							Bron: gemeente Almelo, Cimot
Aantal meldingen bij het signaalpunt eenzaamheid	25							Bron: signaalpunt Eenzaamheid
Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend								
Aantal inwoners met een Wmo-voorziening*	3100							Interne systemen
Aantal inwoners met huishoudelijke ondersteuning**	1500							Interne systemen
Aantal inwoners met begeleiding individueel**	575							Interne systemen
Aantal inwoners met groepsbegeleiding**	275							Interne systemen
Aantal inwoners met wonen en verblijf**	15							Interne systemen
Aantal inwoners met een woonvoorziening**	300							Interne systemen
Aantal inwoners met een rolstoel(voorziening)**	200							Interne systemen
Aantal inwoners met een vervoersvoorziening (excl. Regiotaxi)**	400							Interne systemen

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Inwoners kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke inwoners dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

Doelenboom Gezondheidszorg

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Twenteranders zijn gezond en hebben een gezonde leefstijl

Doel: De gezondheid en vitaliteit van inwoners is bevorderd

Volgens het concept voor positieve gezondheid, is gezondheid “het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven”. Gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Voor de gemeente is het van belang dat haar inwoners gezond en vitaal zijn. Door het bevorderen van gezondheid en vitaliteit kunnen zorgkosten verminderden en soms wel voorkomen worden. Inwoners die gezond en vitaal zijn kunnen daarnaast een grote bijdrage leven aan de samenleving door bijvoorbeeld het uitvoeren van vrijwilligerswerk.

Doel: De gezondheid van inwoners is beschermd

Naast het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van inwoners is het ook nodig om deze gezondheid te beschermen. Er zijn meerdere bedreigingen die de gezondheid van mensen kunnen schaden. Door het organiseren van beschermingsmaatregelen probeert de gemeente dit te voorkomen. Gezondheidsbescherming is het geheel van activiteiten en maatregelen dat er toe bijdraagt dat mensen minder worden blootgesteld aan schadelijke omstandigheden.

Subdoel: Inwoners zijn zich bewust van de invloed van leefstijl en gedrag op hun eigen en andermans gezondheid en functioneren

Activiteiten

- Uitvoering geven aan het GALA

Omschrijving
In 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (hierna GALA) ondertekend. De Brede SPUK GALA regeling maakt het voor de gemeente mogelijk om meer in samenhang in te zetten op preventie en

bundelt tevens geldstromen die zich richten op stimuleren van sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis. Naast sport wordt ook cultuur ingezet als middel om de doelen voor het bevorderen van de gezondheid van de inwoners binnen de gemeente te behalen, het sportakkoord en de regeling Combinatiefuncties zijn daarom ook onderdeel van de Brede SPUK GALA. De Brede SPUK GALA uitkering is voor de periode 2023-2026 aangevraagd en ontvangen. Voor 2025 is de uitkering ook beschikbaar voor alle 15 aangevraagde thema's van het GALA.
Voor de besteding van deze uitkering is een integraal plan van aanpak opgesteld voor de periode 2023-2026, door de doelen vanuit het GALA te linken aan onze lokale doelstellingen. Hiermee kunnen we de middelen die beschikbaar zijn vanuit de SPUK GALA optimaal ingezet worden om te werken aan onze eigen doelen en activiteiten uit zowel het Sportakkoord het toekomstige cultuurakkoord, de Integrale beleidsnota en de concrete acties uit de Maatschappelijke Agenda's van de komende jaren. Een deel van de SPUK activiteiten pakken wij regionaal op via de Twentse Koers. Denk hierbij aan valpreventie. Regionaal worden ook de doelen uit het integraal zorgakkoord (IZA) vormgegeven.

Subdoel: Het zorgnetwerk biedt vroegtijdige ondersteuning

Activiteiten

- VOORSTEL: Samenwerking Samen Twente

Omschrijving
Vanuit de SamenTwente zijn er bij de Twentse gemeenten extra financiële bijdragen gevraagd. Een aantal bijdragen zijn onvermijdelijk vanwege veiligheid en het continueren van essentiële dienstverlening. Voorbeelden van deze onvermijdelijke bijdragen zijn informatieveiligheid, -management en privacy. Verhogingen van bijdragen bij VTT, Milieu en Gezondheid en Forensische geneeskunde zijn voor de komende 2 jaar incidenteel toegezegd. Incidentele dekking van de ontwikkelingen sluit aan bij de wens van het college en het besluit van het Algemeen Bestuur van SamenTwente om deze tijdelijk te continueren. Op verzoek van het Algemeen Bestuur SamenTwente loopt nu dit jaar een kerntakendiscussie gezien de grote budgetwens rondom SamenTwente en de situatie dat gemeenten een ravijnjaar tegemoet gaan.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Verhogingen van bijdragen Samen Twente (2025 en 2026)	i	€ 250.000	n

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2024	Begroot 2023	2022	2021	2020	2019	2018	Bron
Hulp is geboden waar nodig								
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	100	90	91	91	81	80	88	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	1100	970	1100	1011	917	900	1.039	Hartslagnu.nl
Mate waarin hulpverlening bij tijdelijk huisverbod wordt aangeboden (%)*	100	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Mate van acceptatie hulpverlening bij tijdelijk huisverbod (%)	100	100%	100%	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	21****	0	0	1**	2**	17	8	Tactus Verslavingszorg

* Tot en met augustus 2020 gaat het om 3 thv's in de gemeente Twenterand

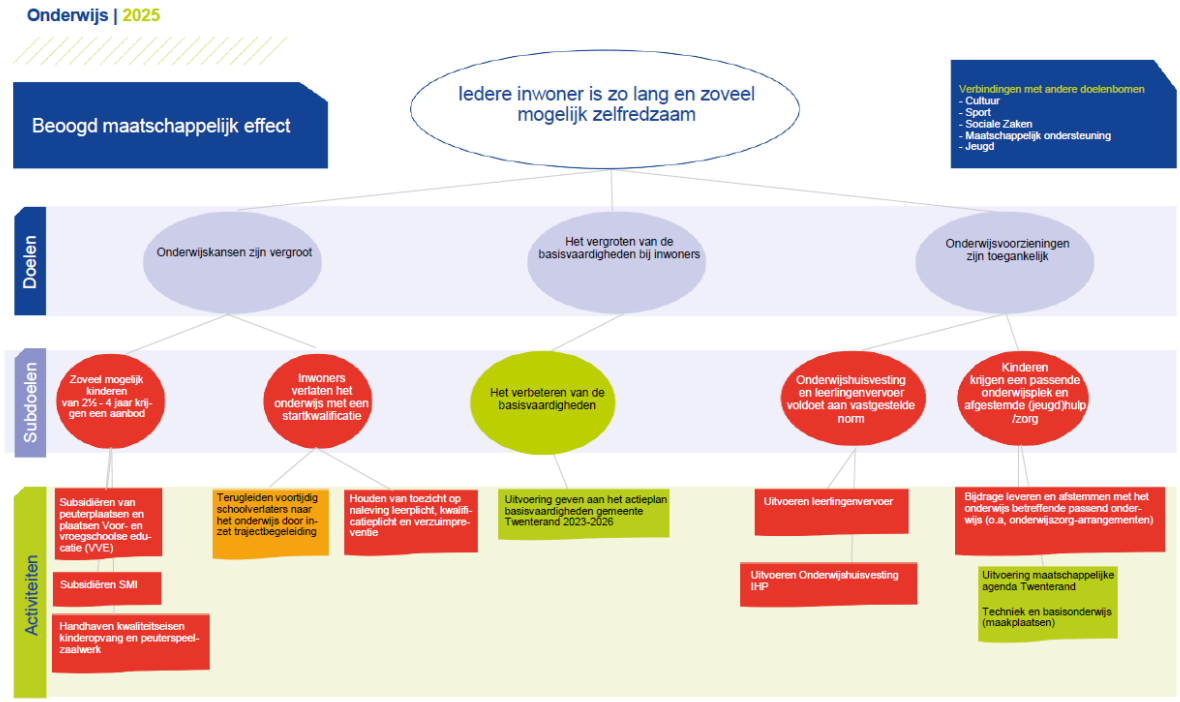
** In verband met de coronamaatregelen zijn verschillende voorlichtingen niet doorgegaan. Met de scholen is afgestemd hoe hiermee om te gaan.

*** In verband met de coronamaatregelen hebben er 7 scholen tot aan de zomervakantie voorlichtingen afgenomen. De aantallen voor de tweede helft na de zomervakantie zullen wederom afhankelijk zijn van corona.

**** Voor deze indicator zijn we gewisseld van aanbieder (van Tactus Verslavingszorg naar First Aiddd). Het jaar 2022 was een transitiejaar (met o.a. corona) waarin we de focus van Tactus hebben verlegd en de samenwerking aan gingen met First Aiddd. Doordat de gesprekken met First Aiddd in de eerste helft van 2022 tot stand zijn gekomen, was het niet mogelijk om een goede begroting te maken voor 2023. Inmiddels is duidelijk hoe de samenwerking vorm krijgt en begroten we voor zowel 2023 als 2024 21 basisscholen waarop voorlichting wordt gegeven.

Doelenboom Onderwijs

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Iedere inwoner is zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doel: Onderwijskansen zijn vergroot

De gemeente Twenterand heeft als doel de onderwijs kansen te vergroten. Wij doen dit door in een vroeg stadium achterstanden en problemen te signaleren en hierop tijdig te anticiperen. Hiermee wordt beoogd dat alle kinderen een kansrijke start hebben in het onderwijs. Tevens hopen we met preventieve inzet in de toekomst minder vaak jeugdhulpvoorzieningen in te zetten. Belang is hierin een goede doorgaande lijn van kinderwens tot onderwijs.

Doel: Het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners

De gemeente Twenterand heeft als doel de basisvaardigheden van inwoners te vergroten. Basisvaardigheden zijn competenties die inwoners nodig hebben om effectief te functioneren in de samenleving, hierbij kan gedacht worden aan lezen, schrijven en digitale vaardigheden. Als inwoners verminderde basisvaardigheden hebben, kunnen zij minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. Door het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners wordt de zelfredzaamheid bevorderd.

Doel: Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk

De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente in specifieke gevallen voor extra ondersteuning als de gemeente hiervoor verantwoordelijk is.

Subdoel: Zoveel mogelijk kinderen van 2 1\2 - 4 jaar krijgen een aanbod

Activiteiten

- Handhaven kwaliteitseisen kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Omschrijving

Vanaf 1 januari 2022 konden gemeenten en GGD'en ervoor kiezen om soepeler toezicht te houden op kindercentra en gastouderbureaus. Hierbij worden de minimale eisen waarop wordt getoetst grotendeels losgelaten. In plaats daarvan kunnen gemeenten en GGD'en zelf het toezicht per jaar invullen en moeten ze dit motiveren en vastleggen. Zo kunnen inspecties goed rekening houden met specifieke (lokale) risico's. Op 1 april 2022 is de GGD Twente in alle 14 Twentse gemeenten begonnen met het flexibel inspecteren.
In Twente is ervoor gekozen om samen te werken aan een nieuw handhavingsbeleid. De 14 Twentse gemeentes pakken dit gezamenlijk op in samenwerking met de GGD en gaan naar aanleiding van een modelleidraad van de VNG gezamenlijk toezicht en handhavingsbeleid opstellen. Ontwikkelingen hierover volgen zodra meer bekend is. In het handhavingsbeleid worden signalen uit het landelijk rapport meegenomen, zoals de personeelstekorten. De personeelstekorten hebben een grote relatie met tekortkomingen in de kwaliteitseisen. Ook is rekening gehouden met de flexibele inspectieactiviteit, aanpassing van boeteregels aan het strafrecht en zorgvuldigere belangenafweging.

De personeelstekorten worden tevens ingedamd door het bijna gratis aanbieden van kinderopvang. Dit is twee jaar uitgesteld en gaat in 2027 in.

Subdoel: Inwoners verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Activiteiten

- Houden van toezicht op naleving leerplicht, kwalificatieplicht en verzuimpreventie

Omschrijving
Er is een grote toestroom van nieuwkomers en leerplichtige nieuwkomers. Onze lokale scholen zetten zich hard in om voor de Oekraïense vluchtelingen onderwijs te bieden. Hiernaast zetten de scholen het Palet en Het Erasmus ISK zich ook in voor onderwijs voor nieuwkomers in Twenterand. De grote toestroom van leerplichtige nieuwkomers kan effecten hebben op de regionale leerplichtambtenaar. De effecten worden momenteel nader besproken en wanneer nodig komen we bij de begrotingsbehandeling hierop terug.

Subdoel: Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoet aan vastgestelde norm

Activiteiten

- Uitvoeren Onderwijshuisvesting IHP

Omschrijving
Op het gebied van huisvesting zijn er diverse ontwikkelingen, zoals het wetsvoorstel planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting, doorvertaling van het IHP, de nieuwbouw van de Oranjeschool en het groeiende leerlingaantal van SBO de Sleutel. Hieronder worden ze puntsgewijs toegelicht.

Het Wetsvoorstel doelmatige aanpak onderwijshuisvesting heeft als doel om gemeenten en schoolbesturen meer planmatig te laten samenwerken bij bouw en onderhoud van schoolgebouwen. Het wetsvoorstel wat op 1 augustus 2025 in werking treedt, stelt gemeenten onder andere verplicht een Integraal Huisvestingsplan [IHP] . Ook stelt deze wet dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor renovatie van schoolgebouwen als alternatief voor nieuwbouw. Het Integraal Huisvestingsplan gemeente Twenterand 2023-2039 biedt een leidraad voor mogelijke investeringen die tot en met 2039 mogelijk plaatsvinden. De gemeente Twenterand is momenteel in afwachting van de wetswijziging en de modelverordening, deze wordt verwacht in het 4e kwartaal. Zodat wij tijdig kunnen anticiperen op het wetsvoorstel en de waar nodig benodigde financiële middelen. Mocht het nodig zijn, komen we hier bij de raad op terug. Naast bovenstaande wordt u als raad tevens separaat op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rondom de Oranjeschool.
Het leerlingenaantal van SBO de Sleutel is de afgelopen jaren behoorlijk gegroeid en dit lijkt een structurele toename. Een structurele toename in speciaal basisonderwijs, terwijl onderwijs streeft naar inclusief onderwijs is verklaarbaar door de functie die de Sleutel vervult in het onderwijslandschap. Het schoolbestuur heeft dan ook gevraagd om mee te denken over de functie van de Sleutel binnen het onderwijslandschap, waarbij een huisvestingsvraagstuk naar boven komt, maar ook de relatie met onderwijs-jeugdhulp. De Sleutel en de gemeente Twenterand zijn hierover met elkaar in gesprek, dit kan financiële gevolgen hebben en waar nodig komen we hier bij de raad op terug.

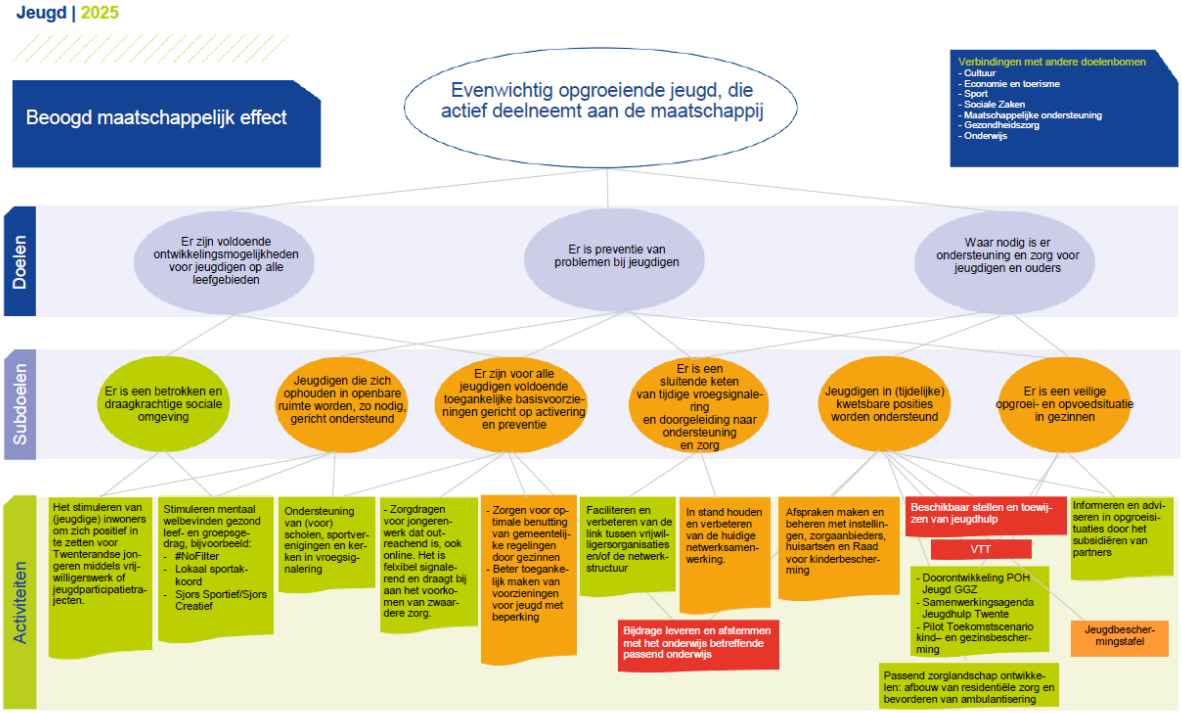
Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Basisvaardigheden zijn vergroot								
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeuters (VVE))	500	450	553	506	452	418	313	Opgave instellingen
Aantal cursisten die een taalcursus volgen bij het ROC	50	40	56	58	42	38	40	ROC
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt	200	60	239	58	18	31	90	Taalpunt
Aantal leerlingen leerlingenvervoer *	370	370	368	333	366	298	282	Interne systemen

* De gerealiseerde cijfers vanaf 2023 is de peidatum 1-4 van dat jaar

Doelenboom Jeugd

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij.

Doel: Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de jeugd op alle leefgebieden

De meeste jeugdigen groeien probleemloos op, ouders zijn hiervoor als eerste verantwoordelijk. Daarnaast zijn er voldoende voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd waarin de Twenterandse jeugd zich kan ontwikkelen.

Doel: Er is preventie van problemen bij jeugd

De gemeente wil voorkomen dat lichte opvoed- of opgroeivragen uitgroeien tot zorgvragen.

Doel: Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders

Voor ouders en jeugdigen waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles vanzelf goed verloopt, is aanvullende ondersteuning of zorg nodig om ook voor hen de kans om evenwichtig op te groeien mogelijk te maken of te vergroten. We streven naar effectieve en efficiënte ondersteuning en zorg waarmee we de eigen kracht van ouders en jeugdigen versterken met als doel dat ze zo snel mogelijk en zo goed mogelijk hun eigen leven (weer) vorm kunnen geven. De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet een jeugdhulpplicht, die waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Met deze verantwoordelijkheden heeft de gemeente meer instrumenten in handen om hierop te sturen.

Subdoel: Jeugdigen in (tijdelijke) kwetsbare posities worden ondersteund

Activiteiten

- VOORSTEL: Inkoop jeugd 2025

Omschrijving
Vanaf 1 januari 2025 wordt gestart met een nieuw regionaal inkoopmodel voor Jeugd en Wmo. Uit de impactanalyse blijkt dat dit tot € 991.000,- meerkosten voor Twenterand leidt bij gelijkblijvende

instroom. De meerkosten komen deels voort uit de herijking van de reële tarieven en CAO-stijgingen, zoals al eerder aangegeven in de over de Inkoop Jeugdhulp 2025 verstuurde Raadsbrief. Er is bij de begroting 2024 al rekening gehouden met de prijseffecten van het reële tarievenonderzoek. Daarnaast komt de impact voort uit de landelijke opdracht om grote residentiële voorzieningen af te bouwen en toe te werken naar kleinschalige woon- en verblijfsvoorzieningen. Deze ombouw heeft een verhogend effect op de tarieven. Daarom is het noodzakelijk om de instroom te verminderen en de trajectduur (zorginzet) te verkorten. Om dit kansrijk te laten zijn, wordt er ingezet op de ontwikkeling en inzet van ambulante alternatieven voor verblijf.
Eigen initiatieven in Twenterand zijn hierbij van belang, maar we zullen dit ook regionaal oppakken in de Samenwerkingsagenda. Voorbeelden van eigen initiatieven zijn het lokaal ontwikkelen van passende woonvormen voor jongeren (18-/ 18+) met een lichte begeleidingsvraag of de inzet van extra gezinswerk. Ook is het noodzakelijk om de sociale basis te versterken en om invulling te geven aan normaliseren en het ontmoedigen van claimgedrag. Dit is ook een belangrijk thema in de IBN. Dit zijn trajecten die pas op de lange termijn resultaat opleveren, maar wel noodzakelijk om de menselijke maat en continuïteit te kunnen blijven bieden aan onze inwoners. Daarnaast worden er mogelijkheden onderzocht om nieuwe werkafspraken met externe verwijzers voor jeugd te maken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Inkoop jeugd 2025	s	€ 700.000	n

- Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp

Omschrijving
Effecten/ investeringen Hervormingsagenda jeugdzorg (nationaal)
Het doel van de Hervormingsagenda jeugdzorg is dat het stelsel rondom jeugdigen beter gaat werken en financieel weer houdbaar zal worden. Een structurele besparing is aan de orde, evenals investeringen om deze te halen. Er ligt een grote opgave op kostenbeheersing die scherpe keuzes gaat vragen. In de Hervormingsagenda zijn zowel maatregelen opgenomen die geld kosten, zoals een verbetering in kwaliteit, als maatregelen die (op termijn) een besparing opleveren. Ook is rekening gehouden met kosten voor de uitrol van maatregelen. De richting van de aanpassingen: een inperking van de reikwijdte van de Jeugdwet, een verbetering van de toegang en integraliteit van het sociaal domein en een versteviging van de sociale basis.
Vertrekpunt voor de Hervormingsagenda is een structurele besparing van €1 miljard vanaf 2027. Voor een deel van de maatregelen (ongeveer €650 miljoen) zijn het Rijk en de VNG het eens over de haalbaarheid. Voor de resterende €380 miljoen zijn er meer onzekerheden wat betreft de verwachte opbrengst en de duurzaamheid van de maatregelen. Wanneer we de besparingsopgave vertalen naar Twenterand betekent dit dat we uiteindelijk – volgens onze huidige inzichten vanaf 2026 – ca. 2 miljoen minder aan rijksbijdrage krijgen voor jeugdhulp. Hier is al rekening mee gehouden in de meerjarenbegroting.
Een externe Deskundigencommissie brengt begin 2025 zwaarwegend advies uit aan het rijk en de VNG ten aanzien van de uitvoering van de maatregelen en de gepleegde inspanningen, vooral in relatie tot de uitgavenontwikkeling. Een belangrijk punt daarin is hoe wordt omgegaan met de autonome prijsontwikkeling waar gemeentes geen invloed op hebben. Het uiteindelijke financiële effect is daarom op dit moment nog lastig concreet te berekenen.
We zijn al een aantal jaren bezig om de beweging van geïndiceerde zorg naar voorliggende voorzieningen te maken. De inzet van Praktijkondersteuners Jeugd bij de huisartsen, gezinswerk en Coördinatoren Externe verwijzers (CEV-ers) hebben tot een onderbouwde besparing op geïndiceerde jeugdhulp gezorgd. Dit leidde tot een forse positieve prestatie op financieel en inhoudelijk gebied. Hierdoor kwamen we in 2022 en 2023 zelfs uit met de rijksbijdrage voor jeugdhulp!
Helaas is dit geen garantie voor de toekomst en blijft investeren in besparingen en daarmee het voorveld noodzakelijk. De maatregelen en de bezuinigingen uit de Hervormingsagenda Jeugd vragen voor de komende jaren een extra inspanning. Een aantal van deze maatregelen worden regionaal opgepakt in de Inkoop Jeugdhulp 2025, in de transformatie-opgave voor aanbieders die hieraan verbonden is en in de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente. Daarnaast zijn we lokaal bezig met het doorontwikkelen van een stevig lokaal team, het uitwerken van een integrale, domeinoverstijgende aanpak en het ontwikkelen van collectief, vrij toegankelijk aanbod. Gezien de grote inhoudelijke en financiële taakstelling op de hervormingsagenda komen we hier wanneer er meer duidelijkheid over is – op inhoud en financiën – bij uw raad op terug.
<u>Doorontwikkeling toegang tot het sociaal domein en het lokaal team</u>

Gemeenten zijn vanuit verschillende wet- en regelgeving verantwoordelijk voor de toegang tot zorg en ondersteuning in het sociaal domein. De (her)inrichting van de toegang, met stevige lokale teams, wordt daarbij gezien als sleutel om zorg en ondersteuning beter te organiseren, waarbij het perspectief van de inwoner centraal komt te staan. Deze beweging zien we in heel veel akkoorden en programma's in het sociaal domein terug, maar dit heeft bijvoorbeeld ook een link met dienstverlening.
Gemeenten moeten zorgdragen voor een laagdrempelige toegang tot ondersteuning. Ook moet er gezorgd worden voor krachtige, goed bereikbare lokale teams die aanwezig zijn op plekken waar inwoners van nature komen, direct hulp bieden en, als nodig, schakelen met gemeentelijke afdelingen, collectieve voorzieningen en aanvullende expertise. De teams vormen voor inwoners het vertrouwde gezicht en blijven aanspreekpunt zo lang als nodig. Dit sluit aan bij de twee ontwikkelrichtingen die we in Twenterand hebben gekozen voor de doorontwikkeling van de toegang: samenhangend organiseren en inwoner als uitgangspunt.
Terwijl de opgaven dus groot zijn, en burgers verwachten dat gemeenten met hun dienstverlening dichter bij hen komen te staan, wordt er door het Rijk de komende jaren sterk bezuinigd, niet alleen op Jeugdhulp. We doen al veel, maar dit vraagt de komende jaren een meer efficiënte en effectieve samenwerking om inwoners zo vroeg mogelijk in beeld te krijgen en preventief te kunnen werken, inwoners waar noodzakelijk zo goed mogelijk te ondersteunen en de instroom naar geïndiceerde zorg te beperken. Dit is een gezamenlijk opdracht met ons voorliggend veld.
Doorontwikkeling dashboard voorliggend veld
In het coalitieakkoord wordt beoogd de positie van het voorliggend veld te versterken, door het ontwikkelen van een dashboard voor het voorliggend veld. In 2024 wordt gestart met een inventarisatie van de verschillende systemen, eenduidigheid in registratie en verwerkingsmethoden van het voorliggend veld, om te onderzoeken hoe een dashboard ontwikkeld kan gaan worden. Onderzocht wordt of er het mogelijk is de huidige systemen te koppelen en/of dat de data via een ander systeem gegenereerd moet gaan worden. Het ontwikkelen van een dashboard kan mogelijk mogelijk leiden tot een nader voorstel.
Continuïteit cruciale jeugdhulp
Binnen het huidige onrustige jeugdhulp- zorglandschap zien we dat de continuïteit van cruciale jeugdhulp bij een aantal grote aanbieders in gevaar is. Redenen hiervan zijn divers en oorzaken niet eenvoudig te verhelpen. De risico's op discontinuïteit van cruciale jeugdhulp moeten zoveel mogelijk beperkt worden in het belang van de jeugdigen en hun verzorgers. Wanneer continuïteitsrisico's ontstaan of voortduren de komende jaren, is het van belang om deze vroegtijdig te signaleren en om ze te beheersen wanneer de ernst ervan toeneemt. Daar waar nodig en mogelijk dienen passende, objectieve en weloverwogen besluiten genomen te worden over het al dan niet (financieel) ondersteunen van cruciale jeugdhulpaanbieders.

- VOORSTEL: Afspraken maken en beheren met instellingen, zorgaanbieders, huisartsen en Raad voor kinderbescherming

Omschrijving
POH Jeugd
Sinds 2017 zijn praktijkondersteuners actief in huisartsenpraktijken (POH) op het gebied van jeugd geestelijke gezondheid (jeugd-ggz). Het doel is laagdrempelig, dicht bij huis informatie te bieden en hulpvragen te beantwoorden rondom opvoeden en opgroeien. We streven ernaar om tot een zo groot mogelijk dekking van het aantal deelnemende huisartsen te komen. Dit is ook is in lijn met de Hervormingsagenda jeugdzorg en de Regiovisie Jeugdzorg Twente. Het budget is niet meegegroeid met het toenemende aantal huisartsen. De administratieve verwerking bleek niet aan te sluiten bij werkelijke kosten en collegebesluiten.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
POH Jeugd	s	€ 56.700	n

- Borgen besparingen verwijsprocessen middels 2e Coördinator Externe Verwijzers (CEV).

Omschrijving
Borgen besparingen verwijsprocessen middels 2e Coördinator Externe Verwijzers (CEV).

Twenterand was de eerste gemeente die jaren geleden gestart is met de functie Coördinator Externe

Verwijzer (CEV). Uit de cijfers van afgelopen jaren blijkt hoe succesvol deze inzet is doordat er flinke 47 besparingen ingeboekt konden worden. Inmiddels hebben bijna alle Twentse gemeenten ons voorbeeld gevolgd. In de structurele formatie zit 32 uur. Sinds september 2023 is 24 uur extra formatie toegevoegd voor de duur van 2 jaar. De CEV heeft contacten met (huis)artsen, praktijkondersteuners en Gecertificeerde Instellingen. Zij ondersteunen zo bij het vinden van passende voorliggende of geïndiceerde zorg maar ook bij het inzetten van doel- en rechtmatige zorg. Besparingen worden behaald doordat de CEV contacten heeft met deze partners en hierdoor efficiëntere zorg in kan zetten; voorliggend waar passend, geïndiceerd waar nodig. Veelal blijkt in contact met de CEV dat externe verwijzers te hoge indicaties afgeven qua omvang maar ook qua zorgzwaarte. Door het bespreken van de casuïstiek kan de juiste zorg voor de inwoner worden gerealiseerd en kunnen kosten bespaard worden. In 2023 is er afgerond € 315.000,- (bron: CEV jaarverslag 2023, backofficelijst incl. casuïstiek) bespaard. De CEV-functies verdienen zich daarmee ook terug. Structurele urenuitbreiding (de nu ingezette tijdelijke 24 uur) zal tot duidelijke besparingen blijven leiden. Dit is al in de ramingen verwerkt. Het niet structureel maken van deze 24 uur zal onvermijdelijk leiden tot hogere zorgkosten. In dat geval zal de begroting met minimaal €150.000 verhoogd moeten worden. Inzet van 24 uur extra op structurele basis betekent voor de loonsom een uitbreiding van € 58.000.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
2e Coördinator externe verwijzers (CEV)	s	€ 58.000	n

Subdoel: Er is een veilige opgroei- en opvoedsituatie in gezinnen

Activiteiten

- Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Omschrijving

Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming
Het landelijk beleid vanuit het programma Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming beoogt een transformatie van de huidige opzet van de kind- en gezinsbescherming. Het doel is om te komen van ketenpartners die in een estafettemodel met elkaar samenwerken naar een integrale, systeemgerichte manier van werken. De landelijke proeftuinen die worden uitgevoerd in het Toekomstscenario laten zien dat met deze andere manier van werken een flinke daling van het aantal gedwongen maatregelen mogelijk is.
In Twente gaan we als regio invulling geven aan het Toekomstscenario. De komende jaren werken we in pilots aan ‘andere/nieuwe’ oplossingen voor kinderen/jongeren/ gezinnen met ernstige veiligheidsrisico’s. Dit richt zich vooral op de samenwerking tussen onze lokale toegang (jeugd/Wmo) en de jeugdbeschermingsorganisaties Veilig Thuis Twente, Raad voor de Kinderbescherming en Geïndiceerde instellingen (GI's). In Twenterand hebben we relatief veel gedwongen maatregelen en daarom willen we graag pilot zijn in het Twentse traject. Dit legt echter wel extra druk op de capaciteit binnen de toegang. Deze ontwikkelingen vragen voor de komende jaren sowieso een andere en wellicht extra inzet van de betrokken organisaties en van consulenten in de gemeentelijke toegang. Het Toekomstscenario kent een grote samenhang met de regionale Samenwerkingsagenda Jeugdhulp en met de doorontwikkeling van het lokale team.

- Veilig Thuis Twente

Omschrijving

Duurzame doorontwikkeling Veilig Thuis Twente
Het aantal meldingen bij Veilig Thuis Twente (VTT) heeft de afgelopen jaren steeds een stijgende lijn laten zien. Om te voorkomen dat we in een cyclus blijven zitten dat de meldingen toenemen en er extra middelen moeten worden ingezet om de wachttijden te beheersen, is er de wens om tot een

toekomstbestendige oplossing te komen met VTT. Tot nu toe was de inzet vooral gericht op het primaire proces van VTT en het beheersen van de doorlooptijden. In 2024 is een onderzoek gedaan met een bredere focus op alle taken van VTT binnen de aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling en de samenwerking in de keten. Uit het onderzoek volgt een nieuwe ontwikkelrichting die past binnen de richting van het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming en de Hervormingsagenda jeugd. Op basis hiervan wordt bepaald welke investering nodig is voor 2025 en verder. Indien nodig komen we hierbij op terug bij uw raad.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsindicatoren	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen								
Aantal activiteiten dat door jongeren zelf wordt georganiseerd bij St. Zorgsaam Twenterand (SZST)	Vervalt	-	109	66	100	42	56	Stichting ZorgSaam Twenterand (SZT)
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders								
Aantal bezoekers CJG Loket	Vervalt	30	41	48	21	34	64	SZT
Aantal Bezoekers website Loes.nl	350.000	400.000	-	514.907	326.273	364.556	337.134	SZT/GGD
Aantal uitgevoerde trajecten BOR	Vervalt	5	2	4	3	3	5	Humanitas
Aantal uitgevoerde trajecten Homestart	Vervalt	3	1	3	0	1	2	Humanitas
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg								
Aantal jongeren gemeld in het zorgnetwerk door SZT	Vervalt	-	136	152	125	74	46	SZT
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund								
Aantal individuele coaching plannen door SZT	Vervalt	-	27	38	28	17	20	SZT
Aantal jeugdige/jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het jongerenwerk van SZT	250	-	139	136	157	24	108	SZT
Een overzicht van vrij toegankelijke voorzieningen per kern.	Vervalt	gereed	1	1	1	1	1	
Totaal aantal jeugdhulpvoorzieningen	Vervalt	-	nvt	1.144	1.040	1.292	717	Interne systemen
totaal aantal jeugdigen uniek	Vervalt	-	nvt	689	661	733	-	Interne systemen
Er is een expertisecentrum duurzame gezinsvormen gerealiseerd	Vervalt	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee		
er is een regionaal meldpunt loverboyproblematiek / mensenhandel Twente gerealiseerd	Vervalt	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee		
De vier jeugdwelzijnorganisaties zijn betrokken bij herpositionering jongerenwerk hebben gezamenlijke werkafspraken gemaakt *	Vervalt	n.v.t.	n.v.t.	Nee	Nee	Ja		

Vernieuwde beleidsindicatoren	Begroot 2025							
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen								
Aantal individuele trajecten Jongerenwerk	90							ZorgSaam
Aantal groepsgerichte trajecten Jongerenwerk	30							ZorgSaam
Er is een onafhankelijk ervarings- en tevredenheidsonderzoek onder meerdere doelgroepen van het Jongerenwerk uitgevoerd	Ja							ZorgSaam
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders								
Aantal gezinnen dat ondersteund is door lichte kortdurende opvoedondersteuning	30							ZorgSaam
Aantal gezinnen dat ondersteund is door de medewerker Kansrijke Start	25							ZorgSaam
Totaal aantal gekoppelde gezinsvrijwilligers door Evenmens	8							Evenmens
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg								
Aantal verwijzingen van jongerenwerk naar een andere voorliggende voorziening	50							ZorgSaam
Aantal verwijzingen van jongerenwerk naar geïndiceerde zorg	20							ZorgSaam
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund								
Totaal aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen*	1060	1050	1020	1048	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met verblijf **	145	150	138	149	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met ambulante zorg **	940	950	910	935	-	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met een maatregel (ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing) **	125	140	116	136	-	-	-	Interne systemen

Totaal aantal unieke jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via de POH	380							Mediant
Totaal aantal unieke gezinnen/ jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via gezinswerk	75							Incluzio

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Jeugdigen kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

Programma Ruimte

Inleiding

Het programma Ruimte is en blijft volop in ontwikkeling en beweging.

Invoering Omgevingswet / wet WKB
Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet WKB in werking getreden. Het jaar 2024 is een overgangsjaar waarin het een beetje pionieren wordt om de nieuwe werkelijk gerealiseerd te krijgen. Maatwerk zal meer aan de orde zijn en de uitvoering gaat daarmee meer tijd en capaciteit kosten. Integraler werken zorgt echter voor efficiëntie en zal op termijn capaciteit en geld besparen. Het karakter van het werk zal ook veranderen. Er zal meer werk in het voortraject van een aanvraag zitten, door onder meer een intensiever vooroverleg. Tevens wordt verwacht dat er meer werk achteraf zal zijn, in de vorm van handhaving. We gaan in 2025 verder met het maken van het Omgevingsplan. Ook gaan we verder met de Omgevingsvisie Twenterand.
Woningbouw
Op dit moment komt er veel op de gemeente af qua wonen. Er zijn verschillende thema's op het gebied van wonen wel / niet met wettelijke verplichtingen, wel / niet met gemaakte bestuurlijke afspraken etc. Om overzicht te krijgen en te behouden is in 2023 gestart met het opstellen van een Programmaplan Woningbouw. Dit plan moet bijdragen aan het versnellen van de woningbouw door te sturen op prioriteiten. In het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 zijn de ambities, wettelijke taken, opgaves uitgewerkt. Het plan is in 2024 door het college vastgesteld. In de kadernota worden middelen gevraagd voor de uitvoering van het Programmaplan Woningbouw.
Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed
<u>Zwembad De Zandstuve</u>
Zwembad De Zandstuve moet worden verduurzaamd. De installatie moet worden vervangen. De verouderde accommodatie moet worden verduurzaamd. Ook het terrein moet opnieuw worden ingericht. Dit vraagt om een investering. De exacte kosten zijn nog niet bekend vanwege lopend onderzoek. Een groot gedeelte van de kosten worden gedekt door subsidies en de reserve onderhoud gebouwen. Daarnaast zal een besparing op de exploitatie plaatsvinden door energiebesparing.
<u>De Klaampe</u>
Voor Kulturhus de Klaampe, verduurzaming en verbetering klimaat is een investering nodig. Hierin is de bijdrage van de Dumava subsidie en de bijdrage van de huurder Stichting de Klaampe meegenomen.
Energietransitie
De afspraken uit het nationale Klimaatakkoord hebben tot nieuwe uitvoeringstaken bij gemeenten geleid, vooral voor de thema's Gebouwde omgeving en Opwek hernieuwbare Energie waarvoor een belangrijke regierol bij gemeenten is neergelegd. De energie- en warmtetransitie is een grote en langjarige gezamenlijke opgave, waarbij we nu nog maar aan het begin staan.
De energietransitie krijgt vorm via de Regionale Energie Strategie en het besluit van het college waarbij het zoekgebied ZO Vriezenveen is aangewezen om windmolens te plaatsen. Hierbij werken we samen met de gemeenten Tubbergen en Almelo. In dit zoekgebied is reeds het zonnepark gerealiseerd en we zien kansen om in dit gebied een energielandschap te creëren. Het opwekken van waterstof in samenwerking met Twenterandse ondernemers zien we als een uitdaging.
We richten ons in deze eerste fase vooral op isoleren (energie besparen). Middels diverse maatregelen zoals Duurzaamheidsfonds en de Klusbus helpen we burgers met subsidie en het uitvoering van isolatiemaatregelen om woningen te verduurzamen.
Klimaatadaptatie is en blijft ook een belangrijk klimaatthema. In het Gemeentelijk Rioleringsplan is hier al rekening mee gehouden. In gemeentelijke projecten, zoals het plan Mozaïek, en de Centrumvisie Vriezenveen, wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld hittestress door meer vergroening. Via de verordening duurzaamheidssubsidie worden woningeigenaren gestimuleerd om bijvoorbeeld de hemelwaterafvoer af te koppelen of tegels te verwijderen zodat meer regenwater wordt vastgehouden.
Ontwikkelingen milieutaken, de ODT en de gevolgen
Diverse ontwikkelingen eisen structureel een hogere jaarlijkse bijdrage aan de ODT. Dat zijn de gevolgen van het resultaat uit het onderzoekstraject 'Herijking financiering ODT'. Daarbovenop komen de recentelijke aanbevelingen van de commissie Van Aartsen die door de minister zijn overgenomen. Dat zorgt samen er voor dat Twentebreed de jaarlijkse bijdrage aan de ODT in stappen naar een

hoger realistisch niveau wordt gebracht om alle wettelijke milieutaken door de ODT -conform de eisen - uit te kunnen laten voeren. Hiervoor zijn middelen verwerkt in de kadernota 2025.

Kanaal Almelo de Haandrik

Een onderwerp met een enorme impact op de gedupeerde bewoners/eigenaren van bedrijfspanden is de problematiek rondom het Kanaal Almelo – de Haandrik. Vanwege schade aan hun panden en de nog onzekere situatie m.b.t. de schadeafhandeling leven veel gedupeerde bewoners langs het kanaal Almelo - de Haandrik in grote zorgen en onzekerheden. De problematiek rondom het kanaal zorgt ook voor financiële risico's in relatie tot de gemeentelijke begroting. Tevens bestaat het risico dat er door de gemeente kosten gemaakt moeten worden die nog niet zijn voorzien of nog niet te voorzien zijn. Voor 2025 wordt een bedrag gevraagd in de kadernota 2025.

Wegen Hammerflier

Vanwege bodemopbouw is een extra investering nodig naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan) noodzakelijk (Bakkersweg in 2025, Polderweg en Hammerflier in 2026). Vanwege bodemopbouw in combinatie met klimaatverandering (oxidatie van veen) worden deze wegen sneller slechter dan tot voor kort voorzien, daarom zijn de kosten voor het verkeersveilig houden van deze wegen hoger dan bij reguliere wegen. Daarom is de genoemde investering nodig.

Noorderweg

Vanwege de bodemopbouw is een extra investering nodig naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan). Voor de Noorderweg is een aparte adviesnota geweest i.v.m. problematiek Kanaal Almelo-De Haandrik. Hierin is expliciet vermeld dat er drie gedeelten van de Noorderweg die verzakt zijn, als pilot zijn/worden uitgevoerd. Dit om te onderzoeken of dit ook een goede aanpak is voor toekomstige verzakkingen. Als pilot werkt is de investering nodig voor het aanpakken van de andere verzakkingen.

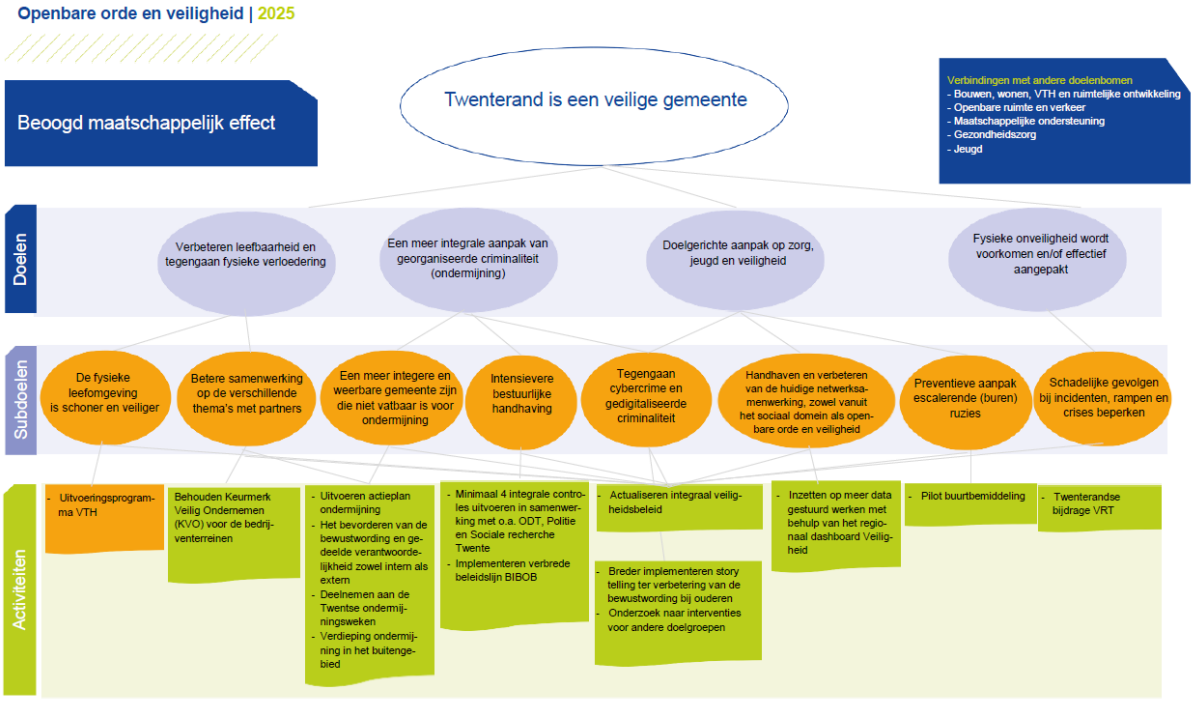
Openbare Orde en Veiligheid

Op het gebied van openbare orde en veiligheid blijven we werken aan een veilig Twenterand. Dit doen we door overlast en criminaliteit te verminderen en fysieke onveiligheid te voorkomen en aan te pakken. In 2021 is het Integraal Veiligheidsbeleid 2022-2025 vastgesteld. Hierin onder andere de thema's; ondermijning, zorg en veiligheid. Veiligheid is een breed begrip en behelst veel onderwerpen. We willen integraal, flexibel, informatie gestuurd en vooral samen werken. Het zorgen voor een veilige gemeente is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente, netwerkpartners en de inwoners. Het geactualiseerde integraal veiligheidsbeleid dekt alle subdoelen en activiteiten en daarom wordt hier niet per doel of activiteit nader op in gegaan. In 2024 is een 4e BOA aangesteld om onbalans bij de uitvoering van BOA-taken weg te nemen.

De Twenterandse bijdrage voor de VRT is niet goed verwerkt in de begroting . De stijging van de gemeentelijke bijdrage voor de Veiligheidsregio is te wijten aan loon- en prijsindexeringen en moet worden verwerkt in de meerjarenbegroting.

Doelenboom Openbare orde en veiligheid

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Twenterand is een veilige gemeente

Doel: Verbeteren leefbaarheid en tegengaan fysieke verloedering

Doel: Een meer integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit (ondermijning)

Doel: Doelgerichte aanpak op zorg, jeugd en veiligheid

Doel: Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt

Subdoel: Een meer integer en weerbare gemeente zijn die niet vatbaar is voor ondermijning

Activiteiten

- VOORSTEL: Uitvoeren actieplan ondermijning

Omschrijving

In 2024 is een actieplan ondermijning opgesteld, waarin acties m.b.t. ondermijning worden geborgd en planmatig worden weggezet. De verbeteracties uit de weerbaarheidsscan staan hierin verwerkt, net als de regionale doelstellingen ("basis op orde") waaraan de gemeente zich heeft gecommitteerd. Om deze zogenaamde "basis op orde" te krijgen, is extra capaciteit voor ondermijning een noodzakelijkheid. Voor de wettelijke taak 'Ondermijning' is 24 uur extra structurele capaciteit nodig. Daartoe is een budget nodig ter hoogte van € 75.000,-.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Uitvoeren actieplan ondermijning	s	€ 75.000	n

Subdoel: Schadelijke gevolgen bij incidenten, rampen en crises beperken

Activiteiten

- VOORSTEL: Twenterandse bijdrage VRT

Omschrijving

De Twenterandse bijdrage voor de VRT is voor 2025 begroot op € 2.641.656. Dit betekent een stijging van onze gemeentelijke bijdrage van ruim 8% die volgens de Veiligheidsregio te wijten is aan loon- en prijsindexeringen. In de meerjarenbegroting van de gemeente Twenterand is voor 2025 rekening gehouden met een bijdrage van € 2.497.447. Dit is een stijging van 2% ten opzichte van vorig jaar. Dit betekent dat er een structureel tekort is van € 144.000

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Twenterandse bijdrage VRT	s	€ 144.000	n

Metingen en verplichte indicatoren

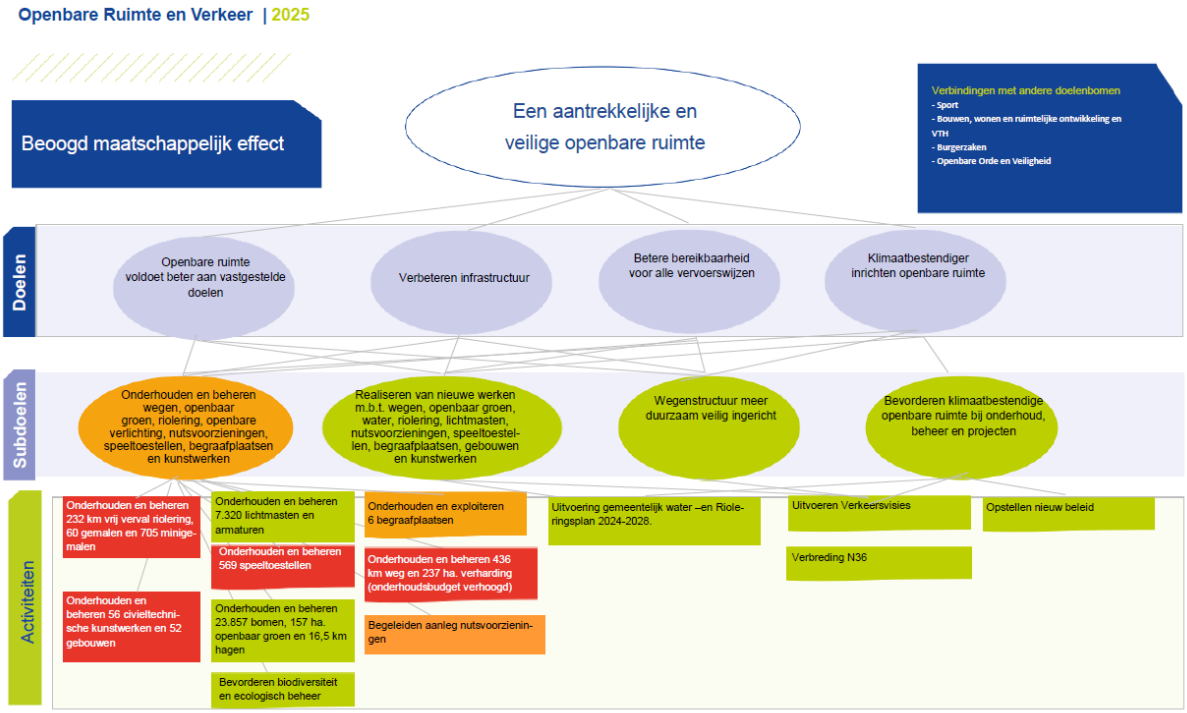
Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Aanpak woninginbraken								
Woninginbraken	15	15	16	27	20	30	40	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	50	50	55	53	42	34	52	Politie
Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit								
Nieuwe BIBOB-onderzoeken	**	**	0	1	0	0	0	
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Aantal te laat verleende vergunningen voor B of C evenementen	0	0	0	0	0	0	0	eigen gegevens
Aantal verleende vergunningen voor evenementen	90	72						
Aantal controles A/B-evenementen	25	25	17	23	11	2	36	eigen gegevens
Aantal controles C-evenementen	1	1	3	1	1	1	2	eigen gegevens
Aantal controles Drank- en Horecawet (leeftijdscontrole)	21	13	0	19	4	12	16	eigen gegevens
Aantal geïnde bestuurlijke boetes	nvt	nvt	nnb	0	0	0	1	eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	210	259	154	231	270	240	113	eigen gegevens

* zo min mogelijk

** Bibob onderzoeken zijn situationeel en daarom niet te plannen

Doelenboom Openbare ruimte en verkeer

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte

Doel: Openbare ruimte voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsnormen

Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

Doel: Verbeteren infrastructuur

Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

Doel: Betere bereikbaarheid voor alle vervoerswijzen

Hiermee wordt bedoeld dat voor auto, fiets, trein en bus wordt geprobeerd het voorzieningenniveau minimaal op hetzelfde niveau te houden. Vooral voor bus en trein wordt geprobeerd dat middels overleg (ook in regionaal verband) te realiseren en mogelijk te verbeteren.

Doel: Klimaatbestendiger inrichten openbare ruimte

Subdoel: Wegenstructuur meer duurzaam veilig ingericht

Activiteiten

- VOORSTEL: Wegen Hammerflier

Omschrijving

Vanwege bodemopbouw is een extra investering van € 500.000 euro in 2025 en €500.000 euro in 2026 naast het 'normale' onderhoud (volgens beheerplan) noodzakelijk (Bakkersweg in 2025, Polderweg en Hammerflier in 2026). Vanwege bodemopbouw in combinatie met klimaatverandering (oxidatie van veen) worden deze wegen sneller slechter dan tot voor kort voorzien, daarom zijn de kosten voor het verkeersveilig houden van deze wegen hoger dan bij reguliere wegen. Daarom is de genoemde investering nodig.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Wegen Hammerflier 2025	i	€ 500.000	n
Wegen Hammerflier 2026	i	€500.000	n

- VOORSTEL: Noorderweg

Omschrijving

Vanwege de bodemopbouw is een extra investering nodig van € 300.000 euro in 2025 naast het ‘normale' onderhoud (volgens beheerplan). Voor de Noorderweg is een aparte adviesnota geweest i.v.m. problematiek Kanaal Almelo-De Haandrik. Hierin is expliciet vermeld dat er drie gedeelten van de Noorderweg die verzakt zijn, als pilot zijn/worden uitgevoerd. Dit om te onderzoeken of dit ook een goede aanpak is voor toekomstige verzakkingen. Als pilot werkt is de investering van 300.000 euro nodig voor het aanpakken van de andere verzakkingen.

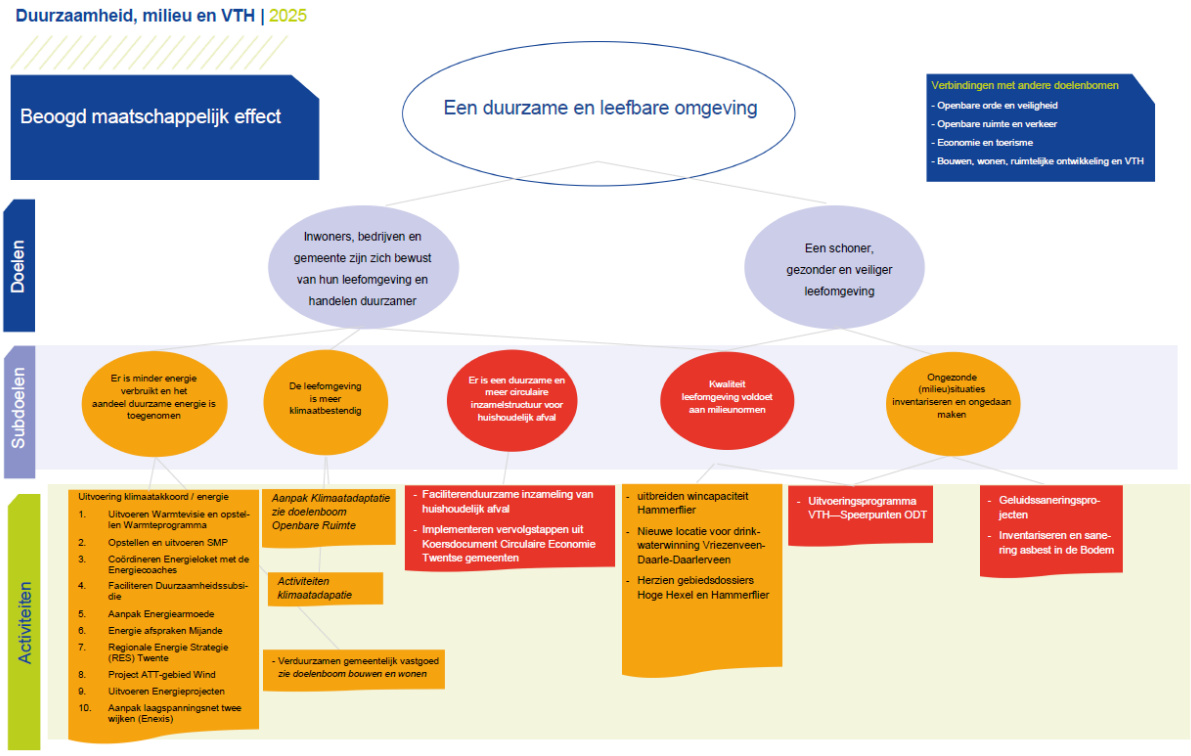
Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Noorderweg	i	€ 300.000	n

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Metingen verkeer								
verkeersongevallen waarbij doden zijn gevallen	nnb	nnb	1	1	1	3	1	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen met gewonden	nnb	nnb	31	41	30	35	30	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen	nnb	nnb	134	146	135	131	133	BLIQ verkeersveiligheid rapportage

Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Een duurzame en leefbare omgeving

Doel: Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer

Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen.

Doel: Een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving

Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Subdoel: Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen

Activiteiten

- Uitvoering Klimaatakkoord/energie

Omschrijving

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat we in Nederland in 2030 49% minder CO2 uitstoten dan in 1990. Dit doel is later aangescherpt tot 55% minder CO2 uitstoot in 2030. Voor de uitvoering van taken voor klimaat- en energiebeleid hebben gemeenten voor de jaren 2023-2024-2025 rijksmiddelen ontvangen voor de nodige extra inzet van ambtelijke capaciteit. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) adviseerde op 28 maart 2024 dat de decentrale overheden (provincies, waterschappen en gemeenten) tijdig meerjarige financiële zekerheid van het rijk nodig hebben voor de periode daarna. Vanwege de kabinetsformatie bestaat onzekerheid over de inzet van het rijk op klimaat en energie in 2025 en verder, terwijl de maatschappelijke opgave voor klimaat en energie eerder complexer en groter wordt.

- Uitvoeren Warmtevisie en opstellen Warmteprogramma

  Omschrijving

  Voor de uitvoering van de Warmtevisie richten we ons in 2025 op de activiteiten 2 t/m 5 uit de doelenboom. In 2025 wordt tevens de Warmtevisie geactualiseerd en omgezet naar een Warmteprogramma. Hierin moet het uitgangspunt ‘Duidelijkheid’ voor inwoners en bedrijven verder worden uitgedacht. Door een wijkvolgorde te kiezen met een specifiek alternatief voor aardgas wordt er duidelijkheid verschaft aan inwoners en een periode gegeven om deze wijziging door te voeren.

- Opstellen en uitvoeren SMP

  Omschrijving

  Een Soorten Management Plan (SMP) wordt in de periode 2024 en 2025 onderzocht en opgesteld samen met Mijande Wonen. In 2025 wordt de Nb-vergunning aangevraagd bij de provincie en maatregelen die hiervoor nodig zijn uitgevoerd. Hiervoor worden ook inwoners gevraagd om aanpassingen te doen bij de te nemen isolatiemaatregelen. Voor het opstellen en uitvoeren van een SMP is subsidie beschikbaar via de Provincie en het Rijk.

- Deelnemen Regionale Energie Strategie (RES) Twente

  Omschrijving

  Het opstellen van RES 2.0 (eerder voorzien in 2023) is vertraagd. Vanwege de regie die de provincie Overijssel heeft genomen in haar beleid voor zonnevelden en wind, is de koers voor de RES Twente op het moment van schrijven van de Kadernota nog onbekend. De visie op de opgave voor de RES en de samenwerking in de regio moet nog opnieuw worden bepaald.

- Project ATT-Windgebied

  Omschrijving

  In 2025 moet de rol die gemeente Twenterand wil hebben in de lokale samenwerking voor het project duidelijk zijn en kan het traject van de vergunningenprocedure bij de provincie een start hebben. Voor Twenterand is vooral de invulling voor maximaal lokaal eigendom van belang, naast de randvoorwaarden t.a.v. gezondheid en leefomgeving.

- Energieprojecten

  Omschrijving

  Energiehub

  De energietransitie in Nederland is in volle gang. In Overijssel zijn er duidelijke afspraken gemaakt tussen de provincie en gemeenten over de opwek van zon- en windenergie tot 2030. Door het ontbreken van gelijktijdigheid van (duurzame) opwek en gebruik ontstaat netcongestie. Dit heeft effect op het vestigingsklimaat voor bedrijven, met name wanneer zij willen uitbreiden of hun activiteiten willen verplaatsen. Daarnaast hebben een aantal bedrijven behoefte aan alternatieven voor het gebruik van aardgas. Een energiehub waarin lokale, duurzame energie uit zon en wind wordt omgezet naar waterstof of tijdelijk wordt opgeslagen in batterijen biedt hiervoor oplossingen. In het Coalitieakkoord is opgenomen dat de gemeente samen met ondernemers, andere stakeholders en de provincie onderzoek wil doen naar de haalbaarheid.

  In 2025 gaan we samen met een aantal partijen verder met het haalbaarheidsonderzoek voor een energiehub Twenterand. Hierbij kijken we o.a. naar de huidige en toekomstige energiebehoefte, naar de mogelijkheden van meervoudig gebruik van bestaande en nieuwe middenspanningskabels (cable pooling) en het managen van vraag en aanbod om congestie te verminderen. In 2025 (of eerder) moet de gemeente een besluit nemen of zij risicodragend wil participeren in de studie en mogelijk in de realisatie van de energiehub Twenterand.

- Aanpak laagspanningsnet twee wijken (Enexis)

  Omschrijving

  De problematiek van netcongestie speelde eerder vooral op het hoogspannings- en middenspanningsnet van de landelijke en regionale netbeheerders. Maar ook voor het laagspanningsnet in de woonwijken worden de komende jaren problemen verwacht. Ook op

laagspanningsniveau moet er daarom het nodige gebeuren, zoals verzwaren van kabels en het bijplaatsen van transformatorhuisjes. Netbeheerder Enexis wil daarom proactief en wijkgericht het laagspanningsnet in een keer aanpakken om de woonwijk toekomstbestendig te maken. In 2025 staan in onze gemeente twee wijken op de planning. Dit vraagt om een goede afstemming met de gemeente en een extra inspanning van de gemeente.

Subdoel: Kwaliteit leefomgeving voldoet aan milieunormen

Activiteiten

- VOORSTEL: Uitvoeringsprogramma VTH- speerpunten ODT

Omschrijving

Ontwikkelingen milieutaken, de ODT en de gevolgen. Diverse ontwikkelingen eisen structureel een hogere jaarlijkse bijdrage aan de ODT. Dat zijn de gevolgen van het resultaat uit het onderzoekstraject 'Herijking financiering ODT'. Daaruit is gebleken dat het noodzakelijk is om financiële dekking in evenwicht te brengen met de realiteit ten einde een gezonde en duurzame (meerjaren)begroting voor de gemeente en de ODT te realiseren. Daarbovenop komen de recentelijke aanbevelingen van de commissie Van Aartsen die door de minister zijn overgenomen. Een belangrijk deel van die aanbevelingen richten zich op het robuust maken van de Omgevingsdiensten zodat ze blijvend kunnen voldoend aan de VTH-kwaliteitseisen waar het gaat om capaciteit, kennis en vaardigheden. Dat zorgt samen er voor dat Twentebreed de jaarlijkse bijdrage aan de ODT in stappen naar een hoger realistisch niveau wordt gebracht om alle wettelijke milieutaken door de ODT -conform de eisen - uit te kunnen laten voeren. Bovendien gaan er vanuit onze gemeente meer opdrachten naar de ODT vanwege het feit dat de gemeente zich ontwikkelt in woningbouw (denk bijvoorbeeld aan Vriezenveen Zuid) en bedrijven, gewijzigde regelgeving in relatie tot klimaatdoelen, stikstof bodem(PFAS) en energietransitie. De energietransitie vergt binnen dit alles ook inzet. Dat gaat met SPUK-gelden voor energiemaatregelen die de overheid beschikbaar stelt en door de gemeente met een gelijk deel moet worden aangevuld. Eis is dat de SPUK-gelden besteed worden, omdat deze gelden anders teruggestort moeten worden.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Ontwikkelingen ODT	s	€72.000	n
Energiemaatregelen ODT 2026	i	€ 26.000	n
Energiemaatregelen ODT 2027	i	€ 27.000	n

Het bedrag loopt op naar € 155.000 in 2028 in verband met de versterking VTH-stelsel en de verplichtingen in relatie tot de resultaten van de commissie Van Aartsen, zoals is gebleken uit de conceptprogrammabegroting 2025 van de ODT.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval								
Scheidingsprecentage afval	90*	88*	84	84	85	84	84	grondstoffenmonitor
VANG Recycledoelstelling	**	**	**	69,2	x	x	x	VANGrecycletool
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.								
% Hernieuwbare energie	****	****	****	****	14,4/ 20,2***	13,5/ 19,5 ***	10,8/ 17,2***	Klimaatmonitor.databank.nl
Aantal bezoeken energiecoaches	100	100	109	x	x	x	x	eigen gegevens
Aantal aangevraagde Duurzaamheidssubsidie	164	164	507	68	x	x	x	eigen gegevens
Aantal bezoeken Energievakman	325	325	313	34	x	x	x	eigen gegevens
Indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Realiseren Uitvoeringsprogramma	85%	85%	80%	123	100%	70%	63% ****	eigen gegevens
Aantal controles bedrijven met aandacht op energiemaatregelen	80%	85	45	160	30	65	87	eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles milieu in handhavingssfeer	20	25	54	22	19	30	1	eigen gegevens

* ambitie 90% scheiden in 2025

** doel is minimaal 60% in 2030

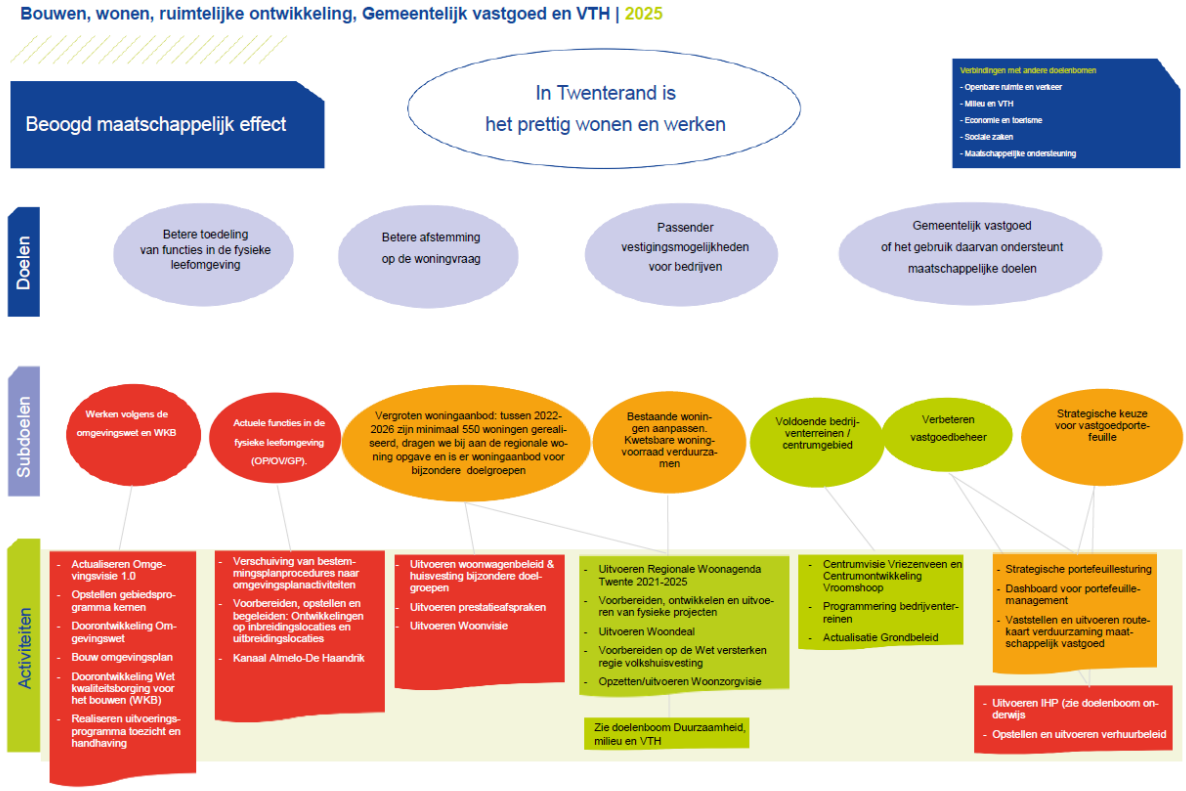
*** hernieuwbare energie inclusief toedeling vanuit Twence

*** streven naar 50% duurzame opwek in 2030, energieneutraal in 2050

**** milieuvergunningverlening: 83%, milieutoezicht: 43 %

Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doel: Passender vestigingsmogelijkheden voor bedrijven

Doel: Betere toedeling van functies in de fysieke leefomgeving

Doel: Gemeentelijk vastgoed of het gebruik daarvan ondersteunt maatschappelijke doelen

Doel: Betere afstemming op de woningvraag

Subdoel: Actuele functies in de fysieke leefomgeving (OP/OV/GP)

Activiteiten

- VOORSTEL: Kanaal Almelo - De Haandrik

Omschrijving

De problematiek rondom het kanaal Almelo-De Haandrik zal ook in 2025 onze aandacht blijven vragen. We weten niet precies wat er op de gemeente afkomt. Er is nog veel onduidelijk en onzeker. De werkzaamheden lopen door en er moeten bijeenkomsten worden georganiseerd. Voor specialistische taken, juridisch advies en vergunningverlening schakelen wij indien nodig externe expertise in. Dit geldt ook voor de projectleiding en communicatie.

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Kanaal Almelo - de Haandrik	i	€155.000	n

- Omgevingsvisie

Omschrijving
In 2025 zal de ontwikkeling van de Omgevingsvisie 2.0 Twenterand voortgezet worden. Deze zal gebaseerd zijn op de Omgevingsvisie 1.0, het coalitieakkoord/collegeprogramma en de maatschappelijke opgaven. Meer duidelijkheid over de bijbehorende programma's zal worden verschaft tijdens het opstellen van de visie. De verwachting is dat de vaststelling in 2026 zal plaatsvinden. De financiering hiervan zal uit het budget van de Omgevingswet komen.

Subdoel: Vergroten woningaanbod

Activiteiten

- VOORSTEL: Woningbouwversnelling

Omschrijving
Op het gebied van woningbouw komt er veel op de gemeente af qua verplichtingen en gemaakte afspraken. Om overzicht te krijgen en beter te kunnen sturen op de woningbouw is het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 opgesteld. Hierin zijn de ambities van het college qua woningbouw verwerkt en wordt ingezet op de realisatie van 1200 woningen , conform het woningbouwbehoefteonderzoek van Tellers & Benoemers, zoals ook door uw Raad vastgesteld. Het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 is in april 2024 door het college vastgesteld. De raad is middels een raadsbrief over het Programmaplan geïnformeerd.

Voor de uitvoering van het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 is verdeeld over de jaren 2025/2026/2027 een bedrag benodigd van € 3.060.000,-. Hiervan is reeds € 250. 000,- gedekt.
In de kadernota wordt gevraagd:
* 2025: € 1.150.000,- dekking uit reserve
* 2026: € 830.000,- dekking uit reserve
* 2027: € 830.000,- dekking uit reserve

Het voorstel is om dit bedrag van € 2.810.000 te dekken uit de nog te vormen reserve versnellen woonopgave. Het voorstel is om deze reserve te vormen uit het overschot van de jaarrekening 2023 .

Voorstel	i/s	Financiën	v/n
Woningbouwversnelling 2025	i	€1.150.000	n
Woningbouwversnelling 2026	i	€ 830.000	n
Woningbouwversnelling 2027	i	€ 830.000	n

Subdoel: Verbeteren vastgoedbeheer

Activiteiten

- VOORSTEL: Opstellen en uitvoeren routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Omschrijving
De Klaampe
Als gemeente Twenterand zijn we eigenaar van het vastgoed Kulturhus de Klaampe in Westerhaar. Sinds de oplevering van het gebouw zijn er al klachten over het binnenklimaat. Het is te heet in de zomer en te koud in de winter. De afgelopen jaren is gebleken dat binnen de huidige gebouwinstallatie deze problemen niet op te lossen zijn. Dit vraagt nieuwe installaties voor het complex, voor verwarmen koelen en ventilatie, en daarvoor is budget nodig, (het huidige onderhoudsbudget van gebouwenbeheer voor de Klaampe is gericht op onderhouden van de bestaande installatie).
Hierbij komt dat wij als eigenaar de plicht hebben om het pand in goede staat van onderhoud te houden en te werken aan verduurzaming. We moeten ons houden aan de wettelijke plicht voor maatschappelijk vastgoed om in 2030 55% CO2-uitstoot te verminderen. Door onder andere de daken extra te isoleren, zonnepanelen te plaatsen, ledverlichting toe te passen, willen we de CO2 uitstoot verminderen.

De werkzaamheden voor verbetering van het binnenklimaat combineren met verduurzaming is werk met werk maken en kost minder dan de projecten separaat aan te pakken. Niets doen is geen optie en een groot risico voor de exploitatie van de Klaampe, de te verhuren ruimten worden minder courant, ook kan het de huurderving, die er nu al is, verder in de hand werken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Verduurzamen de Klaampe (Krediet € 2.850.000)	s	€ 121.000	n

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2025	Begroot 2024	2023	2022	2021	2020	2019	Bron
Voldoende en passende woningen								
Aantal opgeleverde woningen	80	80	69	1026*	940	844	773	Eigen meting, aantallen zijn totalen
Aantal startersleningen	2	2	3	2	8	8	15	25 leningen in totaal beschikbaar vanaf eind 2019
Aantal Blijversleningen	0	0	0	0	0	0	0	10 leningen in totaal beschikbaar
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH								
Aantal van rechtswege verleende vergunningen	nvt	nvt	0	0	2	0	1	Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een woonfunctie	45	80	249					Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een maatschappelijke functie	2	2	2					Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een bedrijfsfunctie	6	7	32					Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles RO in handhavingssfeer	8	9	7	5	4	4	3	Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles bouw/sloop in handhavingssfeer	4	3	5	0	0	0	3	Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles brandveiligheid in handhavingssfeer	2	2	2	0	0	0	0	Eigen gegevens
Aantal behandelde klachten	20	21	35	18	12	26	26	Eigen gegevens
Aantal behandelde handhavingsverzoeken	15	17	10					
Ontwikkelen bestemmingsplannen	nvt	nvt	25	10	5	10	12	Eigen gegevens

* in 2018 zijn vergunningen verleend voor de bouw van ruim 130 woningen, in 2019: 48, in 2020: 71, in 2021:96, in 2022: 86, in 2023: 69

Programma Economie en vrije tijdsbesteding

Inleiding

Twenterand is een gemeente die werkt. Werkmentaliteit en ondernemersgeest behoren tot de kernkwaliteiten van Twenterand. Dat vinden niet alleen ondernemers, het blijkt ook uit de cijfers. Zo is het percentage werklozen in Twenterand al jaren structureel lager dan gemiddeld in Nederland. Inwoners van Twenterand steken graag hun handen uit de mouwen. Mede daardoor vestigen bedrijven, van groot tot klein, zich graag in Twenterand. Maar liefst 3575 ondernemingen zijn in de gemeente gevestigd, op bedrijventerreinen, in de kernen en in het landelijk gebied.
Het college van burgemeester en wethouders zet in op een economisch sterk Twenterand. Dat betekent dat we onze ondernemers koesteren en ons inspannen voor een gemeente waar werk is voor iedereen. Daarbij wordt nadrukkelijk ook naar de langere termijn gekeken. Welke keuzes moeten nu worden gemaakt om de economie duurzaam te stimuleren en te ontwikkelen? Om die vraag te beantwoorden zijn we in gesprek met de gemeenteraad en met lokale ondernemers. Samen werken we aan een gemeente waarin dat wat goed is behouden blijft, maar ook ruimte is voor innovatie. Samen maken we de economie van Twenterand klaar voor de toekomst.
Waar hard wordt gewerkt, moet ook ruimte zijn voor ontspanning. Twenterand biedt tal van mogelijkheden op het gebied van cultuur, recreatie en sport. Daar mogen we als gemeente trots op zijn! Mede door haar vele culturele instellingen en sportclubs en door haar unieke recreatiegebieden is de gemeente een prachtige plek om te wonen en te bezoeken. Ook op economisch vlak worden daarvan de vruchten geplukt, want cultuur, recreatie en sport gaan goed samen met ondernemerschap. We maken ons sterk voor een cultureel en sportief bloeiend Twenterand vol natuurschoon, dat ook buiten de gemeentegrenzen op de kaart staat.
De gemeentelijke organisatie is er voor alle inwoners. We staan midden in de samenleving. Het is dus belangrijk dat we tijdig kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven. Dat is niet altijd gemakkelijk. Sommige opgaven doen zich plotseling voor of vereisen expertise en capaciteit waarover we niet beschikken. Bovendien liggen er voor dit soort maatschappelijke vraagstukken vaak geen draaiboeken klaar. We zijn daarom volop bezig met het vormgeven van het wendbare deel van de organisatie, waarin dit soort opgaven worden opgepakt. Daarbij worden we voortdurend gedwongen om keuzes te maken. Zetten we in op kwantiteit of kwaliteit? Gaan we alles een beetje doen of beperken we ons tot een aantal dingen die we écht goed gaan doen? Deze ontwikkelingen zijn ook van invloed op het programma Economie en vrijetijdsbesteding. De komende tijd zetten we bijvoorbeeld extra menskracht in voor de opgave rondom het Natura2000-gebied Engbertsdijksvenen. Uiteraard zijn we als gemeente trots op dit unieke natuurgebied met zijn vele bijzondere plant- en diersoorten. Maar de verschillende belangen van onder meer natuurwaarde, landbouw en recreatie in combinatie met de onzekerheid over nieuwe regelgeving van het Rijk en de Provincie maken de vraag hoe de toekomst van dit gebied eruit moet zien tot een complexe opgave.

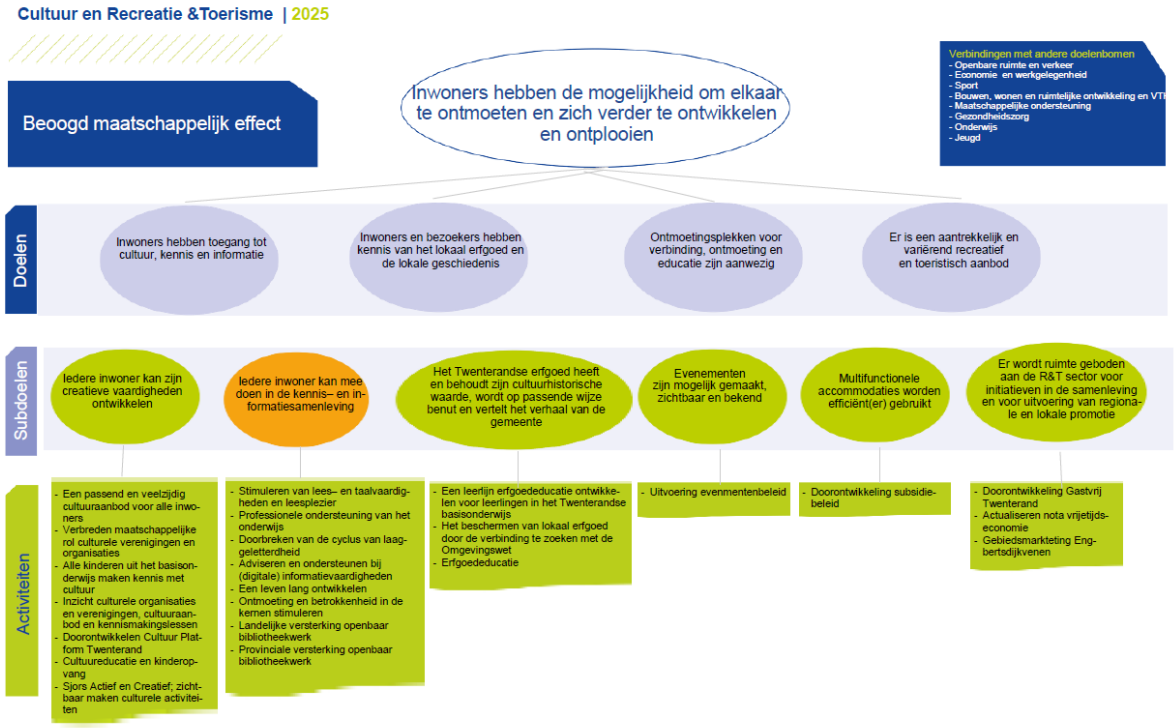
Doelenboom Cultuur en recreatie & toerisme
Het beleidsterrein cultuur is op dit moment sterk in beweging. Er komt een zorgplicht voor bibliotheken, het landelijk cultuurbestel verandert, de provincie Overijssel komt met een nieuwe cultuurnota vanaf 2025 en de de VNG heeft een propositie cultuur opgesteld. Daarnaast is cultuur ook onderdeel van het het Gezond en Actief Leven Akkoord. Deze ambities vragen om verandering, waarbij samenwerking en integraal werken centraal staan. Om dit te kunnen realiseren willen we samen met partners via een transitie cultuur toewerken naar een lokaal cultuurakkoord.
Net als in voorgaande jaren wordt er op het gebied van recreatie & toerisme gewerkt aan de recreatieve structuur van Twenterand. Daarbij wordt onder meer samengewerkt met netwerkorganisatie Gastvrij Twenterand en in regionaal verband met Nationaal Park Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal. Daarnaast willen we graag de veengeschiedenis naar voren laten komen in het toeristisch profiel van de gemeente Twenterand. De oproep van de raad om te investeren in en rondom de Engbertsdijksvenen om de toeristische aantrekkingskracht van Twenterand te vergroten wordt ter harte genomen en zal ook in 2025 nog een grote inspanning vragen. Deze opdracht wordt integraal opgepakt zodat de belangen van natuur, recreatie & toerisme en landbouw goed worden afgewogen.
De laatste jaren is er veel werk verzet om tot een nieuw subsidiebeleid te komen. Naar verwachting zal de nieuwe Algemene subsidieverordening in 2024 worden vastgesteld. Een van de vastgestelde uitgangspunten is dat we het subsidieproces willen professionaliseren. Daarvoor wordt in deze kadernota een voorstel gedaan.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid
In 2024 is geïnvesteerd in visievorming op economisch gebied. Met de raad en met ondernemers gingen en gaan we in gesprek over welke economie past bij de gemeente Twenterand. Daarbij letten we ook op macro-economische ontwikkelingen en prognoses over de lange termijn. Vanaf 2025 zal het accent meer en meer verschuiven naar het concretiseren van die visie. Samenwerking met ondernemers is daarbij van groot belang. Een belangrijk initiatief is het Ondernemershuis Twenterand: een vruchtbare samenwerking tussen ondernemers en overheid. Dit huis biedt een broedplaats voor innovatie, samenwerking en ondersteuning van lokale ondernemers. Daarnaast gaat in 2025 het Investeringfonds Twenterand van start. Dit fonds, voorheen bekend als het Ondernemersfonds, stimuleert collectieve initiatieven die de lokale economie en leefbaarheid bevorderen. Het biedt een platform waar ideeën worden uitgewisseld en gezamenlijk wordt besloten over de beste manier om onze gemeente te versterken.
Het landelijk gebied is veel in het nieuws. En niet voor niets. Aan de ene kant horen we over hoe slecht de natuur en de (grond)waterkwaliteit er in veel gebieden voor staat, waarbij veel naar de huidige landbouwpraktijk wordt gekeken als belangrijke veroorzaker. Aan de andere kant horen we hoe slecht de landbouw er voorstaat. Door onder andere toenemende regeldruk en stijgende kosten zien veel agrariërs de toekomst met grote zorgen tegemoet. Na jarenlang overheidsbeleid gericht op intensivering en schaalvergroting van de landbouw met veel externe input (kunstmest, krachtvoer, fossiele brandstoffen) staan we voor een transitie naar een meer natuurinclusieve kringlooplandbouw. Deze transitie vraagt veel van de agrariërs. De overheid heeft een belangrijke taak om de agrariërs te steunen bij de uitvoering van de transitie, zowel financieel, als op het gebied van kennis en de menselijke kant. En wellicht nog belangrijker is het terugwinnen van een stuk vertrouwen bij de agrariërs en het bieden van bestendig beleid.
Gemeente Twenterand is de afgelopen jaren onvoldoende zichtbaar geweest in het landelijk gebied. Ambtelijke capaciteit en een beperkt investeringsbudget hebben hieraan bijgedragen. Om de achterstand die wij als gemeente hebben opgelopen in te lopen willen wij voor de komende jaren met name incidentele gelden vragen voor diverse activiteiten. Deze activiteiten moeten onze agrariërs stimuleren om toekomstgericht naar hun bedrijf te kijken en om de samenwerking met andere agrariërs te bevorderen. Daarnaast willen stimuleren dat gebiedsprocessen binnen de gemeente op gang komen, waardoor ook ons landelijk gebied aanspraak kan maken op de gelden die vanuit het Rijk voor de transitie van het landelijk gebied.

Doelenboom Sport
De Nota Sportaccommodatiebeleid Twenterand 2024 - 2032, "De kracht van ruimte voor sport en bewegen" en de daaraan voorafgaand vastgestelde Sport- en Beweegvisie Twenterand 2023 - 2026 vormen de basis voor het gemeentelijk sportbeleid de komende jaren. In deze plannen staat omschreven waar we ons de komende jaren op willen gaan richten voor wat betreft (de stimulering van) sporten en bewegen binnen Twenterand en onderliggend de sportinfrastructuur voor wat betreft sportaccommodaties, faciliteiten en voorzieningen.
We richten ons daarbij op de volgende speerpunten en ambities:
* Sport- en beweegstimulering, iedereen doet mee
* Veilige en integere sport en aanpak van grensoverschrijdend gedrag
* Vitale en sterke sport- en beweegaanbieders
* Duurzame sport en beweegvriendelijke omgeving
* Trots op de sport in Twenterand
* Optimale, duurzame en financieel draagbare voorziening aan (gemeentelijke) accommodaties voor sport, bewegen en bewegingsonderwijs
* Open en vitale sportparken en beter benutten openbare ruimte
* Ontwikkeling en verduurzaming van gemeentelijke sportaccommodaties
Het mogelijk maken van sport en bewegen voor iedereen, inzetten op inclusie en duurzaamheid en de veranderende gemeentelijke opgave waarbij sport ook specifiek als middel wordt ingezet vraagt om een passende infrastructuur voor sport en bewegen. Waarmee we toe willen werken naar onze doelstelling om in 2040 75% van de inwoners te kunnen laten voldoen aan de beweegrichtlijnen.

Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

De leefbaarheid en individuele ontmoeting, ontwikkeling en ontplooiing is toegenomen

Doel: Inwoners hebben toegang tot cultuur, kennis en informatie

Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

Doel: Inwoners en bezoekers hebben kennis van het lokaal erfgoed en de lokale geschiedenis

Doel: Ontmoetingsplekken voor verbinding, ontmoeting en educatie zijn aanwezig

Doel: Er is een aantrekkelijk en variërend recreatief en toeristisch aanbod

Recreatief en toeristisch aanbod bevat verblijfsrecreatie maar ook de dagrecreatieve voorzieningen. Gastvrij Twenterand werkt voor en met de recreatieve ondernemers in Twenterand. Marketing Oost verzorgt de promotie van Twente.

Subdoel: Iedere inwoner kan zijn creatieve vaardigheden ontwikkelen

Activiteiten

- VOORSTEL: Uitvoering Cultuurakkoord

Omschrijving

Het beleidsterrein cultuur is op dit moment sterk in beweging. Dit vraagt om een verandering waarbij samenwerking en integraal werken centraal staan. Om dit te kunnen realiseren, willen we samen met partners via een transitie cultuur toewerken naar een lokaal cultuurakkoord. Voor de uitvoering van dit cultuurakkoord willen we extra gelden inzetten om (nieuwe) activiteiten te kunnen aanjagen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n

Uitvoering cultuurakkoord (per jaar 2025-2026)	i	25.000	n

- Extra impuls cultuurmakelaar

Omschrijving
Vanaf 2025 komt er een nieuwe subsidieregeling cultuurmakelaar vanuit de provincie Overijssel. Voorheen was hierbij het uitgangspunt "Wie het eerst komt, wie het eerst maalt". Er zijn aanwijzingen dat de provincie ervoor kiest voor een verdeelsleutel die voorschrijft dat iedere gemeente een vast bedrag kan krijgen voor een cultuurmakelaar. Als de totale subsidie-omvang hetzelfde blijft, betekent dit dat het subsidiebedrag per gemeente omlaag gaat. Op dit moment is nog niet duidelijk welke keuze de provincie hierin gaat maken. Als we het aantal uren voor de cultuurmakelaar op hetzelfde peil wil houden, kan dit betekenen dat de gemeentelijke bijdrage omhoog moet.

- VOORSTEL: Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente

Omschrijving
Cultuur moet voor elke inwoner van Twenterand beschikbaar zijn. In de cultuurregio wordt hier in regionaal verband aan gewerkt. De afgelopen jaren is al sterk ingezet op samenwerking. De ambitie is om nog meer te gaan samenwerken. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan thema's zoals de bibliotheken, jongerenparticipatie, (immaterieel) erfgoed en vrijetijdseconomie. Om dit mogelijk te maken wordt een financiële bijdrage van gemeenten gevraagd. Deze bijdrage biedt mogelijkheden op cofinanciering vanuit het rijk, fondsen en de provincie Overijssel. De gemeente Twenterand kan ook deelnemen aan projecten die worden gefinancierd vanuit het gezamenlijke fonds Cultuurregio.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2025	i	€ 17.000	n
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2026	i	€ 21.500	n

Subdoel: Evenementen zijn mogelijk gemaakt, zichtbaar en bekend

Activiteiten

- VOORSTEL: uitbreiding subsidieregeling cultuur

Omschrijving
We willen samen met culturele organisaties Twenterand beter op de kaart zetten door middel van culturele festivals en evenementen. Om hiervoor extra mogelijkheden te bieden, wordt de subsidieregeling uitgebreid in 2025 en 2026.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Uitbreiding subsidieregeling cultuur 2025 en 2026, jaarlijks	i	€ 25.000	n

Subdoel: Er wordt ruimte geboden aan de R&T sector voor initiatieven in de samenleving en voor uitvoering van regionale en lokale promotie

Activiteiten

- Actualiseren Nota Vrijetijdseconomie

Omschrijving
We zijn in 2024 gestart met de actualisatie van de Nota Vrijetijdseconomie. De voorlopige planning rekent op een vaststelling in Q1 van 2025 om zo integraal mogelijk te kunnen werken. Deze nieuwe Nota zal als bouwsteen gaan fungeren voor de Twenterandse Omgevingsvisie en ondernemers meer ruimte geven om te ondernemen in deze sector.

- Deelname verkenning Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal

Omschrijving

We blijven betrokken bij de netwerkorganisatie Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal om zo qua promotie te kunnen blijven meeliften op de nationale bekendheid van het Nationale Park de Sallandse Heuvelrug. Samen werken we in het gebied tussen grofweg Ommen en Diepenheim en Raalte en Wierden aan het landschap van de toekomst. Een landschap met mooie natuur, een groene en gezonde leefomgeving tot in het hart van de dorpen en steden, topcultuur en -erfgoed, duurzaam toerisme en een gezonde economie met perspectief voor de landbouw.

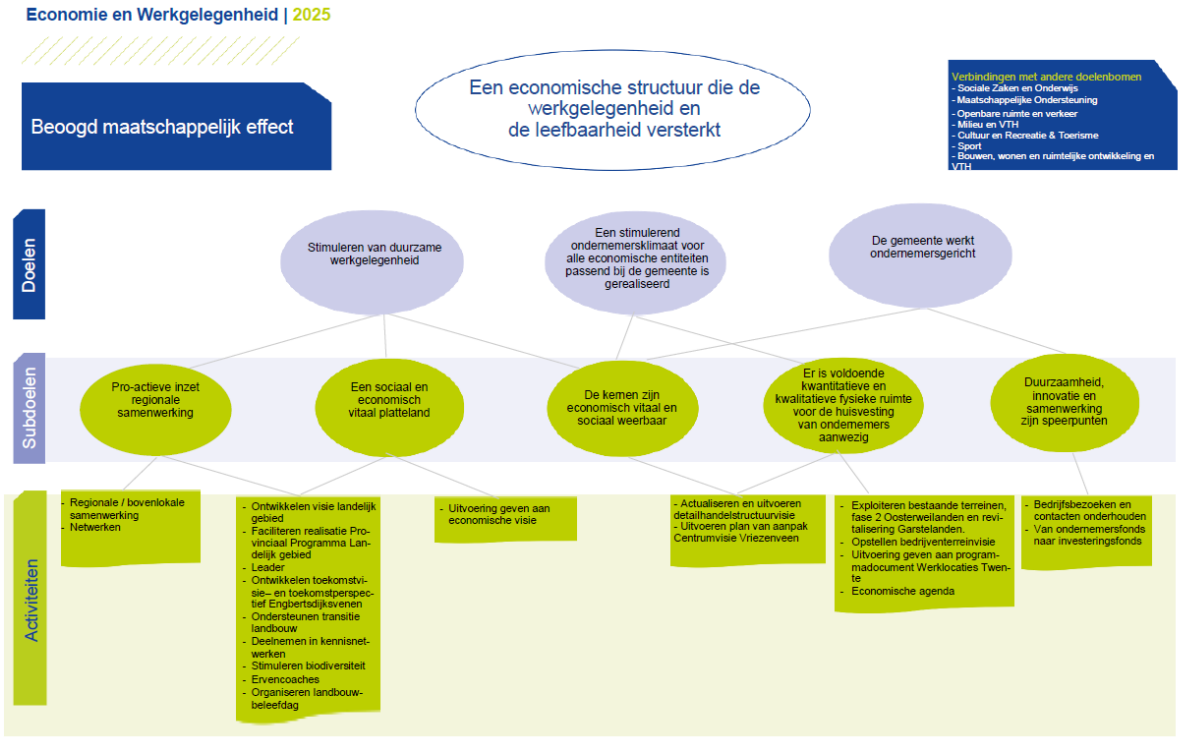
- Uitvoering gebiedsmarketing Engbertsdijksvenen

  Omschrijving

  Door uw raad is in 2023 een substantieel bedrag beschikbaar gesteld om de Engbertsdijksvenen toeristisch op de kaart te kunnen zetten. Hiervoor zijn plannen in voorbereiding, gesteund door verschillende betrokkenen uit het gebied. We werken hierin integraal (o.a. recreatie en toerisme, landelijk gebied, verkeer en natuur) samen om alle belangen goed af te wegen en zorgvuldig te werk te gaan. Gezien de omvang van dit project zullen we hier in 2025 mee verder gaan, binnen het huidige budget. Wél blijven we kijken waar we nog andere additionele financieringsstromen kunnen benutten.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Een economische structuur die de werkgelegenheid en de leefbaarheid versterkt

Doel: Stimuleren van duurzame werkgelegenheid

Samen met sociale domein de werkgelegenheid in Twenterand stimuleren en nog meer de verbinding te zoeken tussen economie, een inclusieve arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie.

Doel: Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd

Economische entiteiten betreffen alle ondernemersvormen, zowel commerciële als niet-commerciële bedrijven. Met passend bij de gemeente wordt bedoeld dat het past bij de wensen die de ondernemer in Twenterand heeft.

Doel: De gemeente werkt ondernemersgericht

Dit betekent actief informatie/kennis/ervaringen en dergelijke ophalen bij en delen met ondernemers ten behoeve van (beleids)ontwikkeling.

Subdoel: Pro-actieve inzet regionale samenwerking

Activiteiten

- Regionale / bovenlokale samenwerking

Omschrijving

Als gemeente onderstrepen we het belang van regionale en bovenlokale samenwerking voor het bereiken van onze gemeentelijke doelstellingen. We werken nauw samen met partners binnen en buiten onze regio om onze gemeenschap te versterken. Vanuit Twenterand zetten we ons in voor een hechte samenwerking met de veertien Twentse gemeenten, bijvoorbeeld in het kader van de Agenda voor Twente en Twente Board. Binnen deze samenwerking zijn de welbekende 3 O's (Overheid, Ondernemers en Onderwijs) vertegenwoordigd. Als gemeente zijn wij vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Overleg Sociaaleconomische Structuurversterking (BOSS). Dit orgaan vormt een

essentieel onderdeel van onze bovenlokale samenwerking. Hier bundelen we als Twentse gemeenten en de provincie Overijssel onze krachten om gezamenlijke uitdagingen aan te pakken en kansen te benutten. Samen streven we naar innovatie en duurzame economische groei. Deelname aan de Agenda voor Twente is gedekt tot en met 2025. In 2025 moet een besluit worden genomen over het al dan niet continueren van deze deelname.
Naast onze deelname aan de Agenda voor Twente blijven we betrokken bij diverse netwerken en partnerschappen. Denk daarbij aan samenwerkingen met lokale bedrijven, maatschappelijke organisaties en buurgemeenten, waardoor we synergie kunnen creëren en gezamenlijk oplossingen kunnen vinden. Door te investeren in regionale en bovenlokale samenwerking kunnen we als gemeente Twenterand effectief omgaan met uitdagingen en kansen benutten.

Subdoel: Een sociaal en economisch vitaal platteland

Activiteiten

- VOORSTEL: Faciliteren realisatie Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Omschrijving
De rijksoverheid werkt aan een samenhangend programma voor transitieopgaven in het landelijk gebied, het zogenaamde NPLG. Wettelijke grondslag voor dit programma zijn de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering, de Kaderrichtlijn Water en de Klimaatwet. Het NPLG wordt door provincies uitgewerkt in een eigen provinciaal programma, het PPLG (Provinciaal Programma Landelijk gebied). Het is nog niet duidelijk welke rol gemeenten uiteindelijk krijgen bij de uitvoering van het PPLG, maar we hebben minimaal een faciliterende rol. Deze rol willen we proactief oppakken. Dit mede om ervoor te zorgen dat we minimaal de achterstand in halen, die we afgelopen jaren hebben opgelopen in het toekomstbestending maken van ons landelijk gebied.
Om proactief aan de slag te kunnen met onze agrariërs, andere ondernemers, inwoners en andere stakeholders in het landelijk gebied en bijvoorbeeld gebiedsprocessen te kunnen ondersteunen en faciliteren, vragen wij voor 2025 een bedrag van € 25.000,-. We verwachten dat er straks vanuit het rijk of de provincie geld naar gemeenten stroomt voor deze rol, maar willen hetzelfde bedrag ook graag begroten voor 2026 en 2027 om in ieder geval continuïteit te kunnen garanderen in de gebiedsprocessen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ondersteuning realisatie PPLG 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 25.000	n

- Actualiseren en uitvoering geven aan de economische visie

Omschrijving
Update economische visie
In 2023 heeft de raad het college middels een amendement opgeroepen om te werken aan een update van de economische visie. Tijdens de voorbereiding van deze update zijn de langetermijngevolgen van demografische prognoses op de lokale economie, het voorzieningenniveau en de leefbaarheid verkend. De raad is hierover geïnformeerd tijdens een raadsinfo en door middel van een startnotitie, waar, op het moment van schrijven, de raad zich nog niet over heeft uitgesproken. Afhankelijk van de standpunten van de raad zal de economische visie al dan niet in relatie tot de omgevingsvisie in 2025 ook aandacht en capaciteit vergen.
Ondernemershuis Twenterand
Het Ondernemershuis Twenterand is een belangrijk initiatief dat tot stand is gekomen door een vruchtbare samenwerking tussen ondernemers en overheid. Het Ondernemershuis biedt een broedplaats voor innovatie, samenwerking en ondersteuning van lokale ondernemers. Dit initiatief sluit naadloos aan bij onze huidige economische visie, waarin we inzetten op samenwerking tussen de drie O's - overheid, onderwijs en ondernemers - om innovatie te bevorderen en een toekomstbestendige economie te realiseren. Als gemeente spelen we hierin een faciliterende rol. Het Ondernemershuis is gevestigd in de Smeltschuur te Vriezenveen. Deze historische locatie, doordrenkt van ambacht en traditie, zal nu dienen als een centrum voor ondernemerschap in Twenterand. Met het Ondernemershuis stimuleren we de groei van lokale bedrijven en dragen we bij aan een bloeiende economie in onze gemeente.

- VOORSTEL: Ontwikkelen visie landelijk gebied

Omschrijving

Het collegeprogramma en ook de nieuwe omgevingswet vragen om het opstellen van een visie voor het landelijk gebied. We willen samen met de inwoners en ondernemers van het landelijk gebied deze visie opstellen, waarin de kansen/perspectieven worden verkend, die passen in de Twenterandse context. De visie moet invulling geven aan de realisatie van de transitieopgaven met daarbij passende nieuwe economische dragers en bijdragen aan een sociaal vitaal platteland.
We verwachten in 2025 te starten met het opstellen van de visie en verwachten deze af te ronden in 2026. We vragen € 25.000,- voor het (laten) opstellen van de visie in 2025 en een zelfde bedrag in 2026.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ontwikkelen visie Landelijk gebied (2025 en 2026 jaarlijks)	i	€ 25.000	n

- VOORSTEL: Ontwikkelen toekomstvisie- en toekomstperspectief Engbertsdijksvenen

Omschrijving

De komende jaren wordt er door de provincie gewerkt aan natuurherstelmaatregelen in en om N2000-gebied Engbertsdijksvenen. De maatregelen die getroffen worden behelsen vooral het creëren van de juiste hydrologische omstandigheden voor het behoud en herstel van het hoogveen. Voor deze maatregelen worden aan de oostzijde van het veengebied een groot aantal boeren uitgekocht en wordt landbouwgrond omgezet naar natuur. Daarnaast wordt het landbouwkundig gebruik van veel percelen beperkt door de vernatting. Aan de westzijde van het veengebied gebeurt dat ook, maar in beperkte mate. Naast de natuurherstelmaatregelen speelt ook de te hoge stikstofbelasting in het veengebied en spelen ook andere opgaven in de zone rondom het N2000-gebied.
Door deze ontwikkelingen staan de huidige verdienmodellen (met name in de landbouw), het verdienvermogen en de leefbaarheid onder druk. Tegelijkertijd zijn er kansen om met andere (passende) vormen van landbouw, ecosysteemdiensten en met recreatie en toerisme het gebied een nieuw perspectief te bieden. We willen samen met de provincie, andere partners, ondernemers en inwoners uit het gebied werk maken van dat perspectief. Dit is precies de wens van de coalitie, zoals verwoord in het coalitieakkoord.
We vragen voor het ontwikkelen van perspectief voor passende landbouw een bedrag van € 5.000,- in 2025, waarbij we ervan uitgaan dat het resterende bedrag vanuit de provincie komt. Vervolgens moet er vanuit de provincie en het Rijk geld komen om de transitie naar passende landbouw met ecosysteemdiensten mogelijk te maken.
Voor het (laten) opstellen van een integrale gebiedsvisie voor de gehele Engbertsdijksvenen en de zone eromheen vragen wij een bedrag van € 30.000,- voor 2025. Deze gebiedsvisie gaat ook over grondgebied van Hardenberg en Tubbergen. Wij gaan er van uit dat deze gemeenten ook zullen bijdragen aan de gebiedsvisie, evenals de provincie. Voor de realisatie van de gebiedsvisie zullen vooraf afspraken moeten worden gemaakt over uitvoeringsgelden, met name met de provincie. Dit mede in het licht van het niet meenemen van meekoppelkansen in de huidige plannen voor de herstelmaatregelen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ontwikkelen van perspectief (t.l.v. reserve Platteland)	i	€ 5.000	n
Opstellen van integrale gebiedsvisie voor Engbertsdijksvenen (t.l.v. reserve Platteland)	i	€ 30.000	n

- VOORSTEL: Ondersteuning transitie landbouwbeleid

Omschrijving

De landbouw staat voor een grote transitie naar een meer natuurinclusieve kringlooplandbouw met minder input van bijvoorbeeld kunstmest, fossiele brandstoffen en (kracht)voer. Ook moet de toekomstige landbouw zich aanpassen aan het veranderende klimaat. Europees, landelijke en provinciaal worden in het licht van deze transitie veel nieuwe wetten, regels en beleid gemaakt die allemaal landen op het boerenerf. Zoals het collegeakkoord oproept willen we, uitgaande van de kansen die de transitie biedt, proactief te werk gaan bij het helpen van de agrarische sector in de

gemeente bij deze transitie. Samen gaan we op zoek naar nieuwe businesscases, die zowel lucratief als duurzaam zijn.
In 2024 zijn we gestart met het organiseren van bijeenkomsten voor agrariërs, waarin we met ze in gesprek zijn gegaan over de aanstaande veranderingen in de landbouw. Voor de ondersteuning van de uitvoering van het landbouwbeleid willen we de komende jaren onder andere (thema)bijeenkomsten blijven organiseren om onze landbouwsector zo goed mogelijk te informeren en bij te staan in de transitie en nieuwe vormen van landbouw te stimuleren. Om dit mogelijk te maken vragen we voor de komende 3 jaar incidenteel de volgende bedragen:

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ondersteuning uitvoering landbeleid (o.a. organiseren bijeenkomsten) 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 15.000,-	n
Stimuleren biobased teelten (en op gang brengen biobased keten in de gemeente) 2025 t/m 2027 jaarlijks	i	€ 10.000,-	n

- VOORSTEL: Deelname Groene Metropool

Omschrijving
Gemeente Twenterand heeft zich aangesloten bij de netwerkorganisatie Groene Metropool Twente. Naast het uitwisselen van kennis bevordert dit netwerk de samenwerking tussen Twentse gemeenten en initieert het gezamenlijke projecten.
De bijdrage voor het deelnemen van het netwerk bedraagt € 9.000,- per jaar. Gezien de grote meerwaarde zouden wij graag zien dat dit bedrag jaarlijks in de begroting wordt opgenomen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Deelname Groene Metropool	s	€ 9.000	n

- VOORSTEL: Stimuleren biodiversiteit

Omschrijving
De gemeente Twenterand steunt al jaren de biodiversiteit in de gemeente met projecten als 'Wies met de patries', 'Twenterand bloeit op' en het 'gratis bloemenzaadmengselproject'. Naast de bijdrage van de projecten aan de biodiversiteit zorgt het voor een mooier landschap en draagt het bij aan een stukje bewustwording.
Ondanks onze huidige inzet staat de biodiversiteit steeds meer onder druk. Als gemeente willen graag ons steentje bijdragen aan het verhogen van de biodiversiteit. We vragen daarom structureel een bedrag van € 25.000,- per jaar om dat mogelijk te maken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Stimuleren biodiversiteit	s	€ 25.000	n

- VOORSTEL: Ervencoaches

Omschrijving
Ervencoaches ondersteunen erven in het landelijk gebied (kosteloos) bij allerlei vragen of problemen. Ze worden voor een groot deel betaald door de provincie en gemeente dragen een deel bij. In 2023 is dit bedrag uit de ARR betaald. Voor 2025 vragen wij een bedrag aan € 7.500,- voor de inzet van ervencoaches. De verwachting is dat daarna de ervencoaches worden betaald vanuit het PPLG.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ervencoaches	i	€ 7.500	n

- VOORSTEL: Organiseren landbouwbeleefdag

Omschrijving

Om de verbinding tussen agrariërs en inwoners van de gemeente te versterken organiseren we in 2024 samen met 'De streek van de boer Twenterand' en 'Gastvrij Twenterand' voor het eerst een landbouwbeleefdag. Daarnaast willen we de boeren een podium geven en het consumeren van lokaal geproduceerde producten stimuleren.
Op deze dag stellen deelnemende boeren hun erf open voor de inwoners en vertellen zij over hun bedrijf en het product/de producten zie zij produceren. Langs de deelnemende erven worden fietsroutes gemaakt. Op een aantal locaties in de gemeente wordt een kleine streekmarkt gehouden, waar ook streekproducten kunnen worden geproefd en waar mensen kennis kunnen maken met het verhaal achter de producten.
Het is de bedoeling om van de landbouwbeleefdag een jaarlijks terugkerend evenement te maken. Hiervoor vragen wij structureel een bedrag van € 10.000,- per jaar.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Landbouwbeleefdag	s	€ 10.000	n

Subdoel: De kernen zijn economisch vitaal en sociaal weerbaar

Activiteiten

- Centrumontwikkeling

Omschrijving
Centrumontwikkeling is een essentieel onderdeel van onze gemeentelijke strategie. In het centrum van Vriezenveen laten we dit zien door uitvoering te geven aan een uitvoeringsprogramma. We streven naar levendige centra met een diverse mix van functies, goede bereikbaarheid, aantrekkelijke openbare ruimtes en duurzame oplossingen, ook voor alle andere kernen. Dit zal bijdragen aan bloeiende en toekomstbestendige centra die het hart van onze gemeenschap zijn.

- VOORSTEL: Van ondernemersfonds naar investeringsfonds

Omschrijving
Met het Investeringsfonds Twenterand, momenteel bekend als het Ondernemersfonds (wat op het moment van schrijven allemaal nog in ontwikkeling is) versterken we onze gemeente door samen te werken. Jaarlijks wordt een bijdrage aan dit fonds verstrekt via een verhoogde OZB-opbrengst op niet-woningen.
Het oude Ondernemersfonds, met een budget van €100.000, zal komen te vervallen. In plaats daarvan wordt het nu een Investeringfonds, een gezamenlijk fonds van de gemeenschap. Dit fonds stimuleert collectieve initiatieven die de lokale economie en leefbaarheid bevorderen. Het geld voor deze initiatieven komt uit het fonds zelf, waarbij de gemeente indirect bijdraagt via de verhoogde OZB op haar eigen panden.
Het Investeringfonds brengt onderwijs, ondernemers, cultuur, sport, maatschappelijk organisaties en overheid samen. Deze samenwerking stimuleert creativiteit en innovatie, versterkt de banden tussen verschillende sectoren en draagt bij aan een bloeiend Twenterand voor ons allemaal. Door gezamenlijk te investeren kunnen we meer bereiken dan individueel mogelijk is. Het fonds biedt een platform waar ideeën worden uitgewisseld en gezamenlijk wordt besloten over de beste manier om onze gemeente te versterken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Ondernemersfonds vervalt	s	€ 100.000	v
OZB opslag eigen gebouwen	s	€ 40.000	n
Investeringsfonds		€ PM	

Subdoel: Er is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve fysieke ruimte voor de huisvesting van ondernemers aanwezig

Activiteiten

- Actualiseren en uitvoeren detailhandelstructuurvisie

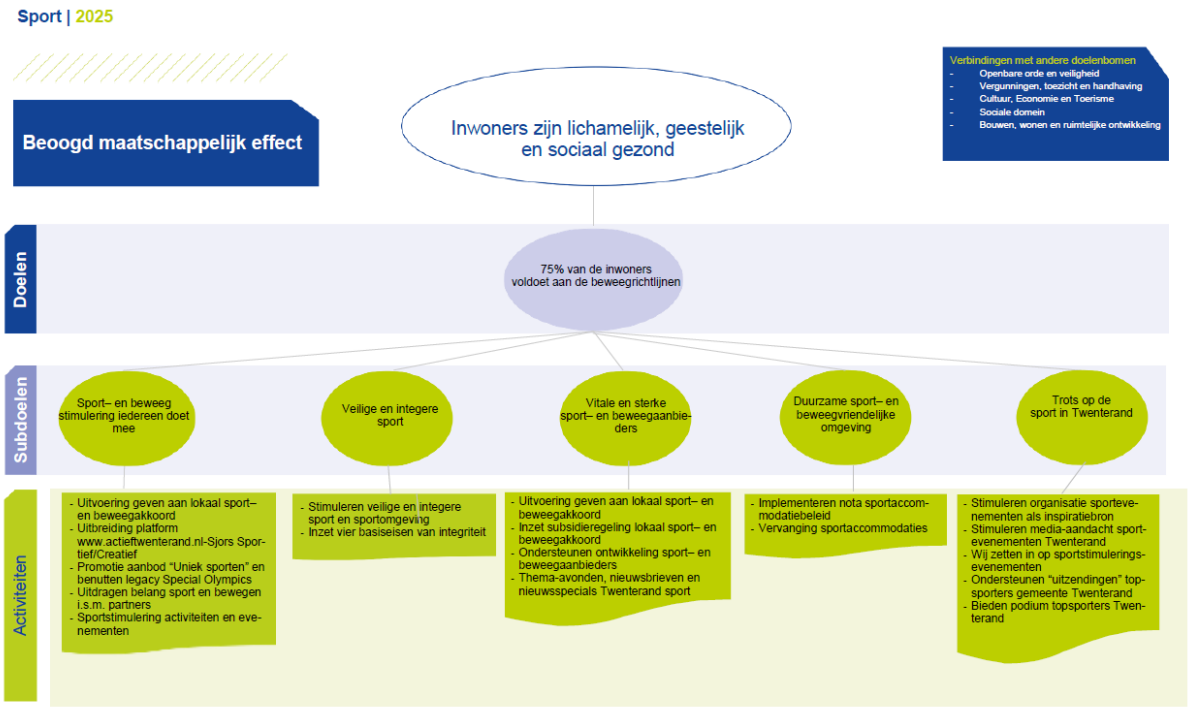
Omschrijving
In 2024 wordt gewerkt aan het actualiseren van de detailhandelstructuurvisie voor onze gemeente. Deze visie zal een helder beeld geven van de toekomst van de detailhandel en de gewenste ontwikkelingen in onze gemeente. Hierbij wordt rekening gehouden met veranderende trends, behoeften van inwoners en ontwikkelingen in de regio.
Het uitvoeren van de detailhandelstructuurvisie in 2025 zal bijdragen aan een levendig en toekomstbestendig winkelgebied in onze gemeente, waarbij de behoeften van inwoners en ondernemers centraal staan.

- Exploiteren bestaande terreinen, fase 2 Oosterweilanden en revitalisering Garstelanden

Omschrijving
Bij de ontwikkeling van Oosterweilanden zal een zorgvuldige ruimtelijke procedure doorlopen worden voordat verdere stappen worden gezet. Dit betekent dat er nauwlettend wordt gekeken naar de ruimtelijke inpassing en de effecten op het omliggende gebied.
Deze procedure is van cruciaal belang om de juiste balans te vinden tussen economische ontwikkeling en behoud van de kwaliteit van de leefomgeving. Het doel is om Oosterweilanden te laten uitgroeien tot een duurzaam bedrijventerrein dat past binnen de omgeving en de lokale behoeften.
In het kader van de revitalisatie van Garstelanden zijn er gesprekken gevoerd met de ondernemers van Garstelanden. Hun input is van onschatbare waarde geweest voor het vormgeven van de plannen. De betrokkenheid van de lokale ondernemers is essentieel om de toekomst van Garstelanden succesvol vorm te geven.
Helaas hebben personele tekorten, zoals ook beschreven in vorige jaarstukken, geleid tot vertraging in de uitvoering van de revitalisatieplannen. Dit is een uitdaging waar we mee geconfronteerd worden, maar we zijn vastberaden om deze hindernis te overwinnen en tot uitvoering te brengen.

Doelenboom Sport

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doel: 75% van de inwoners voldoet aan de beweegrichtlijnen

Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat diegene kan deelnemen in de maatschappij en zelfstandig thuis kan blijven wonen.
De overheid wil dat 75% van de Nederlandse bevolking in 2040 aan de Beweegrichtlijnen voldoet. Dit verkleint de kans op lichamelijke en mentale gezondheidsproblemen. Dat staat in het Nationaal Preventieakkoord. De gemeente Twenterand onderschrijft deze ambitie op weg naar een samenleving waarin minimaal 75% van de Twenteranders uit alle lagen van de bevolking voldoet aan de landelijk vastgestelde beweegrichtlijnen. We zetten hierbij sport in als middel in samenwerking met aanpalende domeinen zoals onderwijs, zorg en welzijn en het overkoepelende plan "Gezond en Actief Leven Aanpak". De onderzoeken naar sport- en beweeggedrag waar we als gemeente Twenterand gebruik van maken worden uitgevoerd door de CBS/RIVM-VWS, GGD, het Kenniscentrum Sport & Bewegen en NOC*NSF.

De metingen uit 2022 laten landelijk gezien het volgende beeld zien:

	Sportdeelname 1x of vaker per week (*1).	Beweegrichtlijnen (*2)
4 - 11 jaar	58%	57%
12 - 17 jaar	72%	33%
18 - 64 jaar	54%	46%
65+	39%	38%

*1 = Cijfers en feiten sport en bewegen | Loketgezondleven.nl
*2 = Beweegrichtlijnen | Sport en bewegen in cijfers

Noot: Betreffende onderzoeksorganisaties willen we betrekken om toekomstgericht ook de cijfers lokaal voor de gemeente Twenterand weer te geven.

Subdoel: Sport- en beweegstimulering, iedereen doet mee

Activiteiten

- Promotie aanbod “Uniek Sporten” en benutten legacy Special Olympics

Omschrijving
Het bevorderen van sportdeelname voor mensen met een beperking middels het sportloket ‘Uniek Sporten’. Inwoners kunnen gebruik maken van de uitleenservice en hebben de mogelijkheid om een gedeelte van de aanschafprijs van hun hulpmiddel vergoed te krijgen.
Het bevorderen van een inclusief sport- en beweegaanbod om specifieke doelgroepen aan te zetten tot sport en bewegen. We werken daarbij samen met de 14 Twentse gemeenten voor de organisatie van bovenlokale activiteiten voor mensen met een beperking of achterstand.
In gesprek met sportorganisaties het belang van integratie in het reguliere sport- en beweegaanbod onderstrepen en hier aandacht voor vragen.
De subsidieregeling waarderingssubsidie sport en/of gezonde leefstijlinterventies biedt extra mogelijkheden voor aanvragen die zich richten op inclusie sport en bewegen.
Bieden en onder de aandacht brengen van diverse regelingen om financiële drempels weg te nemen om te kunnen sporten. Te denken valt aan de regeling vanuit het sport en cultuurfonds voor jeugd en volwassenen.

- Sportstimulering activiteiten en evenementen

Omschrijving
Ruimte bieden aan een gevarieerd aanbod aan sport- en beweegevenementen die een bijdrage leveren aan de samenleving.
Ondersteuning bieden aan de uitvoering van activiteiten en evenementen op het gebied van sport en bewegen.

- Uitdragen belang sport en bewegen i.s.m. partners (scholen, welzijnsorganisaties, huisartsen en fysiotherapiepraktijken)

Omschrijving
Het verleiden van sportaanbieders om hun aanbod zoveel mogelijk open te stellen en af te stemmen op de behoeften van inwoners.
Het onder de aandacht brengen van het belang van sporten en bewegen door middel van onder andere scholen, welzijnsorganisaties, huisartsen, fysiotherapiepraktijken en sportverenigingen.
Het bevorderen van goede samenwerking tussen maatschappelijke organisaties en sport- en beweegaanbieders om een match te maken tussen wensen en behoeften. Zodat sport en bewegen voor iedereen mogelijk wordt, ongeacht leeftijd, beperking of achtergrond en kan worden ingezet als middel om andere doelen te realiseren zoals het tegengaan van eenzaamheid, terugdringen van gezondheidsachterstanden, verbeteren mentale gezondheid, tegengaan van gebruik genotsmiddelen, aanpak overgewicht en obesitas. Oftewel sport inzetten als middel t.b.v. het programma Brede SPUK - GALA.

- Uitvoering geven aan lokaal sport- en beweegakkoord

Omschrijving
2025 is het 3e jaar van de vastgestelde sport- en beweegvisie 2023 - 2026 Twenterand - Sportakkoord II waarmee we zoveel mogelijk mensen in beweging willen krijgen en ons daarbij focussen op 5 speerpunten:
1: Sport- en beweegstimulering, iedereen doet mee
2: Veilige en integere sport en aanpak grensoverschrijdend gedrag
3: Vitale en sterke sport- en beweegaanbieders
4: Duurzame sport- en beweegvriendelijke omgeving
5: Trots op de sport in Twenterand

- VOORSTEL: Uitbreiding platform www.actieftwenterand.nl – Sjors Sportief/Creatief met organisaties, informatie, aanbod en kennismakingslessen sport en cultuur

Omschrijving
Het verleiden van sport- en beweegaanbieders alsmede cultuuraanbieders om hun reguliere aanbod en kennismakingslessen zoveel mogelijk op te nemen op het platform www.actieftwenterand.nl. en actief te houden. Aanbod in de volle breedte van hun doelgroepen, van jong tot oud. Dit met als doel om zoveel mogelijk inwoners inzicht te geven in de sport- en beweegmogelijkheden in Twenterand.
WENS: Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering. Projectperiode 2025 (10k) en 2026 (10k).
Capaciteitsuitbreiding is noodzakelijk t.b.v. uitbreiding aanbod Platform / project Sjors naar doelgroep middelbare schooljeugd 12-18 jaar

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering. Projectperiode 2025 (10k) en 2026 (10k).	i	€ 10.000	n

Subdoel: Veilige en integere sport

Activiteiten

- Inzet vier basiseisen van integriteit

Omschrijving
Uitvoeren gemeentelijk actieplan veilige en integere sport en sportomgeving en aanpak grensoverschrijdend gedrag middels het HIGH5-stappenplan voor sport- en beweegaanbieders waarbij we inzetten op de vier basiseisen van integriteit: Gebruik regeling gratis VOG, Gedragscode Sport, Vertrouwenscontactpersoon, Cursus of e-learning voor trainers-coaches.

- Stimuleren sport- en beweegaanbieders tot veilige en integere sport en sportomgeving

Omschrijving
Het structureel aandacht schenken aan een veilige en integere sport en het stimuleren van sport- en beweegaanbieders om prioriteit te maken van een veilige sportomgeving en de aanpak van grensoverschrijdend gedrag. Via nieuwsbrieven Twenterand Sport, themabijeenkomsten en persoonlijk contact met sport- en beweegaanbieders.

Subdoel: Vitale en sterke sport- en beweegaanbieders

Activiteiten

- Communicatie en organisatie thema-avonden, nieuwsbrieven en nieuwsspecials Twenterand Sport

Omschrijving
De organisatie van circa 3 Thema-avonden “Twenterand Sport” voor bestuur en technisch kader van sportorganisaties in lokaal en/of regionaal verband. Daarnaast zetten we in op 3 nieuwsbrieven Twenterand Sport en tussentijdse nieuwsspecials Twenterand Sport op actuele thema's.
Dit met als doel informeren, ontmoeting, kennis delen, inspireren en verbinden.

- Inzet subsidieregeling lokaal sport- en beweegakkoord

Omschrijving
Vanuit Sportakkoord II wordt ook in 2025 de subsidieregeling waarderingssubsidie sport en/of gezonde leefstijlinterventies ingezet. Actoren die een bijdrage leveren aan het Lokaal Sport- en Beweegakkoord Twenterand en/of gezonde leefstijlinterventies zoals, sportverenigingen, commerciële sportaanbieders zoals fitnesscentra, zorgaanbieders zoals fysiotherapeuten en een groep van vier natuurlijke personen kunnen een aanvraag indienen.
De aanvraag dient gericht te zijn op de opzet van nieuw sport- en beweegaanbod, sport- en beweegaanbod voor nieuwe doelgroepen en/of het scholen van trainers en coaches.

- Ondersteunen ontwikkeling sport- en beweegaanbieders door inspiratie, verbinding, samenwerking en good practice voorbeelden

Omschrijving
Het ondersteunen van de ontwikkeling van sport- en beweegaanbieders met effectieve clubondersteuning door inspiratie, uitdaging, verbinding, samenwerking en good practice voorbeelden. Daarnaast het met elkaar in contact brengen van sportorganisaties met als doel onderlinge versterking door kennisuitwisseling en samenwerking. Dit doen we o.a. door themabijeenkomsten en, overleggen met sport- en beweegaanbieders. Dit in samenwerking met het Sportplatform Twenterand. Daarnaast middels de inzet van procesondersteuning.

Subdoel: Duurzame sport- en beweegvriendelijke omgeving

Activiteiten

- VOORSTEL: Vervanging sportaccommodaties

Omschrijving
ONTWIKKELING Nieuwe Sporthal Vriezenveen
In Vriezenveen staan een aantal binnensportaccommodaties die (op korte / middellange) termijn aan vervanging toe zijn. Het gaat om Sporthal De Stamper, de semi permanente sporthal en het gymlokaal aan de Krijgerstraat. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van een nieuwe sporthal in Vriezenveen worden op dit moment getroffen. De zoektocht naar een definitieve locatie, programma van eisen en voorlopig ontwerp van een nieuwe sporthal worden uitgewerkt. Om deze voorbereidingen gestalte te kunnen geven is in 2025 een voorbereidingskrediet nodig van 280.000,- euro.
De kapitaallasten voor de volledige dekking van de toekomstige investering in de nieuwe sporthal zijn nog niet toereikend. Op een later moment volgt een adviesnota voor de volledige investering en ophoging kapitaallasten.
ONTWIKKELING Kunstgrasvelden:
Het kunstgrasveld van korfbalvereniging SDO is versleten en zal conform planning in 2025 worden vervangen. Temeer ook om te kunnen voldoen aan de nieuwe veldafmetingen die het Koninklijk Nederlands Korfbal Verbond vereist met ingang van 2026. Voor de vervanging van het kunstgrasveld is een krediet van 125.000,-- euro nodig. De kapitaallasten zijn reeds opgenomen in de begroting.
Het kunstgrasveld van voetbalvereniging Voorwaarts zal conform planning in 2025 worden herkeurd. Indien vervanging noodzakelijk wordt geacht zal dit niet eerder dan 2026 plaatsvinden.
ONTWIKKELING Inventaris Het Punt / De Klaampe
Sportmateriaal zoals gymtoestellen zijn aan vervanging onderhevig. Het Punt en De Klaampe zijn niet in staat om binnen eigen exploitatie deze sportmaterialen te vervangen. Dit komt mede vanwege het feit dat zij geacht worden het tarievenbeleid voor verhuur van sportaccommodaties van de gemeente te volgen. Dit maakt dat structureel jaarbudget voor vervanging van dergelijke materialen in beide accommodaties noodzakelijk is. Voor de vervanging van inventaris is daartoe structureel 11.000,-- (5.500,-- per accommodatie) per jaar nodig.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Vervanging inventaris sporthal 't Punt / De Klaampe	s	€ 11.000	n
Voorbereiding ontwikkeling nieuwe sporthal Vriezenveen	i	€ 280.000	n
Vervanging kunstgrasveld SDO, kapitaallasten zijn al geraamd (Krediet € 125.000)	s	€ 0 kapitaallasten	n

- Implementeren nota sportaccommodatiebeleid

Omschrijving
In uitvoering nemen eerste speerpunten nieuwe nota sportaccommodatiebeleid 2024 - 2032 middels actieplan sportaccommodatiebeleid 2025.

- VOORSTEL: Ontwikkeling 2 van de 4 inclusieve speeltuinen

Omschrijving
In het huidige coalitieakkoord is één van de ambities om iedereen mee te kunnen laten doen binnen Twenterand. Om dit te bewerkstelligen richten we ons op het realiseren van een inclusieve speeltuin in elke kern, waar ook kinderen met een beperking kunnen spelen. Deze in het coalitieakkoord omschreven doelstelling komt bovendien terug als één van de uitgangspunten in de onlangs door de raad vastgestelde sport- en beweegvisie, waarbij we ernaar streven dat sport en bewegen voor iedereen mogelijk moet zijn, ongeacht leeftijd, beperking of achtergrond.
Momenteel wordt onderzocht en uitgewerkt welke locaties zich lenen voor de ontwikkeling van inclusieve speeltuinen. Op basis van deze uitwerking zal college en raad een voorstel worden voorgelegd voor in eerste instantie de ontwikkeling van twee inclusieve speeltuinen in 2025 en twee in 2026.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Aanleg van 2 inclusieve speeltuinen 2025	i	€ 200.000	n
Aanleg van 2 inclusieve speeltuinen 2026	i	€ 200.000	n
Onderhoud speeltuinen voor 2026 (voor 2 speeltuinen)	i	€ 10.000	n
Onderhoud speeltuinen vanaf 2027 (voor 4 speeltuinen)	s	€ 20.000	n

- VOORSTEL: Aanloopkosten ontwikkeling 4 open / vitale sportparken - Onderzoek ontwikkeling sport binnen Project Vriezenveen Zuid

Omschrijving
In Twenterand hebben we een 4-tal sportparken, in iedere kern één sportpark. Met het vaststellen van de nota sportaccommodatiebeleid Twenterand 2024 - 2032, de kracht van ruimte voor sport zetten we de komende jaren in op de doorontwikkeling naar open vitale sportparken. In 2025 starten we met de eerste voorbereidingen voor deze ontwikkeling en zetten we in op het inzichtelijk maken van de mogelijke wensen en ontwikkelingen uitmondend in enkele scenario's per sportpark.
In de jaren daarna volgt een definitieve uitwerking en voorstel per sportpark wat betreft mogelijke scenario's, investeringen en (consequenties voor) dekking. De aanloopkosten voor 2025 zijn incidenteel en verzocht te begroten in de programmabegroting 2025.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Aanloopkosten ontwikkeling 4 open / vitale sportparken	i	€ 80.000	n

- VOORSTEL: Onderzoeken i.r.t. vervanging / privatisering sportvelden

Omschrijving
In het kader van vervanging en privatisering van sportaccommodaties (velden, kleedkamers e.d.) dient voorafgaand onderzoek te worden gedaan naar de staat van de betreffende sportaccommodatie. Dit om scherp te stellen of vervanging van bijvoorbeeld de ondergrond gestalte moet krijgen. Dergelijke onderzoeken zijn incidenteel en kosten circa 5.000,-- euro per onderzoek. Voor 2025 wordt rekening gehouden met een 3-tal van dergelijke onderzoeken.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Onderzoek vervanging en privatisering sportaccommodaties	i	€ 15.000	n

Subdoel: Trots op de sport in Twenterand

Activiteiten

- Bieden podium topsporters Twenterand

Omschrijving

We bieden topsporters uit de gemeente Twenterand een podium middels de publicatie van interviews en de inzet tijdens thema- en inspiratieavonden Twenterand Sport

- Ondersteunen “uitzendingen” topsporters gemeente Twenterand
  Omschrijving
  We ondersteunen “uitzendingen” van topsporters uit de gemeente Twenterand voor deelname aan Europese en Wereldkampioenschappen op het hoogste niveau middels een financiële tegemoetkoming in de voorbereidings- en deelnamekosten.

- Stimuleren media-aandacht sportevenementen Twenterand
  Omschrijving
  We stimuleren media-aandacht voor de sportevenementen die binnen onze gemeentegrenzen worden georganiseerd. Dit doen we o.a. door de inzet van onze communicatietools en door stimulering en advisering tijdens themabijeenkomsten en gesprekken met sport- en beweegaanbieders.

- Stimuleren organisatie sportevenementen als inspiratiebron
  Omschrijving
  We stimuleren sport- en beweegaanbieders tot de organisatie van sportevenementen welke als neveneffect een inspiratiebron zijn voor onze inwoners. Dit doen we onder andere middels de inzet van de subsidieregeling waarderingssubsidie sport en/of gezonde leefstijlinterventies, onze communicatietools en door stimulering en advisering tijdens themabijeenkomsten en gesprekken met sport- en beweegaanbieders.

- We zetten in op sportstimuleringsevenementen
  Omschrijving
  We zetten in op sportstimuleringsevenementen met een focus op Sjors Sportief - Creatief, de Nationale Sportweek en de Koningsspelen. Daarnaast ondersteunen we sport- en beweegaanbieders o.a. middels de waarderingssubsidie sport en/of gezonde leefstijlinterventies tot de organisatie van eigen sportstimuleringsevenementen.

Beleidsdocumenten

Sport- en Beweegvisie 2023-2026
Subsidieregeling waarderingssubsidie sport en of gezonde leefstijlinterventies Twenterand 2023

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

Inleiding
Bedrijfsvoering gaat over de werking van onze gemeente, toegelicht op drie gebieden.
- Onze dienstverlening aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- Onze bedrijfsvoering: het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies.
- En onze griffie die de raad ondersteunt en adviseert ten behoeve van een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming.

Deze gebieden zien zich voor 2025 geconfronteerd met ontwikkelingen die speciale aandacht vragen en waarvoor extra middelen nodig zijn.

Griffie

Vervanging AV-installatie raadszaal
De audiovisuele apparatuur (AV) in de raadszaal (en de trouwzaal) is sterk verouderd. De griffie werkt samen met een delegatie vanuit de gemeenteraad aan de opstelling van een plan van eisen en dat gaat leiden tot een investering in 2025 van geraamd € 100.000 leidend tot structurele lasten van zo'n € 12.000 vanaf 2026.
Uiteraard wordt bij de opstelling van het plan van eisen afgestemd met het traject van verbouw en herinrichting van het gemeentehuis en daarbij specifiek met de eventuele gevolgen voor gebruik en inrichting van de raadszaal. Mogelijk dat hier nog gevolgen gaan ontstaan voor inrichting en meubilair.
Verhoging rekenkamerbudget
Het huidige budget is ca. € 0,47 p/inw. Het normbedrag volgens onder meer BZK, VNG, Vereniging van Raadsleden, Vereniging van rekenkamers en Vereniging van Griffiers is ca. € 1,20 p/inw. In 2024 is gestart met een aanbesteding van de Rekenkamer. Om uit te gaan van een reële uitvraag heeft het presidium op 19 maart jl. besloten voor te stellen het budget m.i.v. 2025 structureel te verhogen naar € 0,75 p/inw. wat neerkomt op een verhoging met ca. € 9.000 naar €25.000,-.
Verhoging budget accountant
Het geraamde budget voor de accountant blijkt structureel te laag te zijn. Voor 2024 is door BDO aangegeven dat de kosten voor haar werkzaamheden op € 190.000 worden geraamd (excl. vervolg fraudeonderzoek). Het huidige begrote bedrag is € 102.000. Dat betekent een verhoging van de raming met € 90.000,- met als belangrijkste oorzaken: inflatiecorrectie, meerwerk als gevolg van de kwaliteit van de door de gemeente aangeboden gegevens en extra SiSa-controles.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Vervanging AV-installatie raadszaal (krediet € 100.000) vanaf 2026	s	€ 12.000	n
Verhoging rekenkamerbudget	s	€ 9.000	n
Verhoging budget accountant	s	€ 90.000	n

Dienstverlening

Betrouwbaar, betrokken en toegankelijk, zo willen we onze dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties vormgeven. We streven hierbij naar 'goed' als beoordeling en willen dit de komende jaren terugzien in de peiling waarstaatjegemeente.nl.
Aan betrouwbaar werken we door helder te zijn in wat er van ons verwacht mag worden en door die verwachtingen waar te maken. Betrokken geven we invulling door te handelen vanuit echte interesse. Toegankelijk gaat om laagdrempelig en zo eenvoudig mogelijk. Synergie tussen de centrale toegangskanalen telefonie, post, receptie, website en Social Media en consistentie van de dienstverlening over de kanalen heen zijn hierbij van belang.
In verband met de verbouwing/herinrichting van ons gemeentehuis is de trouwzaal bijna een jaar niet te gebruiken. Er is een uitwijklocatie gevonden en dit brengt eenmalige kosten van € 10.000 met zich mee.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n

Uitwijklocatie trouwzaal	i	€ 10.000	n

Communicatie

Op het gebied van inwonersparticipatie wordt de functie adviseur inwonersbetrokkenheid tijdelijk, voor de duur van 1 jaar, ingevuld. Binnen dat jaar zal vanuit deze functie ook worden zorggedragen voor een evaluatie. De uitkomsten daarvan zullen naar verwachting in 2025 resulteren in een beeld van de structurele behoefte en hoe deze rol het beste kan worden vormgegeven.

Teams ITIA en FBIV voorheen I&A

Hier noemen wij vijf onderwerpen.
Pilot DGW
DGW (datagedreven werken) gaat om het analyseren, doorgronden en sturen op basis van data. Waarmee de kwaliteit van besluitvorming toeneemt omdat die mede plaatsvindt op basis van inzichten verkregen uit data. Twenterand heeft de eerste stappen gezet – met name in het sociaal domein – en uit de raadsinformatiebijeenkomst van 29 januari 2024 is gebleken dat het ook voor andere domeinen als toegevoegde waarde wordt gezien als daar stappen worden gezet.
Daarom willen we nu vervolgstappen zetten, gebruikmakend van een daarvoor – samen met een extern deskundige – opgestelde roadmap. Deze roadmap schetst het traject om DGW verder uit te bouwen en in de vorm van een aanpak bestaande uit drie fasen:
- Standaardiseren. Centraal staan hier het optimaliseren van datavaardigheden van medewerkers en het opzetten van basisprocessen.
- Verdiepen. Hier gaat het om een verdiepingsslag op kennis, vaardigheden en thema's als datastrategie en datamanagement.
- Verbreden. Dit is het 'verbreden' van opgedane kennis en ervaring met als einddoel een uniforme aanpak ingebed in de organisatie.

Het doorlopen van deze fasen vraagt een goede voorbereiding en adequate begeleiding en daarmee tijd en middelen. Verwacht wordt dat deze fasen in een periode van drie jaar afgerond kunnen worden en daarom wordt hiervoor een pilot ingericht. Wat middelen betreft gaat het om € 100.000 per fase, in totaal € 300.000. Deze middelen worden besteed aan met name externe ondersteuning voor ontwikkeling en implementatie DataWareHouse-omgeving, om verzamelen, opslag, beheer en ontsluiten van data te regelen. En aan een uniforme en toekomstbestendige toolset, ten behoeve van presentatie functionaliteiten.
E-depot
E-depot staat voor een digitale voorziening voor het bewaren en beschikbaar stellen van wettelijk blijvend te bewaren informatie. Volgens de definitie van het Nationaal Archief is een e-depot:
'Het geheel van organisatie, beleid, processen en procedures, financieel beheer, personeel, databeheer, databeveiliging en aanwezige hard- en software, dat duurzaam beheren en raadplegen van te bewaren digitale archiefbescheiden mogelijk maakt.'
Het heeft een wettelijke basis op grond van de eis van het selecteren en overbrengen (naar een bewaarplaats) van blijvend te bewaren informatie.
Hierin trekken wij op samen met andere Twentse gemeenten vanuit het IT-platform Twente, met een marktconsultatie en analyse en een daarop gebaseerde businesscase. Daarbij hebben wij, samen met een 7-tal andere gemeenten gekozen voor de variant van een e-depot geboden door een ervaren provinciale archiefinstelling met als argument ontzorgd te worden. Deze variant vraagt € 70.000 per jaar. vooralsnog voor de duur van een proefperiode van 2 jaar, waarna een definitieve beslissing genomen zal worden.
Corsa
Corsa is een zogenaamd DMS (document management systeem), een digitaal systeem voor het archiefwaardig (duurzaam en toegankelijk) opslaan en bewaren van digitale stukken. Twenterand gebruikte dit tot 2017, toen werd overgestapt op de ESuite als zaaksysteem. Vanaf toen werd Corsa aangehouden voor raadpleegdoeleinden, omdat de inhoud niet werd overgezet naar ESuite. Dit laatste kost jaarlijks zo'n € 15.000. Bij de overgang naar Djuma vanaf 2023 zijn alle dossiers uit ESuite ook overgezet naar Djuma. Sluitstuk van de invoering van Djuma is het overzetten van die dossiers, waarvoor dit nodig is, uit Corsa naar Djuma gevolgd door het uitfaseren van Corsa. Daarmee geven we invulling aan wet- en regelgeving die ons verplicht deze data te bewaren en te kunnen ontsluiten, tot aan de termijn van archiefvernietiging. Dat vraagt eenmalig € 100.000, maar daar staat tegenover dat de jaarlijkse kosten ad. € 15.000 voor het aanhouden van de raadpleegfunctie vervallen vanaf 2026.

Cloudontwikkelingen
T.a.v. software is ons beleid om noodzakelijke software zoveel als mogelijk in de cloud te hebben om de beheerkosten van software te beperken. Welke applicaties naar de cloud overgaan hangt mede af van de mate waarin dit bij leveranciers mogelijk is en van wanneer er belangrijke wijzigingen in applicaties plaatsvinden. Goede uitvoering vraagt structurele middelen en daarvoor wordt voorgesteld het onderhoud software budget structureel met € 25.000 te verhogen.
Elektronisch ondertekenen
We gaan bij onze gemeente steeds verder met het digitaliseren van werkprocessen. Ook communicatie met inwoners en organisaties gaat steeds vaker digitaal. Met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv; inwerkingtreding naar verwachting 1 januari 2025) krijgt de burger het recht op digitaal zakendoen met de overheid. Dat vraagt om het elektronisch ondertekenen van documenten.
Elektronisch ondertekenen van documenten maakt werkprocessen efficiënter en draagt zo bij aan geheel digitaliseren ervan. Digitale documenten hoeven niet langer te worden geprint, ondertekend en daarna weer gescand, maar kunnen direct online ter ondertekening verzonden worden.
Er zal gebruik worden gemaakt van de applicatie die bij de Griffie al is ingevoerd en het vraagt vanaf 2025 € 15.000 structureel.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Pilot DGW (2025 t/m 2027, jaarlijks)	i	€ 100.000	n
E-depot (2025 en 2026, jaarlijks)	i	€ 70.000	n
Corsa (bewaren data)	i	€ 100.000	n
Corsa (lagere kosten door uitfasering vanaf 2026)	s	€ 15.000	v
Cloudontwikkelingen	s	€ 25.000	n
Elektronisch ondertekenen	s	€ 15.000	n

P&O

Regeling thuiswerken / hybride werken
Als gevolg van de herinrichting van het gemeentehuis en om in te spelen op de huidige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt is er een keuze gemaakt voor het plaats- en tijdonafhankelijk werken (hybride). Daarbij is de werkgever verplicht vanuit Arbowetgeving en goed werkgeverschap zorg te dragen voor een gezonde en ergonomische werkplek thuis. Daarvoor is een regeling opgesteld waarbij medewerkers een maximale vergoeding kunnen ontvangen voor het inrichten van de thuiswerkplek en ICT voorzieningen. De bedragen zijn per medewerker max. € 800,- voor de thuiswerkplek en max. € 400,- voor ICT. Voor 2024 wordt uitgegaan van een eenmalige uitgave van € 240.000 ten laste van de ‘reserve Personeel’. Voor de jaren vanaf 2025 wordt t.b.v. nieuw instromende medewerkers een bedrag geraamd van jaarlijks € 32.000.
CAO kosten
In de begroting 2024 was een salarisstijging van 4,2% geraamd, in werkelijkheid komt deze neer op 6%. Deze extra stijging wordt meegenomen in de Berap 2024 en werkt door in de jaren daarop voor een bedrag van € 375.000.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Regeling thuiswerken / hybride werken	s	€ 32.000	n
CAO Kosten	s	€ 375.000	n

Organisatieontwikkeling

In de huidige fase van de organisatieontwikkeling staat het verder inrichten en doorontwikkelen van de organisatie, de teams en onze professionals centraal. Vanuit continu experimenteren, optimaliseren, leren en verbeteren werken we aan een goede dienstverlening.
Een goed georganiseerde gemeentelijke dienstverlening zorgt ervoor dat inwoners sneller en gemakkelijker toegang hebben tot de diensten die zij nodig hebben. Een wendbare dienstverlening vergemakkelijkt ook de interactie tussen gemeenten en hun inwoners. Dit kan leiden tot een grotere betrokkenheid, waarbij we beter in staat zijn onze dienstverlening aan te passen aan de behoeften van onze inwoners, zelfs in uitdagende tijden.
Een wendbare organisatie begint met de basis op orde
De huidige organisatieontwikkeling geeft invulling aan de doelstellingen van de houtskoolschets ‘Gemeente Twenterand ontwikkelt door’. Er wordt gewerkt aan een goede dienstverlening, strategische doelen worden geprioriteerd en de sturing en structuur van de organisatie zijn ondersteunend aan de opgaven. Om deze ingezette koers verder uit te bouwen naar een zowel robuuste als wendbare organisatie is het volgende nodig:
- Extra middelen om de doelen van de houtskoolschets niet ten koste te laten gaan van de reguliere taken en kwaliteit (robuuste organisatie)
- Een slagvaardig bestuurlijk-ambtelijk samenspel om nieuwe ambities en opgaves gezamenlijk te verkennen en tijdig te ondersteunen met realistische doelen en middelen (wendbare organisatie)

Opleidingskosten
In het raadsdebat van 14 mei is uw raad verschillende scenario’s voorgelegd vanuit de organisatieontwikkeling. In deze kadernota zijn de opleidingskosten van € 70.000 verwerkt, die een onderdeel waren van scenario 1.
Dit niveau van opleidingskosten valt namelijk binnen de norm van 1,8% die in de programmabegroting 2021 door uw raad is besloten.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Opleidingskosten	s	€ 70.000	n

Algemene uitkering

Voor de berekende cijfers van de Algemene Uitkering is uitgegaan van de voorjaarsnota 2024 van het Rijk. In deze voorjaarsnota is de opschalingskorting voor gemeenten afgeschaft. Deze opschalingskorting is jaren terug door het Rijk opgevoerd met het idee dat gemeenten toe moeten werken naar 100.000+ gemeenten, daarmee zouden gemeenten een efficiencyslag moeten maken zodat de korting kon worden opgevangen. In de praktijk is de opschaling nooit doorgezet. Het Rijk heeft ingezien dat de korting dan ook moet vervallen. Gemeenten zijn hiermee op macroniveau met € 675 miljoen gecompenseerd. Uiteraard is dit geen oplossing voor de jaren 2026 en verder waar gemeenten € 3 miljard zijn gekort. Bovendien is in de voorjaarsnota ook nog sprake van een correctie op de loon- en prijsontwikkeling vanuit de septembercirculaire. Daarmee verdampt het voordeel grotendeels.
Zoals gezegd zijn de cijfers gebaseerd op de voorjaarnota. De uitkomsten van de meicirculaire zijn ten tijde van het opstellen van de kadernota nog niet bekend. Zodra de meicirculaire door ons ontvangen is, wordt de raad via een brief geïnformeerd (zo mogelijk gelijktijdig met behandeling van de kadernota in de raad).

Energie

Energiekosten
Elektra en gas zijn opnieuw aanbesteed en de prijzen bevinden zich op substantieel hoger niveau dan in 2021 toen voor het laatst is 'geclickt'. Clicken houdt in dat een deel van het volume wordt vastgezet/ingekocht op een moment dat dit op grond van het koersverloop van de prijs gunstig wordt geacht. Ook bijkomende kosten zoals bijv. netwerkkosten stijgen sterk. Verder is BTW deels niet meer compensabel. Bij de begroting 2025 zal de omvang van de verhoging worden geraamd, omdat dan naar verwachting voldoende geclickt is om een goede raming te doen.

Overige / Algemeen

Partnerschap Melle
In het kader van het beoogd partnerschap tussen de gemeenten Melle en Twenterand wordt een budget van € 5.000 per jaar opgenomen. Hiermee kunnen initiatieven op het gebied van onderwijs,

cultuur en economische samenwerking gestimuleerd en mede mogelijk gemaakt worden. Het doel is het partnerschap met de gemeente Melle in 2024 te formaliseren.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Partnerschap Melle	s	€ 5.000	n

Bijlagen

Lijst met verklarende afkortingen

Lijst met verklarende afkortingen

ALO	Aanvragen levensonderhoud
ARR	Algemene Risico Reserve
ASV	Algemene subsidieverordening
AV-intallatie	Audiovisuele apparatuur
BOA	Bijzonder Opsporings Ambtenaar
BOR	Begeleide OmgangsRegeling
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
B&W	Burgemeester en wethouders
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CEV	Coördinator Externe Verwijzers
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
DGW	Datagedreven werken
DMS	Document Management Systeem
GALA	Gezond en Actief leven Akkoord
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GMP	Gemeentelijk Mobiliteits Plan
HO	Huishoudelijke ondersteuning
I&A	Informatisering & Automatisering
IBN	Integrale Beleidsnota Sociaal Domein
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IZA	Integraal Zorgakkoord
MAG	Maatschappelijke Agenda
NLPG	Nationaal plan Landelijk Gebied
ODT	Omgevingsdienst Twente
OZB	Onroerendezaakbelasting
P&O	Personeel & Organisatie
P&C	Planning & Control
POH Jeugd GGZ	Praktijk Ondersteuner Huisarts Jeugd geestelijke gezondheidszorg
PPLG	Provinciaal Programma Landelijk Gebied
RES	Regionale Energie Strategie
ROB	Raad voor Openbaar bestuur
RWC	Regionaal Werkcentrum
SMP	Soorten Management Plan
SOWECO	Sociaal Werkvoorzieningschap Centraal Overijssel
SW	Sociale werkplaatsen
SZST	Stichting ZorgSaam Twenterand
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRT	Veiligheidsregio Twente
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTT	Veilig Thuis Twente
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wmebv	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsw	Wet sociale werkvoorziening